

**Факултет педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина
Милана Мијалковића 14, 35000 Јагодина**

Тел/Факс: 035/223805;
Е-пошта: pefjagodina@pefja.kg.ac.rs;
Web сајт: www.pefja.kg.ac.rs

Прилог 11.1 Извештај о резултатима самовредновања студијског програма

ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

ИЗВЕШТАЈ
О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА

Јагодина, април 2013.

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
1.1. Поступак самовредновања	4
<i>1.1.1. Субјекти поступка самовредновања</i>	4
<i>1.1.2. Опис поступка самовредновања</i>	4
1.2. Методологија	5
2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ	6
2.1. Преглед историјског развоја	7
2.2. Сумарни приказ актуелног стања	8
2.3. Мисија и визија Факултета	11
3. ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА	12
Стандард 1. Стратегија обезбеђења квалитета	12
Стандард 2. Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета	17
Стандард 3. Систем обезбеђења квалитета	22
Стандард 4. Квалитет студијског програма	27
Стандард 5. Квалитет наставног процеса	44
Стандард 6. Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада	55
Стандард 7. Квалитет наставника и сарадника	65
Стандард 8. Квалитет студената	69
Стандард 9. Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса	75
Стандард 10. Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке	82
Стандард 11. Квалитет простора и опреме	86
Стандард 12. Финансирање	91
Стандард 13. Улога студената у самовредновању и провери квалитета	98
Стандард 14. Систематско праћење и периодична провера квалитета	103
4. ПРИЛОЗИ	108
4.1. Списак прилога	108

На основу члана 17. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ бр. 76/05, 100/07. – аутентично тумачење, 97/08, 44/10. и 93/12) и члана 199. став 1. тачка 3-5. Статута Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у (даљем тексту: Факултет), а у складу са Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање („Службени гласник РС“ број 106/06), Стандардима и поступцима обезбеђења квалитета Факултета (бр. 01-1060 од 17.4.2008) и Правилником о унутрашњој провери квалитета (бр. 01-1406 од 14.5.2008), Комисија за обезбеђење квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, сачинила је

ИЗВЕШТАЈ
О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА
ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

1. УВОД

1.1. Поступак самовредновања

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је од свог оснивања увек тежио испуњавању високих стандарда у погледу квалитета наставног и научног рада, али је институционализовани систем управљања квалитетом на Факултету успостављен академске 2007/2008. у оквиру припрема за акредитацију постојећих студијских програма. У периоду од јануара до јуна 2008. на Факултету је спроведен први поступак самовредновања у складу са Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање.

Први извештај о самовредновању Факултета сачињен је и поднет 2008. године Комисији за акредитацију и проверу квалитета РС. Други поступак самовредновања спроведен је на Факултету током академске 2012/2013. године.

Поступак самовредновања спроведен је у свим областима обезбеђења квалитета предвиђених Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање („Службени гласник РС“ број 106/06) и Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Факултета (бр. 01/1060 од 17.04.2008).

1.1.1. Субјекти поступка самовредновања

Поступак самовредновања организовала је и спровела Комисија за обезбеђење квалитета Факултета, коју чине представници наставног и ненаставног особља и представници студента (седам представника наставног особља, два представника ненаставног особља и два представника студената). Комисију у новом сазиву образовало је Наставно-научно веће Факултета на седници одржаној 11.11.2011. У поступку су учествовали сви релевантни органи, тела и службе Факултета. У прикупљању података учествовале су све катедре и све службе Факултета. Послове статистичке обраде података и текст нацрта Извештаја о самовредновању припремила је Комисија за обезбеђење квалитета.

1.1.2. Опис поступка самовредновања

Поступак самовредновања спроведен је у складу са Правилником о унутрашњој провери квалитета (од 14.05.2008). Прва фаза подразумевала је планирање корака и активности у поступку самовредновања. Комисија за обезбеђење квалитета утврдила је начин прикупљања података, списак извора података и инструменте за прикупљање података (индикаторе квалитета, методологију периодичног анкетирања, циљну популацију различитих анкета, узорке популације за анкетирање, време и динамику анкетирања, анкетне упитнике и извештаје стручних служби Факултета).

Друга фаза процеса самовредновања подразумевала је прикупљање података анкетирањем и другим поступцима. Извршена је обрада и анализа података и припремљени су извештаји о резултатима (извештаји о периодичном анкетирању студената, извештај о анкетирању свршених студената, извештај о анализи успеха студената и просечном трајању студија, извештај о пролазности на испитима, извештај о проценту дипломираних студената, извештаји о анализи резултата анкетирања, извештаји о анализи и процени студијских програма у погледу исхода учења и радног оптерећења студената).

У завршној фази, на основу свих расположивих података, анализа и предлога, Комисија за обезбеђење квалитета припремила је Извештај о самовредновању за 2012/2013. годину, који је усвојен на седници Наставно-научног већа.

1.2. Методологија

У овом циклусу самовредновања, Комисија за обезбеђење квалитета се руководила комплекснијом методологијом у односу на први циклус самовредновања из 2008. године.

Поступак самовредновања подразумевао је анализу службене документације и извештаја стручних служби, квантитативне анализе, квалитативно дескриптивне анализе и дискусије у оквиру стручних тела Факултета и Комисије за обезбеђење квалитета.

У прикупљању података о успеху студената на испитима и о ефикасности студирања коришћене су базе података из евиденције Службе за студентска и наставна питања Факултета. Обрада и анализа података вршена је према методолошким упутствима Комисије за обезбеђење квалитета. Основни метод за анализу и процену тренутног стања у домену појединачних параметара квалитета била је SWOT анализа (анализа снага, слабости, могућности и опасности), која нуди јасан оквир за формулисање корективних мера и активности за побољшање квалитета у релевантним сегментима. Уз друге индикаторе, ставови, мишљења и оцене студената представљају драгоцен корективни фактор у праћењу квалитета, јер нуде информације о њиховој перцепцији квалитета и указују на оне аспекте рада на које треба усмерити мере за унапређење квалитета. Стога је једна од најважнијих метода за прикупљање података у процесу самовредновања било анкетање студената.

Комисија за обезбеђење квалитета утврдила је методологију и динамику анкетања (2008/2009), припремила анкетне упитнике, утврдила начин припреме и чувања анкетног материјала, као и начин обраде података, припреме извештаја и презентовање добијених података. У спровођењу периодичног анкетања студената учествовале су службе Факултета и чланови Студентског парламента. Извршен је унос података и њихова обрада применом статистичког пакета SPSS v.17.0 и MS EXCEL. Након анкетања, Комисија за обезбеђење квалитета припремала је појединачне и збирне извештаје о резултатима анкетања и достављала их катедрама, продекану за наставу, Комисији за обезбеђење квалитета на анализу и разматрање, оцењиваним наставницима и сарадницима појединачно.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

Назив високошколске установе:

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу

Седиште: **35000 Јагодина, Милана Мијалковића 14**

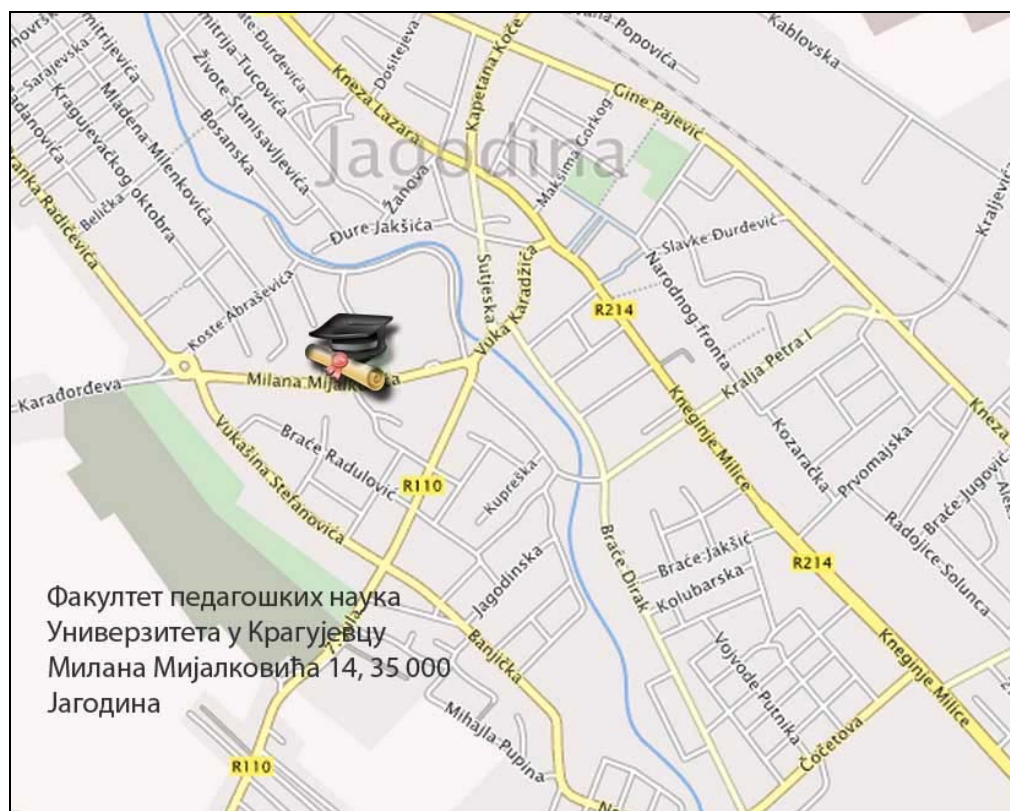
Телефон/факс: **035/223-805**

Web адреса: **www.pefja.kg.ac.rs**

E-mail: **pefjagodina@pefja.kg.ac.rs**

Образовно-научно поље: **Друштвено-хуманистичке науке**

Слика 1. Локација Факултета

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је високошколска образовно-научна установа у саставу Универзитета у Крагујевцу и има статус правног лица.

На Факултету раде четири катедре:

- (1) Катедра за филолошке науке;
- (2) Катедра за хуманистичке науке;
- (3) Катедра за природно-математичке и информатичке науке и
- (4) Катедра за дидактичко-методичке науке.

Факултет остварује делатност високог образовања непосредно, организовањем и извођењем одобрених студијских програма, научноистраживачку, експертскоконсултантску и издавачку делатност и друге послове којима се комерцијализују резултати научног и истраживачког рада, у складу са Законом о високом образовању Факултет тежи да својим јавним деловањем утиче на развој и демократизацију друштва.

2.1. Преглед историјског развоја

Мушка учитељска школа у Јагодини основана је 26.07.1898. Законом о установљењу Мушке учитељске школе, а са радом почиње 13. децембра исте године. За управитеља је постављен Сретен Ацић, а за прве професоре Светислав Матич и Лука Зрнић. На конкурс за упис се пријављује 121 кандидат, од којих је одабрано њих 30.

„Данас, Србија слави једну важну културну тековину; слави српска просвета један крупан корак свога напретка, слави Моравски округ са својим честитим Јагодинацима један светао добитак, који ће им служити на част пред целом Србијом“. Ово су биле речи Сретена Ацића, првог управитеља Мушке учитељске школе у Јагодини, изговорене на свечаном отварању. Унутрашње уређење школе регулисано је Законом о устројству учитељских школа (који је донет 5.10.1870). У дугом животу и плодотворном раду Учитељска школа подарила је 3681 учитеља.

После више од седам деценија, изградњом и опремањем нове школске зграде створени су услови да Учитељска школа у Јагодини прерасте у Педагошку академију. На основу Указа о проглашењу Закона о педагошким академијама („Сл. Гласник СР Србије, бр. 14/1971) Скупштина општине Светозарево, на седници одржаној 09. 05.1972. доноси Решење у оснивању Педагошке академије у Светозареву, чија је основна делатност образовање наставника разредне наставе у основним школама. У прву годину Педагошке академије уписано је 86 ученика који су распоређени у три одељења.

Педагошка академија започиње рад у модерној школској згради површине 3500м². Изградњом другог, новог дела зграде школа добија објекат површине 6128м². У саставу школског дворишта и парка величине 8828 м² је и спортски терен од 1500м². Настава је извођена према наставним плановима и програмима које је доносио Просветни савет за науку и културу СР Србије. У складу са Законом о педагошким академијама („Сл. гласник СР Србије“, бр. 30/1979) педагошке академије постају четворогодишње школе са двогодишњим припремним и двогодишњим завршним степеном.

После усвајања јединственог Закона о усмереном образовању (1986), Просветни савет СР Србије доноси посебан Правилник о плану и програму образовања и васпитања за основни образовни профил четвртог степена стручне спреме у просветној струци (1987). Од оснивања, пре једног века, диплому Учитељске школе, Педагошке академије и Учитељског факултета стекло је преко 7500 учитеља, наставника и професора разредне наставе. Међу носиоцима дипломе Педагошке академије у Јагодини је и 285 страних држављана – Грка.

Законом о оснивању учитељских факултета и о укидању и промени делатности педагошких академија и виших школа, Педагошка академија у Јагодини 1993. године прераста у Учитељски факултет који на универзитетском нивоу наставља вековну традицију образовања учитеља. У складу са заједничким конкурсом за упис у школску 1993/1994, уписано је 100 студената.

На иницијативу Научно-наставног већа и предлог Савета Факултета уз сагласност Савета Универзитета у Крагујевцу, Учитељски факултет у Јагодини 17.7. 2006. прераста у Педагошки факултет у Јагодини.

Прилагођавајући свој рад савременим кретањима, а све у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС“ бр. 76/05) Педагошки факултет у Јагодини уводи и акредитује нове студијске програме, основних академских и мастер академских студија. Настава се спроводи у оквиру три студијска програма основних академских студија (Учитељ, Васпитач у предшколским установама и Васпитач у домовима) и четири студијска програма у оквиру мастер академских студија (Мастер учитељ, Мастер васпитач у предшколским установама, Мастер васпитач у домовима и Ма-

стер образовне политике у сарадњи са Филозофским факултетом Универзитета у Београду).

Педагошки факултет у Јагодини мења назив у: *Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу* (Одлука Владе Републике Србије 05 број 612-6375/2012 од 4. октобра 2012. – „Службени гласник РС“ број 96/2012).

Наставни рад је организован у складу са Наставним плановима и студијским програмима и Годишњим програмом рада Факултета. Просторни услови Факултета су, због рада Средње електротехничке школе „Никола Тесла“ у истој згради, изискивали рад у две смене. Факултет је уз појачано ангажовање запослених успешно организовао све облике наставног рада (предавања, вежбе, семинарски радови, консултације, пракса и испити за редовне и студенте на дошколовању). На свим студијским програмима на нивоу основних академских студија настава се одвијала по акредитованим студијским програмима из 2008. Захваљујући средствима које је обезбедило Министарство просвете и науке, довршен је објект у коме сада ради школа “Никола Тесла“, тако да Факултет, од 16.1.2012. располаже целокупним простором у свом објекту. Факултет сада располаже са **5380,64** м² нето простора за наставу и простора за специфичне наставне садржаје (фискултурна сала, позоришна сала, библиотека са читаоницом), као и простора за рад наставника и служби Факултета

Факултет је у академској 2012/2013. уписао кандидате на мастер академске студије: Учитељ, Васпитач у предшколским установама и Васпитач у домовима. На факултету је организована и консултативна настава за студенте на дошколовању на основним академским студијама за образовање учитеља и основним академским студијама за образовање васпитача у предшколским установама.

2.2. Сумарни приказ актуелног стања

Факултет у академској 2012/2013. години реализује студијске програме првог и другог степена.

Основне академске студије на Студијском програму *Учитељ* трају четири године и носе 240 ЕСПБ, а на студијским програмима *Васпитач у предшколским установама* и *Васпитач у домовима* трају три године и носе по 180 ЕСПБ.

Мастер академске студије трају једну, односно две године и носе 60/120 ЕСПБ.

Завршетком основних академских студија у четворогодишњем трајању и обиму од 240 ЕСПБ студент стиче стручни назив *дипломирани* са назнаком звања првог степена академских студија из одговарајуће области студија.

Завршетком основних академских студија у трогодишњем трајању и обиму од 180 ЕСПБ студент стиче стручни назив са назнаком звања првог степена академских студија из одговарајуће области.

Завршетком мастер академских студија студент стиче академски назив *мастер* (МА) са назнаком звања другог степена академских студија из одговарајуће области.

На Факултету академске 2012/2013. студира 1607 студената уписаних на седам програма основних и мастер академских студија. На основним академским студијама од укупно 1161 студената 237 је на првој, 196 на другој, 166 на трећој, 119 на четвртој и 443 студента уписаних након истека редовног трајања студија; по новом програму има 287 апсолвената, а по старом програму има их 156. На мастер академским студијама има 446 студената: 172 је на првој, 43 на другој и 231 студент апсолвент (157 по новом и 74 по старом програму).

Табела 1. Број студената основних и мастер студија у односу на годину и студијски програм

Студијски програм	Основне академске студије					Мастер академске студије		
	I година	II година	III година	IV година	Апсолвенти	I година	II година	Апсолвенти
Учитељ	111	95	94	19	288	115	/	176
Васпитач у предшколским установама	93	62	50	/	107	39	25	46
Васпитач у домовима	33	39	22	/	48	18	18	9
Укупно	237	196	166	119	443	172	43	231

Научно-истраживачки рад на Факултету реализује се на основу годишњег Програма научно-истраживачког рада. Научно-истраживачке активности обухватају рад на групним и индивидуалним научно-истраживачким пројектима, презентацију резултата истраживања на научним скуповима у земљи и иностранству, публикацију научних радова, организовање јавних предавања и семинара, учешће у међународним пројектима и различите друге облике међународне сарадње.

Поступак акредитације за обављање научноистраживачке делатности Факултет је покренуо код Министарства просвете – Одбора за акредитацију научно-истраживачких организација 11.10.2011. и добио решење о акредитацији 19.04.2012. Тренутно је тринаест наставника и сарадника Факултета ангажовано у реализацији дванаест пројеката основних истраживања које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије за конкурсни период 2011–2014. Факултет педагошких наука је од 2013. са подпројектом под називом “Ефекти примењене физичке активности на локомоторни, метаболички, психо-социјални и васпитни статус популације жена“, део пројекта Факултета спорта и физичког васпитања у Београду, под називом “Ефекти примењене физичке активности на локомоторни, метаболички, психо-социјални и васпитни статус популације Р Србије“.

На Факултету наставу изводе 27 наставника, од тога 26 са пуним радним временом. Укупан број редовних професора на Факултету је 3, и сви су са пуним радним временом. У звању ванредног професора на Факултету је 9 наставника, од којих је 8 са пуним радним временом, а један са 75% радног времена. У наставном звању доцент запослено је 11 наставника, и сви су са пуним радним временом. У наставном звању наставник страног језика запослена су четири наставника. На Факултету су запослена 22 сарадника, од тога 21 у звању асистента (један са докторатом) и 1 у звању асистента-приправника.

У школској 2012/2013. ангажовано је 6 наставника по уговору: три редовна професора, два ванредна и један доцент. Од два наставника у звању ванредни професор један је пензионисани наставник Факултета (30.9.2012) и ангажован је на мастер академским студијама сагласно са одредбама члана 78. став 5. Закона о високом образовању.

Библиотека располаже фондом од 36687 библиотечких јединица. Укупан број унетих публикација у електронску базу COBISS система је 25320, односно 14424 нас-

лова. Осим уношења нових наслова у електронски каталог и даље траје унос мање актуелног старог књижног фонда. У протеклој години фонд смештен у проширеним просторијама библиотеке (Библиотека 2), сређен је по важећим правилима система УДК и унет у електронски каталог. Део фонда чине и сви дипломски радови, који су сређени по *numerus currens* (редном броју), тако да је приступ корисницима олакшан. Повећавање броја публикација и увећање књижног фонда у складу са потребама студената основних и последипломских студија, као и наставника и сарадника Факултета, врши се на неколико начина: куповином нових књига, часописа и уџбеника из различитих научних области из буџета Факултета, углавном на иницијативу наставника у складу са могућностима Факултета; донацијама (у оквиру пројеката или програма нпр. у оквиру програма "Корак" набављено је око 1000 књига домаћих и иностраних издавача, поклоница аутора. Факултет ће предузети активности на обогаћивању књижног фонда и страном литературом. Библиотека има добро опремљену читаоницу са 50 седишта. Осим основне делатности, библиотека се бави и културно-образовним делатностима, као што су: изложбе књига, обележавање значајних јубилеја, промоције нових књига, организовање литерарних састанака, предавања и других облика културног деловања.

У оквиру пројекта *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro* (E.P.S.P) TEMPUS IV159074-JPCR, 2010-2013. Факултет је учествовао у креирању мастер програма Образовне политике, са колегама са партнерских универзитета (Копенхаген, Лувен, Љубљана, Крагујевац, Београд, Нови Сад и Никшић). Програм заједнички реализују Универзитети у Београду и Крагујевцу. Овај програм је 12.9.2012. године добио Уверење о акредитацији студијског програма мастер академских студија. Уписано је укупно 50 студената (20 на Педагошком факултету у Јагодини и 30 на Филозофском факултету у Београду), а реализација наставе је почела 09.3.2012. У остваривању овог мастер програма учествују два универзитета (Београд и Крагујевац), а настава се изводи на даљину уз помоћ видеоконференцијске опреме. За ову намену, у оквиру Програма *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro*, на Факултету педагошких наука, Универзитета у Крагујевцу, Јагодина опремљена је посебна учионица за учење на даљину. Факултет на овом мастер програму реализује наставу у оквиру два модула, Једнакост у образовању (предмети: Образовање и социјалне неједнакости, Инклузивно образовање и права детета) и Управљање образовним процесом (предмети: Лидерство у образовању и школски менаџмент) и изборни предмет Културни идентитет и образовање. У оквиру пројекта *Master curriculum design Tempus IVMASTS511170* осмишљен је Студијски програм мастер академских студија Образовање наставника предметне наставе, који је усвојен Одлуком Сената Универзитета у Крагујевцу 28.06.2012. Акредитација овог програма је у току.

Пројектом Europe Aid/128424/C/SER/RS, Education for All-Increasing the Availability and Quality of Education for Children from Marginalised Groups, организовани су програми модуларне обуке педагошких асистената.

Факултет учествује на следећим ТЕМПУС пројектима: *Modernization of Teacher Education in a European Perspective*, чији је носилац (координатор) Универзитет у Минстеру (Немачка), *Education Policy Study Programme*, чији је носилац Универзитет у Београду и *Master Programme for Subject Teachers in Serbia*, TEMPUS JP-511170-2010, *Модернизација и хармонизација програма образовања учитеља у Србији* (Универзитет у Новом Саду) и *Developing Human Rights Education at the heart of Higher Education* (Универзитет у Rouhempotonu).

2.3. Мисија и визија Факултета

Мисија

Мисија Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је да доприне се развоју савременог српског друштва путем:

- образовања високо професионалног просветног кадра;
- унапређивања теорије и праксе васпитања и образовања и
- организовања и спровођења истраживања заснованих на највишим степенима научноистраживачког рада.

Визија

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу визију свог развоја заснива на једновековној традицији непрестаног улагања у знање и квалитет образовања и савременим токовима и тенденцијама европског образовања. Визија Факултета подразумева стварање модерне високошколске установе познате и признате у Србији и Европи. Она се огледа у следећем:

- развијање наставе засноване на савременим научним сазнањима о образовању, потребама друштва и потребама студената;
- улагање у квалитет истраживачког рада и учествовање у националним и међународним научно-истраживачким пројектима;
- професионални развој наставног кадра и јачање мотивације запослених при обављању својих професионалних дужности;
- подстицање студената на ефикасно учење, учешће у истраживању и перманентно усавршавање професионалних знања и способности;
- континуирано унапређивање квалитета студијских програма основних, дипломских и последипломских студија;
- развој сарадње са другим образовним институцијама, локалном и регионалном заједницом и
- међународна сарадња и учешће у пројектима Европске уније.

3. ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

Стандард 1. Стратегија обезбеђења квалитета

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета која је доступна јавности.

1.1. Опис тренутне ситуације

Као основ за институционализацију традиционалног опредељења Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу за поштовање високих стандарда у погледу квалитета, 2008. године усвојена је *Стратегија обезбеђења квалитета* (одлука Савета Факултета бр. 01-1362 од 13.5.2008. – **Прилог 1.1.**). Њоме се уређују систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада Факултета, и односи се на све студијске програме Факултета. Основни принципи на којима се заснива Стратегија проистичу из следећих докумената:

- Закон о високом образовању („Службени гласник РС“ 76/05);
- Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС“ 110/05);
- Болоњска декларација;
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа („Службени гласник РС“ 106/06);
- Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС“ 106/06);
- Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма („Службени гласник РС“ 106/06);
- Статут Универзитета у Крагујевцу и
- Статут Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

С обзиром на то да стратешко планирање у високом образовању подразумева утврђивање дугорочних циљева, намера и праваца деловања, као и пројекцију ресурса потребних за постизање тих циљева, у складу са упутствима и стандардима Националног савета за високо образовање, у Стратегији Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу формулисани су мисија, визија и циљеви Факултета, и опредељење за перманентно праћење и унапређивање квалитета у свим сегментима рада. Стратегија дефинише области у којима је посебно важно пратити, контролисати и унапређивати квалитет, субјекте који су одговорни за имплементацију стратегије, као и мере чије спровођење треба да обезбеди стално унапређивање квалитета. Сходно томе, сачињени су следећи документи који операционализују Стратегију:

- Стандарди и поступци обезбеђења квалитета;
- Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма);
- Правилник о уџбеницима и
- Акциони план.

Мисија и визија Факултета формулисане у Стратегији, исказују суштинско опредељење за обезбеђивање квалитета у области образовног, научноистраживачког и стручног рада. Мисија Факултета је да допринесе развоју савременог српског друштва путем:

- образовања високо професионалног просветног кадра;
- унапређивања теорије и праксе образовања и васпитања и
- организовања и спровођења истраживања заснованих на највишим степенима научноистраживачког рада.

Визија Факултета подразумева стварање модерне високошколске установе познате и признате у Србији и Европи.

У Стратегији обезбеђења квалитета Факултета јасно је исказано опредељење за континуирано и систематско унапређење квалитета следећих **области** рада:

- студијских програма, наставног процеса, студентске праксе и праћења и вредновања рада студената;
- научноистраживачког и уметничког рада, уџбеника и литературе, простора, опреме и наставних средстава и
- ненаставне подршке, вредновања наставе од стране студената и управљања.

Стратегијом је дефинисан *циљ унапређења квалитета*, који подразумева достизање, одржавање и унапређивање националних стандарда у образовању и васпитању, као и у факултетској настави, научноистраживачком раду и управљању академским институцијама које се баве образовањем.

Стратегија формулише и *мере* за обезбеђење и унапређење квалитета, које обухватају систем поступака и активности за успостављање контроле и унапређење нивоа квалитета у свим областима рада Факултета. Предвиђен је следећи низ мера:

- перманентно преиспитивање квалитета студијских програма, њихова евалуација и реформисање, као и усклађивање са студијским програмима сродних факултета у Европи, и то за које се егзактним студијама и истраживачким поступцима показује да школују висококвалификовани учитељски, наставнички или васпитачки кадар;
- перманентно преиспитивање кадровског стања и унапређивање квалитета запослених кроз поштовање високих стандарда за избор, праћење и евалуацију наставног и научног рада, као и омогућавање перманентног стручног усавршавања;
- квалитетна сарадња са сродним факултетима и универзитетима у земљи и иностранству; продубљивање и ширење научне сарадње са реномираним факултетима који се баве образовањем учитељског, наставничког и васпитачког кадра, као и факултетима матичним за друге дисциплине које се изучавају на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу;
- коришћење савремених сазнања, као и резултата стручног и научног рада у наставном процесу, чиме се остварује јединство образовног, стручног и научног рада;
- стално преиспитивање опремљености и вршење критичких процена потребе набавке техничких и наставних средстава, и опреме за научноистраживачки рад и
- установљивање сталних тела за праћење и контролу квалитета на Факултету – Комисије за обезбеђење квалитета.

Као **субјекти обезбеђења квалитета** предвиђени су: декан, продекани, координатори, шефови катедри, руководиоци студијских група и сви запослени, као и студенти Факултета. У оперативном спровођењу процедура учествују и чланови Комисије за обезбеђење квалитета, чланови Наставно-научног већа и чланови поткомисија (за студентску евалуацију рада наставника, сарадника и Факултета; за квалитет студијских програма, за издавачку делатност; за реформу и обезбеђење квалитета праксе, итд.).

1.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Стратегија обезбеђења квалитета Факултета садржи све елементе у складу са прописаним стандардима Националног савета за високо образовање Републике Србије – одређење да се систематски ради на унапређењу квалитета, мере за праћење и унапређење квалитета, субјекте обезбеђења квалитета, и дефинисане области у којима је нарочито важно пратити и унапређивати квалитет.

У протеклом периоду, од усвајања Стратегије до овог циклуса самовредновања, одређење Факултета за праћење, контролу и обезбеђивање квалитета огледало се у имплементацији циљева дефинисаних *Стратегијом* кроз предвиђене мере и поступке. У институционални систем управљања квалитетом укључене су све три значајне категорије – наставници и сарадници, ненаставно особље и студенти. Функционисање система било је усмерено на развијање механизма, процедура и поступака који обезбеђују континуитет у праћењу, процењивању, контроли и унапређењу квалитета.

Стратегија обезбеђења квалитета објављена је непосредно по усвајању на интернет страници Факултета, и доступна је јавности преко линка са интернет странице факултета: <http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Strategija%20obezbedjenja%20kvaliteta.pdf>

Из свега напред наведеног може се закључити да Факултет у великој мери **испуњава Стандард 1**, који се тиче стратегије обезбеђења квалитета.

1.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Стратегија исказује одређење за перманентно унапређивање квалитета у три области: образовном, научном и стручном раду +++ Добро су постављене основе система управљања квалитетом +++ Стратегија покрива све неопходне елементе: циљеве, области, субјекте, мере и акциони план +++ Факултет има добру институционалну организацију, функционише врло ефикасно и има добре ресурсе за спровођење континуираног праћења и унапређивања квалитета +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Дефинисани циљеви унапређења квалитета нису довољно операционализовани +++ Стратегијом дефинисане области за праћење квалитета не обухватају: квалитет нових студената, праћење професионалног развоја свршених студената (alumni); могућности за целоживотно учење и перманентно усавршавање, и студирање запослених лица; подстицање једнаких могућности и инклузивног образовања ++ Стратегија не предвиђа довољно мера за дисеминацију информација о институционалним механизмима за континуирано праћење квалитета ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постоји свест о потреби да се негује култура квалитета и традиционално одређење запослених за одржавање високих стандарда у погледу квалитета +++ Могуће је мотивисати запослене да се посвете реализацији активности и остваривању циљева који воде унапређењу квалитета +++ 	<ul style="list-style-type: none"> У наредном периоду може изостати јасна државна политика у домену управљања квалитетом и конкретна подшка државних институција ++ Један број запослених и студената није мотивисан за спровођење стратегије сталне контроле и унапређивања квалитета ++

1.3. Предлог мера и активности за унапређење стратегије обезбеђења квалитета

Примена Стратегије показала је да је неопходно преиспитати, побољшати и допунити првенствено следеће сегменте:

1) Показало се да **циљеви** унапређења квалитета нису довољно операционализовани, те их је потребно диференцирано исказати и конкретизовати према подручјима на које се односе. **Области** праћења квалитета не укључују неке важне елементе, као што су мобилност студената и наставника и сарадња са другим домаћим и међународним институцијама (индикатори – конкретне активности и пројекти), и укупан квалитет студирања (индикатори – могућности и ваннаставне активности које се нуде студентима на Факултету).

2) Утврђено је да је неопходно да се **Акциони план** учини конкретнијим и оперативнијим, скраћивањем периода на који се односи и формулисањем конкретнијих краткорочних циљева. Утврђено је да акциони план за наредни период треба прецизније да дефинише краткорочне активности, кораке и процесе и да се његово извршавање анализира у краћим интервалима. Такође, треба формулисати акциони план за сваку школску годину, унутар трогодишњег акционог плана за читав циклус самовредновања. Годишњи акциони план треба да садржи спецификацију конкретних задатака у оквиру сваке активности, субјекте одговорне за њихово спровођење, и рокове за завршетак сваког задатка у оквиру активности. Неопходно је у краћим интервалима евалуирати и до сада примењивану методологију за самовредновање и усавршити начин сакупљања и анализе података.

Анализа овог стандарда показала је да је неопходно периодично преиспитивати циљеве, области, мере и субјекте за обезбеђење квалитета дефинисане Стратегијом, и то у краћим интервалима, након имплементације различитих конкретних активности усмерених на унапређење квалитета. Управо реализација и конкретизација мера за обезбеђење квалитета може да укаже на неке недостатке или непрецизности, и да дâ изузетно корисну повратну информацију о елементима Стратегије које треба преиспитати и предефинисати.

Анализа Стандарда 1 показала је да у наредном периоду треба осмислити више активности чији би циљ било развијање свести о неопходности неговања културе квалитета у академским институцијама и мотивисање свих чланова академске заједнице за активно деловање за унапређење квалитета. Такође, требало би подстицати државне институције на активности усмерене ка унапређењу квалитета високог образовања. С тим циљем, представнике Факултета треба активније укључити у тела која се баве квалитетом, а нарочито да узму учешће у активностима, скуповима, трибинама и форумима на којима се размењују идеје и искуства из области управљања квалитетом и унапређења квалитета у високом образовању.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 1.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Преиспитивање Стратегије обезбеђења квалитета	Декан, Савет Факултета, Комисија за обезбеђење квалитета	Април 2016.	Измене и допуне Стратегије обезбеђења квалитета
Формирање центра за истраживања и развој	Декан Продекани Наставно-	Септембар 2014.	Формиран центар

курикулума као посебне организационе јединице Факултета	научно веће Савет Факултета		
Рedefинисање курикулума студијских програма	Продекани Шефови катедри Радна група за корекцију и реформу студијских програма	Октобар 2013.	Реформисани студијски програми
Рedefинисање силабуса студијских предмета	Радна група за корекцију и реформу студијских програма Сви наставници	Октобар 2013.	Нова Књига предмета
Промовисање мобилности међу студентима и наставницима, у Србији и иностранству	Продекан за међународну сарадњу	Јун 2014.	Број студената и наставника који су имали одређени вид мобилности
Подршка младим истраживачима кроз стипендирање и подршку за научно-стручна усавршавања у земљи и иностранству и за израду докторске дисертације	Декан Продекан за научно-истраживачку делатност	Континуирано	Број одбрањених доктората и стручних усавршавања у иностранству
Промовисање делатности Центра за истраживања и развој курикулума	Продекани Руководилац центра за истраживања и развој курикулума	Континуирано	Промотивни материјали, остварена сарадња центра са другим институцијама
Студентско вредновање квалитета студијских програма и наставе; Израда извештаја и предлог мера за побољшање квалитета студијских програма и наставе	Декан Продекан за наставу Комисија за обезбеђење квалитета Руководиоци студијских програма Служба за студентска и наставна питања	Два пута годишње, до краја децембра и до краја јуна сваке школске године	Извештај доступан на веб адреси Факултета

Показатељи и прилози за стандард 1:

Прилог 1.1. Стратегија обезбеђења квалитета Педагошког Факултета у Јагодини (13.05.2008)

Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета

Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије обезбеђења квалитета за период 2009/2010–2011/2012 и одлука о његовом усвајању

Прилог 1.3.а Акциони план за спровођење стратегије обезбеђења квалитета 2013/2014–2015/2016. и одлука о његовом усвајању

Прилог 1.4. Ревидирана Стратегија обезбеђења квалитета, Одлука о усвајању Извештаја о самовредновању и Одлука о усвајању Акционог плана за период 2013/2014–2015/2016.

Стандард 2. Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности.

2.1. Опис тренутне ситуације

Рад Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу – Јагодина у области обезбеђења квалитета заснован је на следећим документима:

- Закон о високом образовању РС (“Службени гласник РС”, број 76/05, 100/07, 97/08, 44/10 и 93/12)
- Болоњска декларација коју је наша земља потписала 2003.;
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа (“Службени гласник РС” број 106/06);
- Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа (“Службени гласник РС” број 106/06, 73/11 и 101/12);
- Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма (“Службени гласник РС” број 106/06, 112/08, 70/11 и 101/12) и
- Статут Факултета (одлука Савета Факултета од 24.10.2012).

На основу претходно наведених докумената, примена стандарда и поступака за обезбеђење квалитета Факултета регулисана је следећим актима:

- Стратегија обезбеђивања квалитета.
- Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма).
- Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина.

Обезбеђење квалитета рада Факултета у надлежности је Комисије за обезбеђење квалитета. Стандарде и поступке за обезбеђење и унапређење квалитета дефинише *Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма)*, који на предлог Комисије за обезбеђење квалитета усваја Наставно-научно веће Факултета. Наведени документ објављен је на веб страни Факултета (<http://www.pefja.kg.ac.rs/normativi>) и доступан је свим заинтересованим странама (наставницима, студентима и јавности). Комисија за обезбеђење квалитета Факултета у одређеним временским размацима преиспитује стандарде и поступке за обезбеђење квалитета и предлаже мере за њихово унапређивање.

2.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Факултет утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности. Стратешко опредељење Факултета је имплементација принципа Болоњске декларације у циљу подизања квалитета студија и повећања ефикасности студирања. Један од значајних циљева је и успостављање равнотеже између постојеће добре традиције у наставном процесу и примене дефинисаних стандарда и процедура за ову област. Стандарди који чине одреднице за обезбеђење, контролу и унапређење квалитета на Факултету дефинисани су у *Правилнику о унутрашњој прове-*

ри квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма), који је усвојило Наставно-научно веће Педагошког факултета у Јагодини на седници одржаној дана 14.05.2008. године, на основу члана 177, а у вези са чланом 26 Статута Факултета.

Факултет је утврдио стандарде и поступке за обезбеђење квалитета рада који су дати у документу *Стратегија обезбеђења квалитета Педагошког факултета у Јагодини*, који је усвојен 13.05.2008. на седници Савета Факултета. Стратегијом се уређују систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада Факултета и односи се на све студијске програме. Све области квалитета у надлежности су Комисије за обезбеђење квалитета. Оснивање и делокруг рада Комисије регулисани су Статутом Факултета.

Документом *Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета* дефинишу се обавезне активности регулисане Статутом и општим актима Факултета. Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета у појединачним областима су усвојени по предвиђеној процедури од стране стручног органа Факултета. Стандарде и поступке усваја Наставно-научно веће Факултета на предлог Комисије. Комисија у новом сазиву образована је Одлуком Наставно-научног већа Факултета број 01-3151/1 од 11.11.2011. године, а представницима студената мандат од једне године, на предлог Студентског парламента, обновљен је Одлуком Наставно-научног већа Факултета број 01-4139/1 од 10. 12. 2012.

Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета Факултета представља активности које ће бити реализоване током школске 2012/2013. Евалуација педагошког рада наставника и сарадника на основним студијама Факултета спроводи се од јесењег семестра школске 2008/2009. У току јесењег семестра школске 2011/2012. спроведена је евалуација педагошког рада наставника и сарадника на основним и мастер студијама. На седници Наставно-научног већа Факултета одржаној 10.12.2012. донете су одлуке о усвајању *Извештаја о студентској евалуацији наставе (наставних програма) и наставника (педагошког рада наставника) на Факултету* под бројем 01-4063/1 од 5.12.2012. и *Извештаја о самовредновању наставе (наставних програма) и наставника (педагошког рада наставника) на Факултету*, под бројем 01-4082/1 од 6.12.2012. које је сачинила и Већу поднела Комисија за обезбеђење квалитета.

Стратегија обезбеђења квалитета Факултета предвиђа перманентно преиспитивање студијских програма, њихову евалуацију и реформисање, њихово усклађивање са студијским програмима сродних факултета, мере за обезбеђење и унапређење квалитета. Одлуком Наставно-научног већа Факултета усвојени су обрасци анкетних упитника за евалуацију рада наставника и сарадника Факултета и обрасци анкетних упитника за студентску евалуацију наставног процеса и студијских програма Факултета, за евалуацију професионалне праксе, за евалуацију рада Факултета, за послодавце, за самоевалуацију компетенција студената који су завршили основне студије на Факултету педагошких наука, као и обрасци анкетних упитника за самовредновање наставника и сарадника.

2.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Успостављени су стандарди и развијени поступци за обезбеђење квалитета: постоје Правилници и процедуре у којима су дефинисани процеси и правила понашања свих учесника у обезбеђењу квалитета на Факултету +++; 	<ul style="list-style-type: none"> У неким областима нису довољно конкретно спецификовани поступци за обезбеђење квалитета +++ Недовољна профилисаност инструмената којима се добијају квалитативни подаци +++

<ul style="list-style-type: none"> • Правилници прецизно дефинишу све области рада Факултета које се односе на обезбеђење квалитета +++ • Успостављени су органи који прате резултате процене квалитета: постоји Комисија за обезбеђење квалитета, тело изабрано од стране Наставно-научног већа, која учествује у припреми стратегије и плана рада на праћењу и унапређењу квалитета +++; • Формиране су поткомисије за израду и ревизију Стандарда и поступака обезбеђења квалитета +++ • Усвојени су извештаји о резултатима провере квалитета +++ • Извештаји су представљени заинтересованим странама и доступни на сајту Факултета ++ • Наставно и ненаставно особље Факултета показује висок ниво свести и заинтересованости за задовољавање стандарда и поступака за обезбеђење квалитета +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно често спровођење поступака за мерење квалитета +++ • Недовољна транспарентност предузетих мера у циљу побољшања обезбеђења квалитета + • Недовољно конкретно дефинисани начини за активније укључивање студената у процес праћења и унапређења квалитета ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Унапређивање сарадње Факултета са другим високошколским установама у земљи и иностранству и размена искустава у области обезбеђења квалитета у циљу побољшања стандарда и поступака за обезбеђење и унапређење квалитета +++ • Даље унапређивање постојећих студијских програма, који би били усклађенији са савременим тенденцијама у високошколском образовању +++ • Даље унапређивање инструмената за ефикаснију самоевалуацију и евалуацију квалитета ++ • Активније укључивање студената и њихових организација у процес унапређења квалитета ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Неки сегменти обезбеђења квалитета Факултета зависе од спољних детерминанти: образовне политике државе, друштвених циљева образовања и финансијских могућности оснивача Факултета +++ • Министарство просвете и науке РС нема утврђене механизме контроле стриктне примене усвојених аката који произилазе из Закона о високом образовању +++ • Механизми одлучивања у домену обезбеђења квалитета Факултета, заинтересованост и едукованост чланова Наставно-научног већа утичу на степен остварености Стандарда 2 +++

2.3. Предлог мера и активности за унапређење стандарда и поступака за обезбеђење квалитета

- Пажљиво анализирати успостављене стандарде и поступке за обезбеђење квалитета у циљу прецизнијег дефинисања процедура за обезбеђење квалитета;

- Пажљиво анализирати рад органа који прате процену квалитета у циљу свеобухватније контроле спровођења процедура за обезбеђење квалитета у раду Факултета.
- Успоставити континуирану сарадњу Комисије за обезбеђење квалитета и поткомисија за израду и ревизију Стандарда и поступака за обезбеђење квалитета у циљу конкретнијег спецификовања поступака за обезбеђење квалитета.
- У циљу побољшања стандарда и поступака за обезбеђење квалитета интензивирати сарадњу у овом домену са сродним високошколским институцијама у земљи и иностранству.
- Компаративна анализа података из усвојених извештаја о резултатима провере квалитета представља основу за побољшање стандарда и поступака за обезбеђење квалитета и стога је неопходно формирати базу података за стандарде и поступке за обезбеђења квалитета.
- Успоставити функционалне моделе сарадње Факултета и актера који уобличавају образовну политику у циљу унапређења стандарда и поступака за обезбеђење квалитета.
- У циљу унапређивања стандарда и поступака за обезбеђење квалитета установити континуирани дијалог између представника студената и наставника и сарадника Факултета.
- Увести праксу учесталије евалуације и самоевалуације квалитета.
- Пажљиво анализирати податке добијене путем евалуације и самоевалуације, истаћи уочене тенденције у домену обезбеђења квалитета (стандарда и поступака) на основу којих треба побољшати квалитет наставног процеса.
- Омогућити демократизацију механизма одлучивања у домену стандарда и поступака за обезбеђење квалитета и учинити транспарентнијим механизме контроле усвојених аката који дефинишу процесе и правила понашања свих учесника у обезбеђењу квалитета.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 2.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Преиспитивање и унапређење постојећих стандарда и поступака обезбеђења квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета	Мај 2016.	Ревидирани стандарди и поступци обезбеђења квалитета
Контрола спровођења стандарда и поступака система квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета	Континуирано	Годишњи извештаји о раду Комисије и Факултета
Побољшање квалитета наставног процеса	Декан, продекани, руководиоци студентских програма, шефови катедри, сви наставници и сарадници	Континуирано	Годишњи извештај о раду Факултета

Показатељи и прилози за стандард 2:

Прилог 2.1. Стандарди и поступци за обезбеђење и унапређење квалитета Факултета (бр. 01-1060 од 17.04.2008)

Прилог 2.2. План рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета

Прилог 2.3. Усвојени годишњи извештаји о раду успостављеног тела (комисије, одбора, центра) за унутрашње осигурање квалитета Факултета

Прилог 2.4. Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма) Факултета, (бр. 01-1406 од 14.05.2008)

Прилог 2.5. Усвојен програм рада Комисије за обезбеђење квалитета за 2012/2013.

Стандард 3. Систем обезбеђења квалитета

Систем обезбеђења квалитета подразумева да високошколска установа изграђује организациону структуру за обезбеђење квалитета и омогућава спровођење поступака за континуирано праћење и контролу квалитета у процесу самовредновања и екстерне евалуације факултета.

3.1. Опис тренутне ситуације

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, има формирана стручна тела за обезбеђивање квалитета и одговарајућим документима прецизно дефинисана њихова права и обавезе у том поступку.

Основу система обезбеђења квалитета чини *Статут факултета*. Статутом Факултета утврђени су послови и одговорности наставника, сарадника, ненаставног особља и студената у домену обезбеђења квалитета.

Савет Факултета је 13.5.2008. донео *Стратегију обезбеђења квалитета*, (бр. одлуке 01-1362). Овим документом су уређени систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада и односи се на све студијске програме Факултета (<http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Strategija%20obezbedjenja%20kvaliteta.pdf>). Саставни део овог документа представљају *Мере и поступци за унапређење квалитета* и *Систем обезбеђења квалитета*.

Према *Стратегији*, *Систем обезбеђења квалитета* поседује одговарајућу организациону структуру која је омогућила спровођење поступака за континуирано праћење и контролу квалитета у процесу самовредновања и екстерне евалуације Факултета. Систем обезбеђења квалитета чине: *Комисија за обезбеђење квалитета*, *поткомисије*, *Савет* (као орган управљања), *Наставно-научно веће* и *већа катедри* (као стручни органи), *Стратегија обезбеђења квалитета* (која обухвата мере и процедуре за обезбеђење квалитета), као и *Акциони план*.

Комисија за обезбеђење квалитета у новом сазиву формирана је 11.11.2011. одлуком Наставно-научног већа Факултета. *Комисија за обезбеђење квалитета* је основни субјект система за обезбеђење квалитета у свим областима. Послови и одговорности ове *Комисије* су прописани *Статутом*, (<http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Izvod%20iz%20Statuta%20ustanove%20kojim%20regulise%20osnivanje%20i%20delokrug%20rada%20komisije%20za%20kvalitet.pdf>) и *Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета* (<http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Standardi%20i%20postupci%20obezbedjenja%20kvaliteta%20PeFJA.pdf>).

Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета објављена је на интернет страници факултета (<http://www.pefja.kg.ac.rs/kontrolakvaliteta.html>). Статутом и општим актима Факултета утврђени су послови и одговорности Комисије за обезбеђење квалитета која је одговорна за организовање праћења, контроле и обезбеђења квалитета у свим областима.

Одлуком Наставно-научног већа именовани су чланови Комисије из реда наставника и сарадника. Студенте, чланове комисије, изабрао је Студентски парламент. Мандат чланова Комисије траје три године. Комисија од децембра 2011. ради у следећем саставу:

1. Проф. др Емина Копас Вукашиновић – председник Комисије;
2. Проф. др Живорад Марковић – потпредседник Комисије;
3. Доц. др Ненад Вуловић;
4. Доц. др Александар Игњатовић;
5. Доц. др Радмила Миловановић;

6. МА Ивана Ћирковић Миладиновић;
7. Мр Бранко Илић;
8. Зоран Тодосијевић, шеф службе за студентска и наставна питања,
9. Милева Лукић, библиотекар;
10. Дарко Голубовић, студент и
11. Стефан Соколовић, студент.

Комисија ради по Пословнику о раду комисије за обезбеђење квалитета и на основу годишњег Програма рада.

3.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Ради ефикасније организације рада, *Комисија* је оформила поткомисије (тимове) задужене за поједине аспекте обезбеђења квалитета.

1. **Поткомисија за научно-истраживачки рад наставника и сарадника.** Поткомисија је формирана ради подршке научним радницима у научном раду. Након опсервације стања у овом подручју рада наставника и сарадника, поткомисија је донела Правилник о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима (http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Pravilnik_o_novcanoj_podrsci_naucnim_radnicima_za_ucesce_na_naucnim_skupovima_i_konferencijama.pdf), који је усвојен на седници Наставно-научног већа 28.2.2013. (одлука број 01-6234).
2. **Поткомисија за сарадњу са студентима.** Ову поткомисију чине руководиоци студијских програма. Кроз непосредну и свакодневну комуникацију са студентима, ова поткомисија обезбеђује значајан извор информација о предностима, недостацима и могућим решењима за унапређење квалитета наставе и других аспеката студирања из позиције студената.
3. **Поткомисија за унапређење квалитета наставе.** Ову поткомисију чине шефови катедри који координирају запажања и предлоге својих наставника у односу на наставне планове и програме. За овај период акредитације имају припремљену листу предлога измене наставних планова и програма.

Извештај о свом раду Комисија је поднела у оквиру Годишњег извештаја о раду Факултета за 2011/2012. (<http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Izvestaj%20o%20programu%20rada/Godisni%20Izvestaj%20za%202011-2012.pdf>).

У периоду децембар 2011 – септембар 2012. Комисија је реализовала следеће задатке, предвиђене својим Програмом рада:

- припрема инструмената за студентску евалуацију студијских програма и педагошког рада наставника;
- планирање и реализација истраживања. У истраживању спроведеном децембра 2011. и маја 2012. године, прикупљени су подаци о студентским ставовима у областима квалитета студијских програма, квалитета наставе, педагошких квалитета наставника, опште организације рада факултета. Такође је обављено и анкетирање наставника и сарадника Упитником за самовредновање и извршено је поређење добијених оцена у оба анкетирања;
- обрада података и припрема Извештаја о резултатима студентских евалуација и
- разматрање и усвајање поменутих извештаја на седницама Комисије за обезбеђење квалитета.

Као што је предвиђено *Правилником за унутрашњу проверу квалитета*, а кроз праксу Факултета и заживело, важан извор података за анализу квалитета рада Факултета, поред анкетања студената о квалитету студијских програма и наставног процеса, представља и анкетање студената о библиотечким и информатичким ресурсима, педагошким квалитетима наставника и сарадника, општој организацији рада факултета и другим битним питањима.

Представници студената укључени су у све фазе анкетања, почев од конструисања упитника, преко спровођења анкетања, до обраде и анализе резултата. Упитници за анкетање конструисани су на основу индикатора за процену квалитета у свим областима које обухвата процес самовредновања, а посебно у области квалитета студијских програма и квалитета наставе.

На основу добијених података Комисија је сачинила *Предлог превентивних и корективних мера за унапређење квалитета* у оним областима у којима су евидентне слабости.

Одговорност за примену процеса квалитета. Субјекти који носе одговорност за примену процеса праћења и осигурања квалитета, према *Статуту* и *Стандардима за обезбеђење квалитета* су сви учесници у процесу студирања – од Декана до самих студената.

Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Систем за обезбеђење квалитета на Факултету дефинише и обухвата све неопходне аспекте праћења и обезбеђења квалитета У систем обезбеђења квалитета укључене су све структуре: наставници и сарадници, ненаставно особље и студенти Код студената је развијена висока свест о сопственој, активној и важној улози и могућности учествовања у одлучивању и креирању академске атмосфере на свом Факултету 	<ul style="list-style-type: none"> Формализовање и подизање квалитета рада <i>Комисије за обезбеђење квалитета</i> кроз формирање Центра за праћење, обезбеђивање, унапређење и развој квалитета. Корективне мере су ограничене на периоде акредитације, треба обезбедити услове (кроз промене Статута, или других правних докумената) да се курикулум Факултета мења више флексибилно и у корак са исказивањем потреба. Одговарајући правилници (Стандарди, Стратегије, итд) су недовољно операционализовани. Имплементација корективних мера се тешко реализује у пракси. Постојећи поступци за прикупљање података потребних за праћење квалитета (папир-оловка) су сложени и захтевају много времена.
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постојеће правилнике (Стандарди, Стратегије, итд) је могуће додатно осавременити и операционализовати. Даље развијање докумената и процедура везаних за обезбеђење квалитета. 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољно ефикасне корективне мере Недовољно ефикасни механизми за имплементацију корективних мера Одбрамбени механизми наставника и сарадника

<ul style="list-style-type: none"> • Рационализација поступака за прикупљање података неопходних за континуирано праћење квалитета. • Развијање мотивација студената за још веће и интензивније учешће у систему обезбеђења квалитета. 	<ul style="list-style-type: none"> • Преоптерећеност наставника и сарадника • Недовољна мотивисаност свих учесника • Губитак мотивације студената због неефикасности корективних мера
--	--

3.2. Предлог мера и активности за унапређење система обезбеђења квалитета

- Институционални систем управљања квалитетом неопходно је даље усавршавати. Пре свега, неопходно је у постојеће нормативе унети измене и допуне које ће још детаљније формулисати циљеве и процедуре за обезбеђење квалитета, а након регистрације слабости формирати и нове за области које евентуално нису покривене.
- Процедуре које су се показале компликованим или су захтевале превише времена требало би унапредити. Нарочито је важно радити на унапређењу система корективних мера и још интензивнијем укључивању студената у систем контроле квалитета. Важно је и радити интензивније на едукацији свих субјеката обезбеђења квалитета о самом систему обезбеђења квалитета. Такође, неопходно је радити и на мотивацији свих учесника за имплементацију корективних мера и што реалистичнију самоевалуацију.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 3.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Редовно (најмање у интервалима од три године) доношење ревидиране Стратегије, стандарда и акционих планова	Декан, продекани, Комисија за обезбеђење квалитета, Савет Факултета	2016.	Ревидирана Стратегија, стандарди и акциони планови
Анализа и корекција свих докумената за обезбеђење квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета Секретаријат Факултета	Континуирано	Кориговани правилници
Едукација свих субјеката у процесу обезбеђења квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета Секретаријат Факултета	Мај 2015.	Број едукованих запослених
Успостављање on line система за анкетање студената.	Комисија за обезбеђење квалитета	2016.	On line систем анкетања

Показатељи и прилози за стандард 3:

Прилог 3.1. Формално успостављено тело (комисија) са конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета у високошколској установи

Прилог 3.2. Спроведене анкете

Прилог 3.3. Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера

Прилог 3.4. Одлука Наставно-научног већа о формирању Комисије за обезбеђење квалитета

Прилог 3.5. Пословник о раду Комисије за обезбеђење квалитета

Прилог 3.6. Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета

Прилог 3.7. Списак чланова Савета Факултета у сазиву 2013/2016.

Стандард 4. Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења.

4.1. Опис тренутне ситуације

4.1.1. Акредитовани студијски програми

На Факултету реализује се укупно седам акредитованих студијских програма: три програма основних академских студија и три програма мастер академских студија, као и један заједнички студијски програм два универзитета. Акредитовани су следећи студијски програми:

Студијски програми основних академских студија	Трајање	Бодови по ЕСПБ	Бр. студ.
1. Учитељ	4 године	240	90
2. Васпитач у предшколским утановама	3 године	180	90
3. Васпитач у домовима	3 године	180	30

Студијски програми мастер академских студија	Трајање	Бодови по ЕСПБ	Бр. студ.
1. Мастер учитељ	1 година	60	75
2. Мастер васпитач у предшколским утановама	2 године	120	50
3. Мастер васпитач у домовима	2 године	120	25

У оквиру ТЕМПУС пројекта *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro* (E.P.S.P) TEMPUS IV – 159074-JPCR, 2010-2013, Факултет је учествовао у креирању *Мастер програма Образовне политике*, заједничког програма два универзитета (Универзитета у Крагујевцу и Универзитета у Београду), који је акредитован и отпочео са реализацијом 2012.

Студијски програми мастер академских студија	Трајање	Бодови по ЕСПБ	Бр. студ.
1. Мастер образовне политике	1 година	60	20

(Прилог 4.1)

4.1.2. Контрола квалитета студијских програма

Праћење квалитета студијских програма као и њихова континуирана реформа, усклађена са захтевима Болоњске декларације, на Факултету почела је још 2004. године, пре формалног усвајања Закона о високом образовању, а у оквиру финско-српског програма за професионални развој наставника у Србији КОРАК (*Serbian Teacher Education Development Program – STEP*, 2004-2006.). Као резултат рада у оквиру овог пројекта креирани су нови студијски програми који су подразумевали усмереност на исходе образовања, као и процене оптерећења студената изражене путем ЕСПБ система бодова. Реализација реформисаних студијских програма почела је академске 2005/2006.

Након усвајања Закона о високом образовању, Факултет је анализирао резултате рада током две године реализације усвојених програма и започео припреме за акредитацију установе и студијских програма. Одлучено је да се стручна помоћ потражи од

партнера са искуством у примени европских стандарда универзитетског образовања у оквиру ТЕМПУС пројекта *Curriculum Reform in Teacher Education (CRTE)* TEMPUS JER-41074-2006 (2006-2009).

На овом пројекту, уз експертску помоћ партнера из Финске, Грчке и Словеније извршена је реформа три најзначајнија елемента у систему образовања учитеља и васпитача на Факултету и то:

- пријемног испита;
- студијских програма (за образовање учитеља, васпитача у предшколским установама и васпитача у домовима) и
- професионалне праксе.

У исто време креирани су и мастер програми за сва три студијска смера као логични наставак основних академских студија и заокруживање првог и другог нивоа високошколског образовања за учитеље и васпитаче.

У периоду након акредитације (2009-2013), Факултет педагошких наука је континуирано вршио анализу, проверу и корекцију студијских програма. У све наведене активности били су укључени представници студената, првенствено кроз студентску евалуацију и анкетирање, као и учешћем представника студената у раду Наставно-научног већа и Комисије за обезбеђење квалитета.

Праћење и процењивање квалитета пратиле су конкретне корекције студијских програма усмерене првенствено на:

- циљеве, структуру и садржај студијских програма;
- исходе учења и компетенције свршених студената;
- радно оптерећење студената и
- савременост и њихову упоредивост са курикулумима одговарајућих страних високошколских установа.

Посебно значајни доприноси континуираном осавремењавању и кориговању свих студијских програма на Факултету педагошких наука у Јагодини имали су ТЕМПУС пројекти на којима овај факултет континуирано ради од 2006. године. Тако се припрема студијских програма за образовање учитеља на основним и мастер студијама за нови акредитациони циклус реализује у оквиру ТЕМПУС пројекта *Harmonization and Modernization of the Curriculum for Primary Teacher Education* HAMOC 516762-TEMPUS-1-2011-1-RS-TEMPUS-JPCR чији је циљ хармонизовање студијских програма свих учитељских факултета у земљи. Посебан допринос овог програма курикулуму за образовање учитеља представљало је укључивање обавезних садржаја из области инклузивног образовања у постојеће силабусе свих методика наставних предмета које се изучавају на Факултету педагошких наука. У оквиру пројекта *EACEA – Tempus Project -517319: Developing Human Rights Education at the Heart of Higher Education*, силабуси одговарајућих предмета на свим смеровима обogaћени су садржајима из области људских права.

О свакој промени студијског програма између два циклуса акредитације Факултет је благовремено обавештавао Комисију за акредитацију и проверу квалитета.

У овом тренутку Факултет педагошких наука активан је и на Темпус пројектима: *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro (E.P.S.P)* TEMPUS IV - 159074-JPCR, 2010-2013.; *Modernizing Teacher Education in a European Perspective*, TEMPUS IV - 159048 - JPCR, 2010-2013.; *Master Programme for Subject Teachers in Serbia*, TEMPUS JP-511170-2010-2013., који значајно утичу на континуирано праћење курикулума одговарајућих страних високошколских установа и имплементирање приме-

ра добре праксе у курикулуме свих смерова основних и мастер програма на Факултету

У овом циклусу самовредновања, Комисија је на основу прикупљених података путем извештаја катедри и студентских анкета анализирала изабране аспекте студијских програма у поређењу са стандардима и, применом метода SWOT анализе, утврдила области у којима је потребно применити корективне мере.

Анализа је показала да студијски програми Факултета у потпуности задовољавају Стандард 4 у погледу садржаја и структуре, као и доступности информација о студијском програму. У сваком од акредитованих студијских програма дефинисани су циљеви и исходи студијског програма, начин извођења наставе и бодовна вредност свих релевантних сегмената студијског програма (на пример, завршног рада/дисертације, самосталног истраживачког рада, стручне праксе). Студијски програми утврђују и предуслове за упис појединих предмета, начин избора предмета и услове за прелазак са других студијских програма. Статутом Факултета и другим општим актима прецизно су дефинисани услови за упис на студије, начин полагања пријемног испита, процедуре за рангирање и упис кандидата на студијски програм. Статутом, општим актима и студијским програмима Факултета утврђен је начин оцењивања знања и постигнућа студената, заснован на континуираном праћењу њиховог рада. Студијским програмима и правилницима утврђени су и стандарди и захтеви за завршни рад на сваком нивоу студија (дипломски рад и мастер рад).

Континуирано ажурирање студијских програма у погледу редифинисања циљева и исхода учења, како за појединачни студијски програм у целини тако и за елементе студијског програма појединачно (обавезни и изборни предмети, професионална пракса, завршни рад), обезбеђује да постојећи процес евалуације и надоградње наставних садржаја тече непрекидно и самостално.

Сви акредитовани студијски програми усклађени су са Законом о високом образовању и стандардима за акредитацију студијских програма Националног савета, са дефинисаним задацима и циљевима Факултета, као и са мисијом и визијом Факултета.

Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Структура и садржај студијских програма генерално су добро дефинисани +++ Информације о студијским програмима доступне су јавности +++ Сваки студијски програм има дефинисане исходе образовања, а сваки силабус исходе учења +++ Радно оптерећење студената исказано у ЕСПБ кредитима генерално је у границама европских стандарда +++ Студијски програми реализују се према акредитованој структури и садржају, уз усвојене измене и допуне чији је циљ осавремењивање курикулума и силабуса, или усаглашавање са законском регулативом +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Није потпуно јасно да ли су у свим студијским програмима предмети коректно класификовани као СА, ТМ, АО или НС. Многи предмети су комплексни и не могу се лако класификовати у ове 4 категорије. Потребно је да у том домену Национални савет и КАПК дају прецизније дескрипторе и упутства за класификацију предмета + Неки студијски програми можда садрже већи број обавезних предмета него што је потребно за потпуно остваривање циљева и исхода образовања, на уштрб изборних предмета ++ На неким студијским програмима не нуди се довољно разноврсних изборних предмета; мада је на свим студијским

<ul style="list-style-type: none"> Студијским програмима предвиђена је могућност да студент у неком изборном блоку може изабрати предмете са других студијских програма Факултета педагошких наука+++ 	програмима формално задовољен минимални фактор изборности, +++ суштинска разноврсност није постигнута ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постављена структура студијских програма омогућава даље осавремењивање и корекције садржаја студијског програма +++ Могуће је обогатити садржај студијских програма разноврснијом и широм понудом изборних предмета +++ Могуће је прецизније класификовати предмете (академско-општеобразовни, теоријско-методолошки, научно-стручни, стручно-апликативни) како би се постигла још боља балансираност структуре и садржаја студијских програма ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Недефисана политика на државном нивоу у погледу организовања и трајања студија на „наставничким“ факултетима ++ Један број запослених и студената није мотивисан за перманентно унапређивање студијских програма ++

Студентима су доступне и електронске верзије сваког појединачног силабуса обавезних и изборних предмета у оквиру студијских програма, са описом циљева и исхода учења, начина оцењивања знања и постигнућа студената и списком литературе за сваки предмет (линк: „Књига предмета”). Доступан је и дескриптивни уводни документ у коме су наведени: назив студијског програма, врста студија, укупна бодовна вредност студија, стручни назив који студент стиче по завршетку студијског програма, језик или језици на којима се програм реализује, као и услови за упис на студијски програм. Факултет има профиле на друштвеним мрежама Фејсбук и Твитер. Посредством Фејсбук профила остварује се директна комуникација са 3000 чланова (<http://www.facebook.com/pefja>).

4.2. Исходи образовања студијских програма и исходи учења

Исходи образовања студијских програма на Факултету рађени су према примерима добре праксе неких европских високошколских институција (по угледу, пре свега, на фински образовни систем, један од најефикаснијих на свету, али и на словеначки и грчки, који су нам ближи по концепцији и менталитету). Исходи образовања подразумевају јасне компетенције будућих учитеља и васпитача, ослоњене на њихов традиционални положај у систему васпитања и образовања, али још више кроз сагледавање нове улоге, још увек не и до краја дефинисане, као посредника између ученика и наставних садржаја, улоге медијатора и организатора у информатичком добу које неслућеном брзином мења устаљене представе о настави, васпитању и образовању. Планиране компетенције подразумевају да у новом окружењу апсолутне доступности информација учитељ и васпитач морају, у оној мери колико препуштају улогу главних актера самим ученицима, и сами бити способни и спремни да осмишљавају, планирају и систематизују. Исходи образовања за студијске програме:

Основне академске студије – Учитељ:

- студент познаје систем и садржај наука које чине базу наставних предмета у основној школи, у оној мери и обиму који му омогућају да компетентно изводи наставу у складу са узрастом ученика и планом и програмом основне школе;
- студент познаје уметности и вештине које чине базу наставних предмета Физичко васпитање, Ликовно васпитање и Музичко васпитање у млађим разредима основне школе, у оној мери и обиму који му омогућају преношење основних тековина цивилизације, културе, уметности и спорта деци узраста од 7 до 11 година;
- студент познаје закономерности и одлике психолошког, когнитивног, социолошког, језичког и физичког развоја деце, тако да је у стању да их идентификује, као и да примени одговарајуће поступке у васпитању и образовању;
- студент темељно познаје знања из области методика и уме да их примени у организацији наставе и ваннаставних активности у школи;
- студент уме да процени адекватност одређених наставних средстава и материјала, укључујући информациону технологију, и уме да да средства примени у настави;
- може да самостално ради на сопственом даљем образовању пратећи стручну литературу и периодику, семинаре и програме усавршавања наставног кадра и
- уме да примени одговарајуће методе и средства у раду са децом из различитих социјалних средина, различитих когнитивних способности и сл.

Основне академске студије – Васпитач у предшколским установама:

- студент темељно познаје и разуме теоријска достигнућа из области предшколског васпитања и образовања;
- повезује основна знања из различитих области и примењује их у раду са децом предшколског узраста;
- развија вештине и спретности у употреби знања из подручја предшколског васпитања и образовања;
- способан је да решава конкретне васпитне проблема уз употребу научних метода и поступака;
- користи информационо-комуникационе технологије у овладавању неопходним стручним знањима и
- прати и примењује иновације из струке.

Основне академске студије – Васпитач у домовима:

- студент влада основним знањима из различитих области као и темељним појмовима, полазиштима и теоријама о утицају домског (интернатског) васпитања на развој детета;
- студент планира, програмира, остварује и вреднује васпитно-образовни рад са децом која живе и уче ван својих породичних средина;
- поседује способност анализе и предвиђања решења, као и последица одређених ситуација у раду са децом у средњошколском дому и другим специјализованим институцијама за смештај деце;
- разуме психодинамику односа међу члановима васпитне групе у дому и њен утицај на васпитни процес;
- развија комуникационе способности и вештине, као и сарадњу са регионалним, државним и међународним стручним окружењем;

- примењује различите начине укључивања ученика са сметњама у развоју у васпитно-образовни рад;
- примењује различите начине праћења, вредновања и оцењивања постигнућа ученика;
- развија критички приступ свакодневnoj домскоj пракси као и конструктивно остварење професионалних задатака и професионалне етике и
- способан је за рефлексiju, критичко процењивање и усавршавање сопствене васпитне праксе, као и овладавање пројектовања и реализације малих, примењених и акционих истраживања из области домског васпитања и образовања.

Мастер академске студије - Учитељ

- студент може да на високом нивоу компетентности планира, организује и реализује све облике васпитно-образовног рада из одређеног наставног предмета;
- студент поседује довољно стручних, теоријских и методичких знања и вештина да може радити на унапређивању наставе одређеног предмета;
- студент самостално ради на унапређењу сопствене наставне и методичке праксе, као и сопствених знања из области педагогије и методике наставе;
- студент прати стручну литературу на одабраном страном језику и примењује позитивна интернационална искуства из области педагогије и методике наставе и
- студент је оспособљен да користи вештине и знања из области информационо-комуникационих технологија у настави; планира и реализује методичка истраживања.

Мастер академске студије – Васпитач у предшколским установама

- студент решава конкретне васпитне проблеме уз употребу научних метода и поступака;
- студент повезује основна знања из различитих области и примењује их у раду са децом предшколског узраста;
- студент прати и примењује иновације из струке;
- студент развија вештине у употреби знања из подручја предшколског васпитања и образовања и
- студент употребљава информационо-комуникационе технологије у овладавању неопходним стручним знањима.

Мастер академске студије – Васпитач у домовима

- студент темељно познаје и разуме теоријска и практична достигнућа из области домског васпитања и образовања;
- решава конкретне васпитне проблеме уз употребу научних метода и поступака;
- прати и примењује иновација из струке;
- развија вештине и спретности у употреби знања из подручја домског васпитања и
- квалитетно самоевалуира и евалуира васпитни рад у домском окружењу.

Базираност исхода учења на дескрипторима квалификација у оквиру педагошких наука, као и на позитивним искуствима европских система образовања учитеља и васпитача, обезбеђена је кроз сарадњу са партнерским високошколским институцијама из Финске, Словеније, Грчке, Немачке, Енглеске, Данске, Белгије, Холандије, Мађарске, Француске и Шпаније као и из земаља бивше СФРЈ, односно партнерским

институцијама са следећих интернационалних развојних пројеката: од 2004. до 2006. у оквиру финско-српског програма за професионални развој наставника у Србији КО-РАК (*Serbian Teacher Education Development Program – STEP*); од 2007. до 2009. у оквиру ТЕМПУС пројекта *Curriculum Reform in Teacher Education (CRTE)* TEMPUS JEP-41074-2006., а након тога у оквиру програма ХАМОК (*Harmonization and Modernization of the Curriculum for Primary Teacher Education* НАМОС 516762-TEMPUS-1-2011-1-RS-TEMPUS-JPCR), чији је циљ хармонизовање студијских програма учитељских факултета у земљи. Као резултат овог пројекта Факултет очекује да ће кроз неколико месеци исходи образовања на свим факултетима које се баве образовањем учитеља и васпитача у земљи бити међусобно усаглашени и упоредиви са европским стандардима образовања.

Заснованост и утемељеност сваког студијског програма на исходима учења могуће је сагледати на примеру повезаности програмских исхода учења са обавезним предметима студијских програма (**Табела 4.2.**). Осим тога, приликом писања конкретних силабуса предметни наставници држали су се принципа јасног истицања исхода учења за сваки наставни предмет, као и опредељења да се кроз проверу знања, у оквиру предиспитних обавеза и испита, пре свега мери постигнуће у остваривању испланираних исхода учења за сваки наставни предмет.

4.3. Радно оптерећење студената мерено ЕСПБ (Пример)

Да би се представио начин обрачуна времена потребног за достизање очекиваних исхода учења на Факултету, потребно је указати на чињеницу да су појединачни наставни предмети у оквиру конкретног студијског програма део сложеног система обуке студената.

Пример који ће бити образложен односи се на наставни предмет *Увод у проучавање књижевности*, који припада групи предмета у оквиру обуке за оспособљавање учитеља за извођење наставе српског језика и књижевности у млађим разредима основне школе.

Достизање специфичних исхода учења везаних за компетенције учитеља у настави матерњег језика и књижевности омогућено је на Факултету кроз поступан и модулативан поступак. За стицање ових специфичних знања и способности планирано је око 900 сати рада и оно се обавља током све четири године учења кроз јасно дефинисане етапе. Организовано је на следећи начин:

Етапе процеса	Исходи учења	Наставни предмет	Година студирања
I корак 15-20 % укупног времена	Студент познаје и разуме основне појмове и садржаје науке о језику, фонетике, морфологије и лексикологије; оспособљен је за изграђивање сопствене културе говорног и писаног изражавања, као и културе изражавања других. Студент познаје и разуме термине науке; разуме функционисање фонолошког и морфолошког нивоа језика и њихову повезаност.	Српски језик I	Прва година

II корак 10-15 % укупног времена	Студент познаје и разуме основне појмове и садржаје синтаксе; разуме синтаксичке односе на апстрактно-теоријском нивоу; оспособљен је да синтаксичке релације адаптира потребама наставе на основношколском узрасту, и да из корпуса говорног и писаног језика одабере репрезентативну и адекватну грађу у настави.	Српски језик 2	Друга година
III корак 10-15 % укупног времена	Студент познаје специфичну природу песничког језика и структуру књижевног текста. Савладао је основне појмове из области теорије поезије, прозе и драме. Уме самостално да тумачи различите књижевне жанрове у складу са савременим методама у проучавању књижевности.	Увод у проучавање књижевности	Друга година
IV корак 15-20 % укупног времена	Студент разуме специфичну природу књижевности за децу у односу на остале видове књижевног изражавања. Савладао је појмове из области теорије поезије, прозе и драме за децу. Зна поетичке специфичности стваралаштва репрезентативних писаца за децу у српској и светској књижевности. Уме самостално да тумачи различите књижевне жанрове у складу са савременим методама у проучавању књижевности	Књижевност за децу	Друга година
V корак 35-40 % укупног времена	Студент је оспособљен за извођење наставе почетног читања и писања; обраду књижевних дела; практичну примену граматике и правописа у настави; праћење и оцењивање напредовања ученика. Познаје модалите усменог и писменог изражавања и практично ради на развијању ученикове говорне културе и богаћењу језика.	Методика наставе српског језика и књижевности Методички практикум српског језика и књижевности	Трећа и четврта година

Дакле, као трећи корак испланираног модула предвиђен је, у трећем семестру (друга година студија), обавезни наставни предмет *Увод у проучавање књижевности* који спада у научно-стручну групу предмета и обезбеђује књижевно-теоријска знања

потребна за даље напредовање студената у правцу достизања исхода учења који ће омогућити компетентност у области наставе српског језика и књижевности.

За предмет је испланирано одржавање два часа предавања и два часа вежби недељно. Прорачун оптерећења студената показује да време проведено у настави у оквиру Увода у проучавање књижевности износи 60 школских часова наставе, односно 45 сати у активностима које спроводи наставно особље. Предвиђено је да у самосталном раду студент проведе још толико времена, односно 45 сати. Наредних 20 сати планирано је као време припреме за проверу знања, као и 5 сати за обављање самих испита: два колоквијума (3 сата) + испит (2 сата). То у укупном збиру даје оптерећење студента на овом обавезном наставном предмету од 115 сати. Отуд је за савладавање предмета *Увод у проучавање књижевности* предвиђено 4 ЕСПБ.

Основне академске студије *Учитељ*

Основне академске студије - II циклус											
Семестар	Друга година студија	Семестар				Број наставних недеља	Укупно часова наставе	Број сати свих облика наставе	Број сати самосталног рада студената	Укупна оптерећеност у сатима рада	ЕСПБ
		Јесењи		Пролећни							
		пред.	вежбе	пред.	вежбе						
III	Увод у проучавање књижевности	2	2			15	60	45	70	115	4

Факултет периодично, најмање једном у три године, приступа провери оптерећења студената, кроз анализу студентске евалуације (студентска евалуација наставних предмета) и извештаја предметних наставника о процени постигнућа исхода учења у протеклом периоду.

4.4. Унапређивање и осавремењивање студијских програма и професионалне праксе

Поступак провере успешности остваривања исхода образовања врши се кроз периодичну анализу студијских програма у целини, њиховом усклађеношћу са задатим циљевима студијског програма и степену достизања исхода учења за студијски програм и сваки наставни предмет понаособ.

У периоду после акредитације (2009-2013), Наставно-научно веће Факултета је на основу анализе и предлога катедри извршило промене на акредитованим студијским програмима. Промене су обухватале:

- измене обавезних предмета;
- измене изборних предмета и
- измене у силабусима постојећих предмета.

4.4.1. Промене у равни обавезних предмета

Измене обавезних предмета чињене су само изузетно, пошто је Наставно-научно веће Факултета заузело становиште да се обимнија промена студијских програма уради у току припреме за поступак поновне акредитације (2014). Неке промене студијских програма у равни обавезних предмета ипак су извршене у протеклом периоду. Тако је на студијском програму основних академских студија за образовање учитеља извршена промена увођењем још једног обавезног предмета на другој години – *Основе визуелне уметности 2*, са једним часом предавања и 0,5 часова вежби на годишњем нивоу, како би се припрема учитеља за извођење наставе на школском предмету ликовна култура изједначила, у времену наставе и оптерећењу студената, са оним предвиђеним за физичку културу и музичко васпитање.

Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Студијски програм основних академских студија за образовање учитеља конципиран је тако да у четворогодишњем трајању обезбеђује комплетну обуку студента за рад у млађим разредима основне школе+++ • Сви студијски програми обезбеђују довољно часова праксе као најважнији део обуке учитеља и васпитача+++ • Трогодишње трајање студијског програма основних академских студија за образовање васпитача у предшколским установама обезбеђује комплетну обуку студената за рад у предметним институцијама+++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Опажа се велико оптерећење студената непосредним часовима наставе (предавања, вежбе), посебно на првој, другој и трећој години студија (више од просечно 26 часова недељно)+ • Дефинисани циљеви унапређења квалитета нису довољно операционализовани+++ • Студијски програм основних академских студија за образовање васпитача у домовима остаје недовољно конкретан у погледу прецизнијег формулисања врста и типова домова у којима би свршени студенти могли да се запосле +
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је извршити реформу четворогодишњег програма за учитеље у складу са чињеницом да је по уредби Владе Републике Србије за рад у образовању потребан мастер ниво образовања+++ • Могуће је редефинисати систем образовања васпитача у предшколским установама тако да се уместо садашњег система – трогодишње основне академске плус двогодишње мастер студије – уведе систем 4+1 +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Постоји опасност смањивања интересовања будућих студената услед чињенице да студије за учитеља трају минимално пет година+ • Постоји опасност смањивања интересовања будућих студената услед чињенице да студије за предшколског васпитача трају минимално 4 године +

На основу анализе читавог трогодишњег циклуса образовања васпитача у предшколским установама (2008-2011), као и анализе њихове припремљености за наставак студија на мастер академским студијама, односно почетних резултата прве генерације

студената који су на нашем факултету завршили основне академске и уписали мастер студије (2011-2012), радна група Факултета је израдила нове студијске програме за образовање васпитача у предшколским установама и то у четворогодишњем трајању основних студија и једногодишњем трајању мастер академских студија (као систем 4+1, за разлику од актуелног 3+2 система). Анализа предлога показала је да Факултет располаже наставним, просторним и информатичким ресурсима за прелазак на нове наставне програме, али је одлука о акредитовању нових програма одложена до почетка поступка реакредитације, односно евентуалног договора учињеног на нивоу Заједнице педагошких факултета Републике Србије. У сваком случају, иновативна решења и добре стране предлога програма постаће део иновираних програма за образовање васпитача у предшколским установама, ма које од два понуђена решења да буде одабрано за наредни акредитациони период (2014-2018).

Радна група је такође закључила да је потребно извршити растерећење и прерасподелу броја наставних предмета студијског програма за образовање учитеља у четворогодишњем трајању укидањем израде завршног рада на основним академским студијама, као и додатним профилисањем и прецизирањем захтева за израду мастер рада на крају мастер академских студија за образовање учитеља.

4.4.2. Измене изборних предмета

Много више промена изведено је на позицијама изборних предмета пошто је Факултет сматрао да су изборни предмети прави простор за пилотирање нових наставних садржаја. Уведен је један број нових изборних предмета за различите студијске програме основних и мастер академских студија. Предмети су изабрани с обзиром на њихову практичну вредност у перспективи компетенција будућих учитеља и васпитача (*Говорне вештине и комуникација и Интеракција и комуникација у васпитном раду*), као и на потребу изградње свести о специфичном статусу детета у оквиру шире социјалне заједнице (*Детињство и права детета*).

Тако су на првој години студијских програма основних академских студија понуђени нови изборни предмети: *Говорне вештине и комуникација и Интеракција и комуникација у васпитном раду*.

На другој години студијских програма основних академских студија понуђени су изборни предмети: *Цртање, Сликање, Детињство и права детета*.

На трећој години студијских програма основних академских студија за васпитаче понуђен је изборни предмет *Медијска писменост*, а за учитеље *Увод у методiku наставе енглеског језика*.

На четвртој години студијских програма основних академских студија uveden је нови изборни предмет – *Креативне активности у настави енглеског језика на млађем узрасту*.

4.4.3. Измене силабуса предмета

Највише промена извршено је на нивоу самих наставних предмета, како обавезних тако и изборних. Предметни наставници редовно ажурирају силабусе наставних предмета пре свега у складу са извршеном анализом достизања исхода учења, али и у погледу доступне литературе у штампаном или дигиталном формату, као и начина провере знања (увођење колоквијума или рационализација њиховог броја, алтернирање писмених и усмених испита и сл.).

Неке промене садржаја силабуса извршене су и на нивоу читаве установе као резултат учешћа у ТЕМПУС пројектима у циљу унапређивања студијских програма, и

то дефинисањем њихових компетенција и исхода учења како на основним, тако и на мастер студијама.

1. У оквиру реализације ТЕМПУС пројекта *Developing Human Rights Education at the Heart of Higher Education*, Факултет је, као део система високог образовања у Србији, обогатио силабусе наставних предмета *Филозофија са етиком*, *Социологија образовања* и *Предшколска педагогија* садржајима из области људских права. Измене подразумевају и прецизирање циљева и исхода наставних програма, као и предлоге за избор литературе коју студенти користе за припрему испита.

2. У оквиру ТЕМПУС пројекта *Хармонизација и модернизација програма образовања*, на коме учествује Факултет, урађена је анализа постојећих компетенција учитеља које су дефинисане у акредитационим документима факултета који образују учитеље. Ова анализа је показала да учесницима на пројекту, па и Факултету педагошких наука у Јагодини, недостају компетенције које су везане за инклузивно образовање. Будући да се новине у Закону о основама система образовања и васпитања (2009) односе и на увођење инклузивног образовања, нужно је било да се програми учитељских/педагошких факултета прилагоде променама у образовном систему, односно да допринесу бољој припреми и развијању професионалних компетенција учитеља потребних за обављање инклузивне праксе у редовним школама.

Због тога су допуњени силабуси свих методичких предмета (методика и методичких практикума). Наведени силабуси укључују нове садржаје који студенте припремају за рад у инклузивним одељењима, или инклузивни приступ наводе као један од исхода учења предмета.

4.4.4. Квалитет професионалне праксе студената

Важан сео система образовања учитеља и васпитача представља одређивање положаја и јасна артикулација значаја професионалне праксе. Професионална пракса је заступљена на свим акредитованим студијским програмима Факултета, и то и на основним и на мастер студијама и јасно је изражена бројем ЕСПБ бодова у односу на време које студенти проводе на пракси. Осим у првом семестру почетне године студијских програма основних академских студија (који се сматра периодом адаптације и прилагођавања студената-бруцоша на нову средину и режим студирања), у свим осталим семестрима предвиђене су по две недеље, односно 80 сати професионалне праксе које доносе студенту 3 ЕСПБ бода. Практика се планира пре почетка школске године и термини њеног одржавања, састав и распоред студентских група за праксу, као и институције у којима ће пракса бити обављена (основне школе, вртићи, домови ученика), објављују се на сајту Факултета у току прве недеље првог семестра школске године.

Реформа професионалне праксе студената започета је у оквиру ТЕМПУС пројекта *Curriculum Reform in Teacher Education (CRTE)* TEMPUS JEP-41074-2006 (2006-2009), и траје у континуитету до данас.

Општи циљ *Студијских програма* за образовање учитеља, васпитача у предшколским установама и васпитача у домовима јесте стицање потребних знања и стручних компетенција које ће им омогућити остваривање високих стандарда педагошког рада изведених из убрзаних друштвених промена и саобразних европском моделу васпитно-образовног рада у основној школи, предшколским установама и домовима ученика. Из оваквог општег циља сваког студијског програма, односно установе у целини, произашао је циљ *Програма професионалне праксе* – који је Факултет донео у оквиру напора да се пракса студената не само реформише, већ и драматично промени свест о њеном значају, као и однос према њеној реализацији.

Циљ професионалне праксе студената Факултета је да студенте – будуће учитеље и васпитаче, припреми за различите улоге које пред њих поставља развој њихове струке, оспособи за самосталан, практичан (реалан, конкретан), критички промишљен, професионални рад у свим облицима васпитно-образовне делатности.

Смисао овако дефинисаног циља јесте:

- да се студенти адаптирају на радно окружење;
- да студенти стекну одређено практично (радно) искуство;
- да студенти повежу теоријска знања са практичним искуством;
- да се студенти оспособе да у сваком непосредном васпитно-образовном раду препознају различите концепције образовања;
- да студенти критички промишљају сопствено професионално искуство и сопствену делатност, односно да формирају сопствени педагошки стил као модел на коме је одређена васпитно-образовна концепција заснована и
- да студенти буду свесни колико њихова будућа професионална каријера зависи од применљивости знања које имају, односно да раде у уверењу да својим способностима и знањем поуздано кроје своју будућност.

Приликом остваривања циља професионалне праксе студената ваљало би истаћи и основне принципе на којима почива реализација *Програма професионалне праксе студената*. Битно место у конципирању реформе образовања васпитача представљају следећи принципи:

- одлучивање засновано на информацијама;
- партиципативно доношење одлука;
- остваривање консензуса;
- повећавање нивоа оспособљености;
- професионална пракса је интегрални део система образовања учитеља који повезује теорију и праксу;
- професионална пракса се темељи на повезивању и прожимању свих студијских области (опште-стручних, уже-стручних, педагошко-психолошких и дидактичко-методичких);
- професионална пракса укључује студенте у све облике васпитно-образовне делатности;
- професионална пракса оспособљава студенте за креативно-иновативни, аналитичко-истраживачки и рефлексивни приступ васпитно-образовној делатности и
- професионална пракса афирмише савремена теоријска достигнућа.

Факултет је поставио као достижан циљ да студенти и њихови ментори праксу доживе као израз аутентичног интереса за што квалитетнијим образовањем и припремањем за послове и улоге које пред њих поставља њихова професија.

Резултати обављања професионалне праксе у оквиру студијских програма након акредитације детаљно су разматрани од стране Комисије за квалитет и Наставно-научног већа Факултета.

Анализа професионалне праксе на акредитованим студијским програмима

Иако је повећање броја часова предвиђених за практично оспособљавање студената новина у Студијском програму који је припремљен за акредитацију (у односу на претходни Студијски план и програм), ваљало би истаћи да је он неопходан, али не и довољан услов за ефикасно формирање и развијање професионалних вештина студената.

та. Другачије речено, Студијским програмом предвиђен је значајан број сати намењених стицању искуства студената у вези са њиховим професионалним компетенцијама и улогама. Какав ће, међутим, квалитет тог искуства бити, и у којој мери ће допринети развијању њихових професионалних вештина, зависи од нивоа реалног процеса организације и реализације праксе студената. Одступања реалног (конкретног) од декларативног нивоа Студијског програма јесу могућа, па чак можемо рећи – и пожељна. Уколико се ови различити нивои подударају, онда се за такав Програм може рећи да је ригидан и да не уважава конкретне услове у којима се реализује. С друге стране, уколико су размимоилажења декларативног и реалног нивоа програма толико драстична да између њих није могуће успоставити никакву везу, онда се може рећи да *Програм* као документ постоји сам за себе и то из разлога што тај документ мора/треба постојати. У том смислу ваљало би истаћи и нарочито нагласити основни смисао и циљеве *Програма професионалне праксе* како би се обезбедила повезаност *Програма* као документа и оног што се реално дешава у процесу стицања различитих облика искуства студената и, у исто време, одређена сврсисходност, смисленост и систематичност у процесу његове реализације.

Општи интерес Факултета за реформисаном стручном праксом препознат је у томе што даљим унапређењем организације, реализације и евалуације стручне праксе Факултет реално добија на квалитету наставе. Доношењем *Програма професионалне праксе студената* Факултет указује на другачији однос према наставном процесу. Најзад, Факултет постоји због оних који уче на њему, те је отуд важно свим студентима дати једнаку прилику за развој у професионалном смислу.

Други план анализе обухватио је партнерске институције са којима Факултет сарађује у обављању професионалне праксе. Интереси основних школа, предшколских установа и домова ученика врло често остају на маргини оваквих анализа, односно врло често се не препознају довољно ни од стране Факултета, а још мање од стране установа у којима студенти реализују своју праксу. Студентску праксу у нашем случају заједнички организују Факултет, основне школе, предшколске установе и домови ученика. Сви они су сарадници и партнери у процесу реализације професионалне праксе студената.

Савремене тенденције у реформисању система васпитања постављају једно ново правило и другачији однос институција у оквиру тог система. Од педагошких факултета се очекује да буду носиоци промена у систему институција чија је функција васпитање и образовање. Ниједна значајнија промена у школи, предшколским установама и домовима ученика не може бити ефикасна, а да се истовремено не мења и образовање стручњака који ће у њима радити. Нивоом и квалитетом промена у образовању будућих наставника и васпитача, Факултет педагошких наука одредиће не само своје место, већ и место школа, предшколских установа и домова ученика у нашем и „европском образовном простору“. Иако још увек не постоји законска регулатива која у формално-правном смислу уређује однос педагошких факултета са овим установама, претпоставља се да ће оне имати статус тзв. вежбаоница, да ће бити организационо везане за рад педагошких факултета као што је то случај у већини земаља Европске уније.

Интереси школа, предшколских установа и домова ученика постају све очигледнији, нарочито ако се има у виду да је наш систем васпитања и образовања неефикасан, неекономичан и нерационалан. Ако узмемо у обзир да ће приликом реорганизације васпитно-образовног система опстанак многих његових појединачних институција зависити од квалитета васпитно-образовног рада (држава ће као веома поуздан индикатор квалитета узети избор установе, наставника и васпитача од стране родитеља, а што је већ почело да заживљава у нашој свакодневной пракси), онда бисмо могли претпоставити да ће по природи ствари установе које имају статус „вежбаонице“ лакше опстати, а

и да ће управити тих установа бити много лакше да обезбеде материјална средства за те установе. За очекивати је да ће успешне установе истицати и користити престижну чињеницу да сарађују са одређеним факултетом, да примају студенте на праксу или стаж и да имају статус наставног центра – вежбаонице, и тиме указивати на своје квалитете.

Све горе наведено представља разумне и ваљане разлоге да у наредном периоду запослени на факултету, у установама за предшколско васпитање и образовање и домовима ученика остваре квалитетнију сарадњу. Компатибилност ових институција је могућа, она подразумева теснију повезаност, зависност и кооперативност која за последицу мора имати квалитетнији васпитно-образовни рад који ће нам омогућити да се лакше такмичимо и изборимо за студенте (нарочито оне боље), васпитанике и ученике, због којих у крајњој линији и постојимо и оправдавамо своје постојање.

4.5. Доступност информација о завршном раду и стручној пракси

Информације о завршном раду налазе се на сајту институције (**Прилог 4.10**). Према стандардима за израду, Завршни рад представља самостални рад у којем студент примењује сазнања из области васпитно-образовног рада и методологије истраживања у институцијама за које се обучавају наши студенти. Након усвојене теме завршног рада, студент израђује идејни пројекат истраживања који мора бити одобрен од стране наставника ментора. Након тога, студент обавља истраживање и пише извештај о обављеном истраживању у форми завршног рада. Завршни рад садржи следеће целине: Увод (у којем се даје образложење избора и значаја теме завршног рада), Теоријска оријентација истраживања (у којој се образлаже парадигма истраживања, наводе и критички разматрају резултати досадашњих релевантних истраживања и разрађује теоријски приступ проблему), Методолошка оријентација истраживања (предмет, циљ, задаци, хипотезе, варијабле, узорак, методе, технике, инструменти, статистички поступци истраживања), Интерпретација резултата, Закључна разматрања, Преглед литературе и Прилози. Након завршеног рада, студент у договору и координацији са наставником ментором приступа јавној одбрани завршног рада.

Очекује се да се у току школовања, а посебно на завршној години студирања студенти оспособе за операционализацију, конкретизацију и примену стечених стручних знања у идентификовању и решавању конкретних проблема из домена васпитно-образовног рада који се остварује у основној школи и васпитној установи, као и за самосталну организацију и реализацију малих, примењених и акционих педагошких истраживања у одговарајућим институцијама.

Мастер завршни рад подразумева стандарде израде који су окренути достизању следећих исхода:

- студент уме да планира, програмира и реализује истраживања у области васпитно-образовног рада у основној школи и васпитној установи;
- студент уме да се креативно педагошки изражава, промишља васпитно-образовни контекст и у њему делује;
- студент уме да примени резултате истраживања у васпитно-образовну праксу и
- студент критички прати научну и стручну литературу из педагошке научне области.

Факултет поседује неколико докумената који се налазе и на сајту установе који омогућавају да студенти и њихови наставници буду упознати са свим аспектима концепције, планирања и реализације професионалне праксе на Факултету педагошких наука у Јагодини.

Један од тих докумената је *Концепција професионалне праксе* (Прилог 4.11.) студената Факултета педагошких наука у Јагодини, који се бави програмом професионалне праксе (концепција, улога и значај у оквиру студијских програма, функција и циљеви, облици реализације), као и проценом квалитета и вредновањем професионалне праксе.

Други важан документ је *Водич кроз професионалну праксу*, који носи званични назив *Професионална пракса – водич, дневник, индекс* и представља у исто време и прецизан водич кроз праксу студената, дневник праксе који студенти попуњавају у току обављања праксе, али и индекс у коме се бележе остварени резултати и достигнути исходи планирани *Програмом професионалне праксе* и одговарајућим курикулумом студијских програма Факултета.

Термини одржавања праксе, састав и распоред студентских група за праксу, као и институције у којима ће пракса бити обављена (основне школе, вртићи, домови ученика), објављују се на сајту Факултета у току прве недеље првог семестра текуће школске године.

4.6. Предлог мера и активности за унапређење квалитета студијских програма

- Преиспитивање стратегије, мисије, визије Факултета на основу извештаја о реализованим активностима и добијених резултата перманентног праћења и вредновања квалитета рада на Факултету.
- Периодично анкетирање (обезбедити могућност анонимног изјашњавања електронским путем) студената и наставника о квалитету студијских програма, наставе и рада Факултета.
- Анкетирање свршених студената и потенцијалних послодаваца о исходима образовања и стеченим компетенцијама.
- Стварање мреже свршених студената – алумниста, ради прибављања повратних информација од запослених свршених студената о исходима образовања и стеченим компетенцијама.
- Дисеминација резултата другог циклуса самовредновања.
- Разматрање резултата анкете и спровођење корективних мера.
- Осавремењавање и унапређење квалитета студијских програма кроз анализу различитих аспеката (циљеви студијског програма и исходи образовања, распоред типова предмета, ЕСПБ кредити у односу на реално оптерећење студената, положај у студијском програму и сврсисходност изборних предмета, начини оцењивања с обзиром на исходе учења, методе реализације наставе).
- Развијање нових студијских програма на мастер нивоу и израда програма докторских студија.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 4.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Анкетирање студената и наставника о квалитету студијских програма, наставе и рада Факултета	Студенти, наставници и сарадници, Комисија за обезбеђење квалитета	На крају сваког семестра	Извештај о резултатима анкете

Анкетирање свршених студената и потенцијалних послодаваца о исходима образовања и стеченим компетенцијама	Продекан за наставу, Комисија за обезбеђење квалитета, Служба за студентска и наставна питања,	Једном годишње	Извештај о резултатима анкета
Осавремењавање и унапређење квалитета студијских програма	Радна група за корекцију и реформу студијских програма, већа катедри, Наставно-научно веће, руководиоци студијских програма	Септембар 2014.	Осавремењени студијски програми
Развијање нових студијских програма на мастер нивоу и израда програма докторских студија	Комисија за реформу и корекцију студијских програма, Наставно-научно веће, наставници и сарадници	Децембар 2015.	Нови студијски програми

Показатељи и прилози за стандард 4:

- Табела 4.1.** Листа студијских програма који су акредитовани на Факултету са укупним бројем уписаних студената школске 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012.
- Табела 4.2.** Обухваћеност сваког програмског исхода учења у оквиру обавезних предмета појединачних студијских програма
- Прилог 4.1.** Одлуке о акредитацији студијских програма
- Прилог 4.2.** Проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у школској 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012.
- Прилог 4.3.** Просечно трајање студија у школској 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012. у односу на ранији петогодишњи и десетогодишњи период.
- Прилог 4.4.** Стопа одустајања студената од даљег студирања 2011/2012.
- Прилог 4.5.** Број студената који су уписали наредну школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60, 37-60 и мање од 37) за сваки студијски програм
- Прилог 4.6.** Спроведене анкете студената
- Прилог 4.7.** Доказ да су примери исхода учења за програме различитих структура представљени на интернет страни Факултета
- Прилог 4.8.** Мишљење дипломираних студената о квалитету студијских програма и постигнутим исходима учења
- Прилог 4.9.** Задовољство послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца
- Прилог 4.10.** Упутство за израду и одбрану завршног рада на Факултету
- Прилог 4.11.** Концепција професионалне праксе студената Факултета

Стандард 5. Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса се обезбеђује кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

5.1. Опис тренутне ситуације

На Факултету квалитет наставног процеса је прописан законским одредбама. На основу *Правилника о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа* („Сл. Гласник РС“ бр. 106/06.) и члана 177. Статута Педагошког факултета у Јагодини, донети су *Стандарди и поступци обезбеђења квалитета Педагошког факултета у Јагодини* (од 17.04.2008. део 5. стр. 12-21). Овим документом утврђене су области за праћење и обезбеђивање квалитета наставног процеса: а) квалитет планова рада; б) професионални однос наставника и сарадника према раду и студентима; в) праћење и вредновање рада студената, укључујући вредновање предиспитних обавеза и оцењивање на испиту, као и спремност да се прихвате сугестије студената за побољшање рада на предмету. Посебно се разматра квалитет наставе и наставног процеса.

Правилником о унутрашњој провери квалитета (од 14.05.2008), у члану 2 уређују се начин и поступак студентског вредновања наставника и професионалне праксе на Педагошком факултету у Јагодини. Студентско вредновање је у функцији побољшања наставе и наставног процеса. Документом *Стратегија обезбеђења квалитета Педагошког факултета у Јагодини* (од 13.05.2008) уређују се систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада Факултета и односи се на све студијске програме. Када је реч о наставном процесу, у оквиру мера и поступака унапређења, истиче се перманентно преиспитивање квалитета студијских програма, њихова евалуација и реформисање, као и усклађивање са студијским програмима у Европи (стр. 4). У Статуту Факултета (од 24.10.2012.) процес обезбеђења квалитета регулисан је одређеним деловима у овом документу, који обухвата и квалитет наставе и наставног процеса (в. чл. 196. – чл. 200.). У *Годишњем извештају рада Факултета за школску 2011/2012.* (24.12.2012) даје се исцрпан извештај о раду Комисије за обезбеђење квалитета. У периоду децембар 2011– септембар 2012. Комисија је, у циљу праћења и побољшања квалитета наставног процеса, реализовала следеће задатке, предвиђене својим програмом рада:

- припрема инструмената за студентску евалуацију квалитета наставе и наставника;
- планирање и реализација истраживања (студентска евалуација квалитета наставе и наставника). Истраживање је спроведено децембра 2011. и маја 2012; обрада података и припрема Извештаја о резултатима студентских евалуација квалитета наставе и наставника;
- разматрање и усвајање поменутих извештаја на седницама Комисије и Наставно-научног већа и
- припрема инструмената за самовредновање наставника.

Правилником о систематизацији радних места на Педагошком факултету у Јагодини (15.06.2012) ближе се одређују послови припреме и извођења наставе од стране наставника и сарадника у чл. 17 овог документа.

Пакетом правилника усвојеним у протеклом периоду прецизно су утврђене обавезе наставника и сарадника у наставном процесу, као и начин провере квалитета наставног процеса на свим нивоима студија:

- Стандарди и поступци обезбеђења квалитета Факултета (од 17.04.2008).
- Правилник о унутрашњој провери квалитета (од 14.05.2008).
- Стратегија обезбеђења квалитета Факултета (од 13.05.2008).
- Статут Факултета (од 24.10.2012).
- Годишњи извештај рада Факултета за школску 2011/2012. (24.12.2012).
- Правилник о систематизацији радних места на Факултету (15.06.2012).

Сви ови документи су доступни на сајту Факултета, на интернет страници преко линка <http://www.pefja.kg.ac.rs/normativi.html>.

5.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

5.2.1. Обезбеђивање квалитета наставног процеса

Обезбеђивање квалитета наставног процеса подразумева професионални рад наставника и сарадника, који је могуће сагледати кроз следеће аспекте:

- усклађеност наставног процеса са садржајима акредитованих наставних програма;
- јасност циљева и значај студијских предмета и
- благовремено информисање студената (на почетку семестра) са њиховим предиспитним и испитним обавезама.

На основу анализе рада у претходном периоду може се рећи да су на Факултету у великој мери задовољени захтеви Стандарда 5 у погледу квалитета наставног процеса.

Остваривање наставе у складу са наставним програмима, као и квалитет наставног процеса на сваком појединачном предмету, прати се путем студентске евалуације, односно редовног семестралног анкетирања студената.

Комисија за обезбеђење квалитета припрема извештаје о резултатима анкетирања и доставља их на разматрање декану, продеканима, оцењиваним наставницима и сарадницима појединачно, и стручним већима катедри. У случају лоших оцена, неповољних коментара или жалби студената, управа Факултета предузима одговарајуће кораке ради отклањања пропуста и недостатака у настави.

Истичемо да се полагање испита организује непосредно по окончању наставе, у испитном року. Наставник је дужан да студентима омогући полагање делова садржаја студијског предмета у току трајања наставе кроз колоквијуме. Део испита (колоквијум) може се полагати највише два пута. Уколико студент не положи део испита има право да изађе на поправни који се одржава најкасније 15 дана од првог полагања.

Сваки наставник дужан је да на почетку семестра студенте упозна са минимумом предиспитних обавеза. Студент који је испунио минимум предиспитних обавеза, а није положио део испита или није уопште полагао испит из делова, има право да у испитном року полаже испит у целини. Положени део испита (колоквијум) признаје се приликом полагања испита у целини. Наставник је дужан да на почетку семестра објави датуме полагања делова испита.

5.2.2. Студентска процена квалитета наставе – резултати студентске евалуације

У Годишњем извештају рада Факултета за школску 2011/2012. истакнуто је да се део овог извештаја односи на квалитет наставног процеса: *Процене студената о настави на Факултету. Процена квалитета наставе* од стране студената (након прве евалуације у јесењем семестру) указује да је просечна оцена добијена од студената прве године Студијског програма *Учитељ* 4.33, друге године 4.25, треће године 4.47 и четврте 4.62. Просечна оцена квалитета наставе за смер *Учитељ* је 4.41. Просечна оцена добијена од студената прве године смера *Предшколски васпитач* је 4.25, друге године 4.48 и треће године 4.44. Просечна оцена квалитета наставе на Студијском програму *Васпитач у предшколским установама* је 4.41. Просечна оцена добијена од студената прве године Студијског програма *Васпитач у домовима* је 4.33, друге године 4.67 и треће године 4.03. Просечна оцена квалитета наставе на Студијском програму *Васпитач у домовима* је 4.36. Просечна оцена квалитета наставе добијена од **мастер студената** прве и друге године *Домски васпитач* је 4.56. Просечна оцена добијена на основу процена студената (свих студијских програма и свих година) на основним академским студијама је 4.40, мастер студијама 4.56, а укупна оцена је врло добар 4.41. (в. Годишњи извештај рада Факултета за школску 2011/2012).

Процена квалитета наставе на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина од стране студената (након друге евалуације у пролећном семестру) указује да је просечна оцена добијена од студената прве године Студијског програма *Учитељ* 4.15, друге године 4.17, треће године 4.52 и четврте 4.39. Просечна оцена квалитета наставе за наведени студијски програм је 4.27.

Просечна оцена квалитета наставе добијена од студената прве године Студијског програма *Васпитач у предшколским установама* је 4.12, друге године 4.36 и треће године 4.22. Просечна оцена квалитета наставе за наведени студијски програм је 4.23. Просечна оцена квалитета наставе добијена од студената прве године Студијског програма *Васпитач у домовима* је 4.02, друге године 4.10 и треће године 4.11. Просечна оцена квалитета наставе за наведени студијски програма је 4.07.

Просечна оцена квалитета наставе добијена од студената на мастер студијском програму *Учитељ* на првој години је 4.48, оцена студената на студијском програму *Васпитач у предшколским установама* на првој години је 4.40, а на другој години 4.66, док је на првој години Студијског програма *Васпитач у домовима* 4.30.

Просечна оцена квалитета наставе, добијена на основу процена свих испитаника (свих студијских програма и свих година на основним и мастер академским студијама) је врло добар 4.27.

Да би се поткрепила тврдња да је на Факултету пристојан квалитет наставног процеса, јер су студенти у току обе поменуте евалуације проценили да је на нивоу врло доброг, износимо и резултате о самопроцени сопствених компетенција наших свршених студената (који су завршили основне студије на нашем Факултету). Када је реч о ставу „свеукупна оспособљеност за обављање послова наставника разредне наставе након завршетка факултета“, 92.63% свршених студената се определило за алтернативу да се у потпуности или у великој мери слажу са овом тврдњом. Чак 93.44% свршених студената истиче да се у потпуности или у великој мери слажу и са ставом да су оспособљени да користе информационе технологије у настави (рачунар, интернет, презентације), док је 92.62% свршених студената је потврдило да су оспособљени да успешно преносе знања ученицима (**Прилог 5.1.**).

5.2.3. Интерактивност наставе

У наставним активностима, наставници се руководе дидактичко-методичким захтевима организације ових активности, који подразумевају интерактиван приступ у реализацији наставних садржаја са студентима. Евидентна је интерактивност у настави на задовољавајућем нивоу. Истовремено, резултати студентске евалуације и самоевалуације наставника су потврдили да је потребно комплексније сагледавање могућности остваривања овог захтева, како би се интерактивност у настави остваривала на вишем нивоу.

Током академске 2011/2012. спроведена је студентска евалуација у јесењем и пролећном семестру, као и самоевалуација наставника. Намера је била да се дође до података о томе како студенти и наставници процењују квалитет наставе у погледу остваривања интерактивности и колико се њихови ставови подударају, односно да ли има већих одступања међу њима. Студентима и наставницима су постављена идентична питања: наставник подстиче студенте да постављају питања, износе своја мишљења, дискутују. ("Подстичем студенте да постављају питања, износе своја мишљења, дискутују") и наставник примењује различите облике рада (у паровима, у малим групама...), ("Примењујем различите облике рада (у паровима, у малим групама...)").

Следећи податак до којег смо дошли у поменутих евалуацијама такође иде у прилог нашој констатацији о квалитету организоване наставе – да је она евидентна, али да је потребно учинити даље кораке како би се интерактивност повећала и тиме се побољшао квалитет наставе на Факултету. Студентима и наставницима је постављено питање у односу на примену различитих облика рада са студентима (Наставник примењује (примењујем) различите облике рада, рад у паровима, у малим групама,...). Укупно 46.58% испитаних студената је потврдило да се у потпуности или у великој мери слаже са изнетим ставом да наставници примењују различите облике рада са студентима. Овакве ставове је изнело 65.62% испитаних наставника. Такође, 36.62% студената је одговорило да се углавном или уопште не слаже са ставом да наставници примењују различите облике рада са студентима, док је на исти начин одговорило 15.11% наставника. Сигурно је да овакав квантитативан податак намеће потребу сагледавања могућности веће примене различитих облика рада са студентима у реализацији наставе, у односу на програмски утврђене садржаје рада, спремност наставника, организационе и материјално-техничке услове за рад на Факултету. Спремности (оспособљености) и могућности наставника да примењују различите облике наставног рада са студентима је могуће препознати и као отежавајућу околност у анализи стања и потреба.

5.2.4. Укључивање примера у наставу

Када се разматра квалитет наставе, сигурно је да се треба позабавити питањем да ли и колико наставници реализују наставне садржаје тако што их објашњавају и објасњавају изношењем примера и на тај начин подстичу оспособљавање студената за разумевање наставних садржаја и трансфер стечених знања у новим образовним и животним ситуацијама. Поменутих евалуацијама смо дошли и до ових показатеља, на основу изнете тврдње студената и наставника у односу на став да наставник повезује (повезујем) садржаје које предаје(м) са послом којим ћемо(ће) се (студенти) бавити. Претпоставили смо да би се ставовима студената и наставника о повезивању наставних садржаја са захтевима будућег занимања могло квантитативно проценити колико наставници користе примере у настави. Утврђено је да је 52.35% студената потврдило да се у потпуности слаже са овим ставом, а 23.93% студената је истакло да се у великој мери слаже, што је укупно 76.28% испитаних студената. Када је реч о наставницима, укупно

97.40% наставника је потврдило да се у потпуности или у великој мери слаже са изнетим ставом – да повезују садржаје које предају са послом којим ће се студенти касније бавити. Сигурно је да оваквим подацима можемо бити задовољни и да примери доброг рада наставника могу послужити као модел у систему даљег професионалног усавршавања наставника који раде на Факултету, у чему видимо погодност и могућност за даље унапређивање наставе.

5.3. Доношење, поштовање и реализација планова рада по предметима

План и распоред наставе (предавања и вежбе) су усклађени са законским нормама, потребама и могућностима студената, као и потребама студијских програма. Сврха сваког студијског предмета предвиђена је програмом и показује усмереност на практичну примену знања и стечених вештина.

Детаљне информације о свим акредитованим студијским програмима и свим предметима унутар студијских програма налазе се на сајту Факултета.

На основу Студијског програма, Декан објављује распоред наставе који садржи: јасно истакнуте предмете по студијским групама и годинама, имена наставника и сарадника задужених за сваки наставни предмет и временску и просторну структуру извођења часова предавања и вежби.

На огласним таблама, као и на сајту факултета, презентују се информације о распореду наставе и испита, најмање десет дана пре почетка семестра. Промене распореда часова могуће су уз одобрење декана или продекана за наставу. Самоиницијативно мењање распореда сматра се тежом повредом радне дисциплине.

Сваки наставник прилаже продекану за наставу оперативни план рада за сопствени предмет, најкасније 14 дана пре почетка семестра, у штампаној и електронској форми. Оперативни план рада подразумева структуру садржаја наставног предмета, број часова предавања и вежби. Поред тога, оперативни план рада садржи и опште податке о курсу (назив, семестар, статус предмета (обавезни/изборни), предуслове за похађање курса, име(на) наставника/сарадника, број сати предавања, вежби, као и самосталног рада студената, циљеве, садржај и структуру, начин евалуације рада студената, списак литературе).

На почетку семестра наставник упознаје студенте (усмено и у писаној форми) са оперативним планом рада на предавањима и вежбама, правима и обавезама студената, датумима полагања колоквијума, предиспитним обавезама и свим осталим роковима важним за реализацију програма, са начином оцењивања на предмету, информацијама о уџбеницима, односно обавезној и допунској литератури. Ова констатација је потврђена и у процесу студентске евалуације и самоевалуације наставника, о чему је било речи у делу овог материјала под ставком 5.2.1.

Сваки наставник и сарадник подноси одговарајућој катедри извештај о свом раду у претходној школској години најкасније седам дана након завршетка летњег семестра. Извештај садржи анализу наставног процеса, као и предлоге за допуну и измене плана рада. На основу извештаја наставника, катедре разматрају реализацију наставног плана и програма и подносе Наставно-научном већу извештај о извршеној анализи са мишљењем о квалитету наставе и предлозима измена на првој наредној седници Већа.

Значајно је истаћи да Комисија за обезбеђење квалитета организује студентску евалуацију наставе најкасније до краја семестра у којем се настава датих предмета окончава. Студентски парламент може да организује и спроведе сопствену евалуацију наставе и достави своје мишљење и предлоге Комисији и Наставно-научном већу Факултета најкасније до краја текућег семестра. Комисија за обезбеђење квалитета врши генералну критичку анализу наставног процеса, узимајући у обзир извештаје наставни-

ка и сарадника, као и резултате студентске евалуације наставе. Комисија доноси сопствени извештај о спровођењу наставног процеса у коме даје оцену о спровођењу и предлаже Наставно-научном већу мере за побољшање рада (Записници и прилози Комисије за унапређење квалитета). Наставно-научно веће разматра извештај о спровођењу наставног процеса Комисије за обезбеђење квалитета, на првој наредној седници.

У *Годишњем извештају рада Факултета за школску 2011/2012.* дефинисано је и управљање, руковођење и праћење целокупног наставно-образовног процеса на Факултету, који се одвијао у оквиру одлука Наставно-научног већа, одговарајућих катедри, тимова који су се бавили развојем курикулума, као и Деканата. Квалитет наставе значајно се побољшао стручним и професионалним усавршавањем наших наставника (израда и одбрана магистарских и докторских теза, учешће на разним научним и стручним скуповима и сл. На квалитет наставе значајно је утицао и велики број квалитетних уџбеника, приручника, практикума, основношколских приручника и уџбеника, образовних софтвера, наставних средстава и стручне литературе која је у току извештајне године понуђена студентима.

5.4. Студентска професионална пракса: планирање и реализација

Студентска пракса је облик рада студената од посебне важности и чини специфичност педагошких факултета. О организационим питањима реализације се стара координатор за студентску праксу, а о садржајима ових активности се старају предметни наставници, који студентима дају упутства за реализацију задатака, а након организованих активности прегледају дневнике праксе студената.

На Факултету реализује се студентска професионална пракса, по утврђеном програму рада и распореду. Сва упутства и приручници за студенте, као и концепција и распоред праксе, видно су истакнути на сајту факултета.

Студент, осим усмених инструкција у вези са обављањем праксе, добија задатке и упутства и у писаној форми, најмање 10 дана пре почетка праксе. Анализа и евалуација праксе врши се усмено и у писаној форми, у првој седмици после праксе, и обухвата и студентску евалуацију организације, садржаја и остварености циљева праксе.

Институције у којима се реализује професионална пракса (управа институције) активно учествују у креирању циљева и задатка праксе, нарочито организационих решења. Координатори праксе достављају одговорним лицима, тј. управи институција, програм и план праксе, као и приручник за менторе, који садржи упутства и задатке за студенте, те листу за евалуацију.

Комисија врши анализу и евалуацију обављене праксе на основу извештаја координатора и резултата евалуације студената најкасније до 31. маја текуће школске године и подноси извештај Наставно-научном већу Факултета.

Студентска евалуација је потврдила висок ниво припремљености студената за обављање професионалне праксе. Укупно 75.44% испитаних студената је потврдило да се у потпуности или у великој мери слаже са констатацијом да имају ниво знања који је адекватан и релевантан за обављање професионалне праксе, односно да су добро припремљени за њено обављање. Такође, 71.06% студената сматра да су квалитетно припремљени за обављање професионалне праксе, што је сигурно резултат квалитетног ангажовања координатора за праксу и задужених предметних наставника. Интересантан је и охрабрујући податак да је 84.21% студената потврдило да су им јасни смисао, функција и циљеви професионалне праксе, што је од посебног значаја за њихову припрему за будуће занимање, као и податак да је 82.46% студената истакло да су оспособљени за рефлексивни приступ пракси (да могу критички анализирати сопствену делатност и делатност својих колега), што потврђује професионалност наставника и квалитет њи-

ховог рада са студентима у припремној фази за реализацију професионалне праксе. На крају треба истаћи да су студенти који су учествовали у евалуацији професионалне праксе задовољни сарадњом са менторима у школи (предшколској установи, дому ученика) током обављања професионалне праксе (79.83% студената).

5.5. Други облици наставних активности са студентима

У циљу што ефикаснијег повезивања универзитетске наставе са реалним професионалним ситуацијама, али и увида у специфичности рада на другим сродним факултетима, на Факултету педагошких наука се организују и други облици наставних активности са студентима, односно активности које имају едукативни карактер. Овакве активности доприносе подстицању интересовања и мотивације студената за проширивање својих образовних постигнућа и професионално усавршавање још у току студија.

Факултет, у сарадњи са страним предавачима, организује предавања за студенте (Педагошки факултет Универзитета у Атини, Факултет примењених наука у образовању, Хелсинки, Вашингтон Универзитет,...)

Програми за студенте досад су обухватили: учешће на два конференцијама у организацији канадског програма ЕДП, програм *Дете је отац човека* (серија сусрета са писцима за децу), семинар *Рука у тесту* (предавачи из земље и иностранства), регионална студентска конференција *Насиље и школа*.

Мобилност студената и њихово укључивање у студијска путовања планирају се у оквиру сваког програма на ком Факултет учествује.

Осим тога, као изборни курсеви са одговарајућим бројем ЕСПБ бодова, на Факултету су понуђени Хор и оркестар, те спортске активности (изборни курс пливања који се реализује у Србији и скијања који се реализује у Бугарској).

Организоване су јавне активности студената: позоришне представе (позориште *Станиславски* у оквиру Факултета), трибине и јавни часови (Васкршњи час, јавни час на Летњој позорници у Јагодини). Ове активности се вреднују студентима кроз предвиђени број поена у оквиру одговарајућих предмета (Психологија, Методике и сл.).

Студентске екскурзије имају едукативни карактер и реализују се у оквиру наставе из одговарајућих предмета.

У рад *Волонтерског центра*, чији је један од оснивача и Факултет (још од 2003.), укључен је велики број студената. Активности студената у Центру углавном обухватају помоћ деци у учењу и организацију креативних радионица.

Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Наставници и сарадници Факултета педагошких наука у Јагодини поседују висок степен научно-стручних професионалних компетенција, за квалитетно обављање посла. +++ Наставници повезују садржаје које предају са послом којим ће се студенти касније бавити. ++ Настава на Факултету се остварује у складу са акредитованим наставним програмима. +++ Квалитет наставних програма је на висо- 	<ul style="list-style-type: none"> Наставници и сарадници нису довољно ангажовани у припреми студената за самосталан истраживачки рад, који би могао у већој мери допринети унапређивању наставних активности, у смислу заједничког планирања и припреме истраживачких пројеката. Ове активности би наставници реализовали заједно са студентима и тиме доприносили подстицању њихових интересовања за деловање, у функцији развијања професионалних компетенција будућих учитеља и васпитача. ++

<p>ком нивоу, перманентно њихово унапређивање је задатак свих наставника и сарадника, чиме се овај квалитет жели побољшати. +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина системски прати квалитет наставног процеса и предузима корективне мере. +++ • Управа Факултета, стручне службе и наставно особље омогућавају тачно и благовремено информисање свих учесника у наставном процесу, о календару рада, распореду часова, распореду испита, распореду и организацији студентске праксе, консултацијама наставника са студентима и о другим активностима, као и о евентуалним изменама у односу на планирану реализацију активности, на свим студијским програмима. +++ • Студенти су укључени у организацију наставних активности и реализацију наставних садржаја, чиме се доприноси интерактивности наставе. Могуће је креирати додатне облике ангажовања студената у наставном процесу, у смислу њиховог квалитетнијег оспособљавања за примену стечених знања у пракси. +++ • Наставне методе су прилагођене захтевима наставних предмета и планираним исходима учења. Сталним преиспитивањем могућности примене различитих метода могуће је подићи ниво партиципације студената у наставном процесу и на тај начин допринети бољем квалитету наставе. +++ • Облици рада са студентима су прилагођени наставним садржајима, могућностима и интересовањима студената, чиме се доприноси високом квалитету наставног процеса.+++ • Кроз организован самосталан истраживачки рад студената, подстиче се интерактивност у настави између наставника и студената и доприноси оспособљавању студената за квалитетан трансфер стечених знања у новим ситуацијама. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Страх једног броја наставника и сарадника од непознатог, када је реч о могућностима примене нових технологија у наставном процесу и иновативних наставних модела. ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Организовано деловања наставника и сарадника у правцу унапређивања наставног процеса у домену подизања нивоа интерактивности. +++ • У систему даљег професионалног усавршавања наставника који раде на Факултету, а 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна спремност, оспособљеност и могућност наставника да примењују различите облике наставног рада са студентима.++

<p>на основу примера добре праксе, могуће их је даље едуковати како да наставне садржаје које предају повезују са послом којим ће се студенти касније бавити. ++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наставнике и сараднике је могуће даље едуковати за коришћење савремених наставних технологија и примену нових облика и метода рада са студентима, у циљу подизања квалитета наставе и квалитетнијег професионалног оспособљавања студената за будуће занимање. +++ • У циљу унапређивања наставе и подизања нивоа партиципације студената у активностима, у сарадњи са предшколским установама и школама, значајно је да наставници и сарадници са студентима иницирају <i>израду истраживачких пројеката</i>, којима би се остварио додатни вид сарадње са образовно-васпитним установама, студенти оспособили за истраживање праксе и повезивање теоријских знања са практичним искуствима, чиме би се допринело и унапређивању наставног процеса.+++ • Могуће је <i>сарадњу наставника подићи на виши ниво</i>, интердисциплинарним повезивањем наставних садржаја и организацијом заједничких наставних активности, што би допринело да се студенти оспособе за бољи трансфер и примену стечених знања у наставним активностима и у пракси. ++ • Могуће је остварити <i>сарадњу са научним и стручним институцијама</i>, у циљу реализације истраживачких пројеката, организације предавања за студенте, размене искустава, чиме би се допринело и побољшању квалитета наставе.++ 	
---	--

5.7. Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставног процеса

- Пажљиво планираним и организованим евалуационим активностима свих наставника и сарадника на Факултету, даље развијати и унапређивати систем за праћење и вредновање квалитета наставног процеса (стварање целовитог система интерне евалуације).
- Пажљиво размотрити потребе наставника и сарадника у односу на њихово даље дидактичко-методичко оспособљавање за реализацију наставних активности и коришћење савремених наставних технологија, у складу са тим планирати њихово стручно усавршавање.
- У складу са садржајима појединих наставних предмета, интересовањима и могућностима студената, кроз наставне активности припремити студенте за истраживачки рад.

- Квалитативном анализом утврђених програмских циљева, задатака, садржаја и исхода, размотрити могућности интердисциплинарног приступа у реализацији појединих наставних садржаја, у циљу подизања квалитета наставног процеса на виши ниво и оспособљавање студената за трансфер стечених знања у новим ситуацијама.
- Размотрити могућности и припремити план за остваривање сарадње наставника, сарадника и студената са научним и стручним организација и институцијама, на домаћем и међународном нивоу, ради повезивања наставних (теоријских) садржаја са примерима добре праксе, а у циљу унапређивања наставних активности.
- Размотрити спремност, оспособљеност и могућност наставника да примењују различите облике наставног рада са студентима и у складу са евидентним тешкоћама планирати облике стручног усавршавања наставника, од размене искустава на нивоу запослених наставника на Факултету, до организованих стручних предавања за наставнике од стране еминентних домаћих и светских предавача.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 5.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Сачињавање и благовремено објављивање годишњег плана наставе, распореда часова и распореда испита	Декан, продекан за наставу, стручне службе	Пре почетка семестра	Годишњи план наставе, распоред часова и распоред испита
Студентско вредновање квалитета наставе, у складу са захтевима Стандарда 5.	Студенти, Комисија за обезбеђење квалитета, Наставно-научно веће	Два пута годишње	Резултати вредновања
Самовредновање наставника и вредновање квалитета реализације наставе, у складу са захтевима Стандарда 5.	Студенти, Комисија за обезбеђење квалитета, Наставно-научно веће	Два пута годишње	Резултати самовредновања
Разматрање резултата студентске евалуације и само-евалуације наставника и формулисање корективних мера	Комисија за обезбеђење квалитета, Катедре, Наставно-научно веће, студенти	Након спроведених анкета	Корективне мере
Планирање активности за реализацију самосталног истраживачког рада студената (СИР), у складу са садржајима наставних предмета и захтевима утврђених акредитованим силабусима, укључивање студената у ове активности, према њиховим интересовањима и могућностима	Предметни наставници, асистенти, сарадници и студенти	2013-2014.	Самостални истраживачки рад студената, рубликовани радови студената, презентације на конференцијама

Припрема и реализација истраживачких пројеката (тимски рад наставника, асистената, сарадника и студената)	Предметни наставници, асистенти, сарадници и студенти	2014-2015.	Број истраживачких пројеката
Обрада и интерпретација података из истраживачких пројеката, припрема научних радова за публикавање	Предметни наставници, асистенти, сарадници и студенти	2015-2016.	Број радова за публикавање
Студентска евалуација (о њиховој припреми за СИР и могућностима развоја њихових професионалних компетенција), након учешћа у истраживачким пројектима, обрада и интерпретација података	Предметни наставници, асистенти, сарадници и студенти	2015-2016.	Резултати евалуације
Едукација наставника и асистената за припрему истраживачких пројеката, обраду и интерпретацију података	Предметни наставници на Факултету, носиоци реализације по позиву	2014-2015.	Обављена едукација
Едукација наставника, асистената и сарадника за примену савремених метода и технологија у наставном процесу, у складу са садржајима наставних програма	Сарадници на Факултету, носиоци реализације по позиву	2013-2016.	Обављена едукација
Размена искустава и примера добре праксе, између наставника, асистената и сарадника, у домену реализације наставних садржаја применом различитих облика рада са студентима	Предметни наставници, асистенти, сарадници и студенти	2014-2016.	Консултације

Показатељи и прилози за стандард 5:

Прилог 5.1. Анкете студената о квалитету наставног процеса

Прилог 5.2. Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе

Прилог 5.3. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника

Прилог 5.4. Кодекс професионалне етике Универзитета у Крагујевцу

Прилог 5.5. Извештај о раду Факултета за школску 2011/2012.

Прилог 5.6. Програм рада Факултета за школску 2012/2013.

Стандард 6. Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког, уметничког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

6.1. Опис тренутне ситуације

Факултет Педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина акредитован је као научноистраживачка институција први пут Одлуком Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије (одлука бр. 021-01-61/82 од 16.04.2007), а поновну акредитацију у редовном поступку добио Одлуком Одбора за акредитацију научноистраживачких организација Министарства просвете и науке Републике Србије (Одлука бр. 021-01-17/45 од 19.04.2012).

У документу *Стандарди и поступци обезбеђења квалитета* истиче се да Факултет обавља научноистраживачку, уметничку и стручну делатност у оним областима наука и уметности које су релевантне за образовање учитеља и васпитача. Истиче се опредељење Факултета да непрестано ради на подизању квалитета научноистраживачког и уметничког рада. У том смислу остварује се и јединство образовног, научноистраживачког, уметничког и професионалног (стручног) рада, с обзиром на то да полазиште иновација у наставном процесу представљају подаци и закључци добијени систематским истраживачким радом у области дизајна курикулума, концепције професионалне праксе студената, компетенција свршених студената и садржаја студијских програма.

На основу *Стратегије обезбеђења квалитета* видљиво је и опредељење Факултета педагошких наука у Јагодини да своју мисију – допринос развоју друштва – темељи на следећим сегментима: образовање високопрофесионалног просветног кадра, унапређивање теорије и праксе васпитања и образовања и спровођење квалитетног научноистраживачког рада.

Поступци обезбеђења и унапређења квалитета у научноистраживачком раду укључују подстицање запослених наставника и сарадника да се баве научноистраживачким радом и што чешће објављују резултате свога рада. Осим подстицања индивидуалног бављења истраживача научним радом, Факултет формира тимове који организовано и плански омогућују услове за укључивање истраживача у научноистраживачке и развојне програме, као и у програме промоције науке. У том смислу развија се научна сарадња са реномираним факултетима који се баве сродним дисциплинама, шири се мрежа учешћа у интернационалним пројектима и пројектима које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Материјални и технички услови за научноистраживачки рад континуирано се унапређују, тако да је свим запосленима обезбеђен адекватан простор и опрема, приступ интернету, видеоконференцијска опрема, приступ Кобсон бази (са Факултета и преко налога за удаљени приступ), жива међубиблиотечка размена и више него адекватна техничка подршка запослених ван наставе. Највећи део опреме набављен је кроз ТЕМПУС пројекте у којима Факултет активно учествује, тако да су од опреме доступни рачунари, штампачи, копир апарати, скенери и друга опрема, распоређена у кабинетима, учионицама, атељеима и лабораторијама. Библиотека Факултета педагошких наука располаже са преко 36900 наслова и фондом ретких и старих књига. Континуираном набавком часописа и савремене литературе, првенствено путем учешћа на међународним развојним пројектима, омогућује се квалитетан научноистраживачки

рад наставника и сарадника. Библиотека чува и обрађује легат и рукописе Сретена Ацића, управитеља Мушке јагодинске учитељске школе на чијој традицији Факултет израста као високошколска установа.

Тренутно се на Факултету оснивају и развијају Центар за професионално истраживање наставника и уметничка галерија која ће омогућити унапређење уметничког рада студената.

Осим тога, наставници и сарадници имају могућност суфинансирања својих малих истраживачких пројеката од стране Факултета, (су)финансирања издавања научних публикација, (су)финансирања последипломских студија и финансирања котизација за учешће на научним скуповима и конференцијама.

Међутим, и поред чињенице да је претеча Факултета, Мушка јагодинска учитељска школа, основана 1898. Факултет је – као и сви факултети који су наследници учитељских академија – релативно млада високошколска установа. Током двадесетогодишње укључености у универзитетско образовање, Факултет је обезбедио квалитетан кадар за реализацију студијских програма који су развијени и акредитовани. С друге стране, релативно кратка академска историја Факултета и његова дислоцираност од универзитетског центра у извесној мери успоравају унапређење квалитета научноистраживачког рада. Поред тога, формирање истраживачких тимова умногоме је ограничено мултидисциплинарном природом студијских програма, па самим тим и разнородношћу научних дисциплина којима се наставници и сарадници баве.

Евалуација рада истраживача обавља се интерно, на годишњем нивоу, од стране продекана за научноистраживачки рад и радне групе за праћење квалитета научноистраживачког рада у оквиру Комисије за обезбеђење квалитета. Други, веома важан показатељ квалитета наставника и сарадника јесте испуњавање услова за избор наставника на Универзитету у Крагујевцу, уз рангирање од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја у реализацији научних пројеката.

6.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Факултет Педагошких наука у Јагодини обавља научноистраживачки рад реализацијом основних, примењених и развојних истраживања. Активности у овим областима остварују се у неколико сегмената: 1) индивидуални истраживачки рад, 2) научноистраживачки пројекти, 3) институционална сарадња у оквиру развојних пројеката, 4) програми промоције и популаризације науке, 5) издавачка делатност, 6) организовање научних скупова, конференција и округлих столова, 7) билатерална и мултилатерална међународна сарадња и 8) развој научноистраживачког кадра.

6.2.1. Публиковање резултата научноистраживачког рада

У области индивидуалног научноистраживачког рада Факултет прати постигнућа наставника и сарадника и подстиче њихово ангажовање на овом плану. Улажу се велики напори за унапређење услова за рад и исцрпно информисање о свим релевантним конкурсима, програмима и могућностима. Финансијска и техничка подршка обезбеђују се у складу са могућностима.

У броју публикованих радова – како укупно тако и у категорисаним часописима са IF односно у SCI индексираним часописима међународног значаја приметно је огромно повећање (Прилог 6.11. и 6.12.). На основу информација добијених од наставника и сарадника о радовима предатим или прихваћеним за штампу, у 2013. раст научне продукције даље ће се значајно повећавати и квантитативно и у погледу квалитета часописа.

6.2.2. Учешће у научним пројектима

Учешће наставника и сарадника у научноистраживачким пројектима до претходног Извештаја о самовредновању (2008.) било је спорадично, односно, у циклусима 2006-2010. и претходном, у пројекте Министарства био је укључен по један до два запослена. Битна промена наступа у конкурсном периоду 2010–2014. када се у дванаест пројеката МПНТР укључује тринаест запослених, што чини 27% од укупног броја наставног кадра. Ова чињеница показује знатан напредак у унапређењу научноистраживачког рада, иако је учешће и даље на незадовољавајућем нивоу. Осим пројеката основних и интердисциплинарних истраживања које финансира Министарство, на Факултету је реализован и део активности на ФП7 пројекту *Fibonacci* на којем су учествовала два сарадника Факултета награђена од стране Француског института за допринос пројекту. У оквиру ФП7 *Fibonacci* (RefN 244684) програма Факултет је постао регионални центар за промоцију и дисеминацију инквајери метода у настави природних наука.

Наставници и сарадници Факултета имају могућност суфинансирања мањих истраживачких пројеката од стране Факултета. Процедура за регистровање и одобравање ових пројеката, по којој програме одобрава Наставно-научно веће, установљена је 2007. и до сада су суфинансирана истраживања из области методике наставе математике, методике наставе књижевности, социологије и педагогије.

6.2.3. Учешће у развојним пројектима

Развојне пројекте реализују пројектни тимови наставника и сарадника Факултета и Универзитета. Факултет учествује углавном на ТЕМПУС пројектима у партнерству са реномираним страним партнерским институцијама и институцијама из Србије. У изградњи мреже сарадње са овим институцијама остварује се и знатна научноистраживачка сарадња која као највидљивији резултат има бољу обавештеност запослених о савременим токовима у научним дисциплинама заступљеним на Факултету, размену искустава у међусобној комуникацији, унапређење услова за рад (опрема, литература и сл.). У оквиру ових пројеката Факултет је сарађивао са Факултетом примењених наука у образовању Универзитета у Хелсинкију (Финска), педагошким факултетима Приморског универзитета у Копру и Универзитета у Љубљани (Словенија), Педагошким факултетом Националног и приморског универзитета у Атини (Грчка), Универзитетом у Лувену (Белгија), Универзитетом у Копенхагену (Данска), Универзитетом у Минстеру (Немачка), Универзитетом у Рокемptonу (Лондон, Велика Британија), Универзитетом у Овиједу (Шпанија), Универзитетом у Лиону (Француска) итд.

Осим тога, у међународним развојним пројектима учествовали су универзитети (педагошки и сродни факултети) из свих земаља у региону, сви државни универзитети у земљи, Министарство просвете и науке, Центар за образовне политике у Београду, као и низ других институција. У сарадњи са Економским факултетом Универзитета у Крагујевцу реализован је једногодишњи пројекат *Предузетништво у образовању*, финансиран од стране South East European Centre for Entrepreneurial Learning, у којем су учествовала министарства надлежна за образовање и науку, и економију и регионални развој Републике Србије.

Тренутно Факултет учествује на следећим ТЕМПУС пројектима: Modernization of Teacher Education in a European Perspective, чији је носилац (координатор) Универзитет у Минстеру (Немачка), Education Policy Study Programme и Master Programme for Subject Teachers in Serbia чији је носилац Универзитет у Београду, Модернизација и

хармонизација програма образовања учитеља у Србији (Универзитет у Новом Саду) и Developing Human Rights Education at the heart of Higher Education (Универзитет у Ро-хемптону, Велика Британија). У овом циклусу Факултет је, у својству представника Универзитета у Крагујевцу, конкурисао за два развојна међународна пројекта.

6.2.4. Промоција и популаризација науке

Будући да је мисија Факултета педагошких наука подизање квалитета образовања првенствено деце и омладине, Факултет се сваке године пријављује на конкурсе Центра за промоцију науке (пре тога надлежног министарства) за програме популаризације и промоције науке.

До сада су реализована три програма овог типа: *Мала моћна музика, Амбијентално учење – откривање научних тајни*¹ и *Подстицање радозналости деце за проучавање природних феномена – од експеримента до софтвера*.² На Факултету је у оквиру ФП7 пројекта одржана интерактивна научна изложба о животу и раду Марије Кири (2012) и Дан науке (учесници: истраживачи, студенти и преко стотину деце, 2010). Факултет је и у овом циклусу конкурисао за три програма популаризације науке.

6.2.5. Издавачка делатност

Издавачка делатност регулисана је Статутом Факултета педагошких наука у Ја-години, Правилником о издавачкој делатности и Правилником о уџбеницима. Оперативни послови у сфери издаваштва у надлежности су продекана за научноистраживачки рад и издавачку делатност и Комисије за издавачку делатност. На Факултету је основана књижара-скриптарница, у којој се пласман наставних и научних публикација одвија по свим параметрима законских оквира.

У односу на релативно мали број наставника и сарадника, Факултет остварује веома квалитетну издавачку делатност. Часопис Факултета *Узданица* (за језик, књижевност, уметност и педагошке науке) рангиран је на листи Министарства просвете, науке и технолошког развоја као часопис категорије М52. Овај часопис објављује се два пута годишње, редовно се полаже у Репозиторијум Народне библиотеке Србије и укључен је у базу Scindeks као педагошко-књижевни часопис (<http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=1451-673X>), односно према подели OECD-Frascati као часопис за (1) науке у образовању и (2) језике и књижевност, са уделом легитимних радова од 100% у сваком анализираном годишту (в. Библиометријски извештај CEON). Број цитата и хетероцитата је мали, али се може регистровати да на годишњем нивоу двоструко расте³. Удео референци на страним језицима расте (2010. био је 29.21%, а 2011. 32.04%), али удео радова иностраних аутора варира (у 2011. је опао у односу на претходну годину, да би у 2012. опет порастао).

Часопис Факултета *Узданица* је 2008. проглашен за педагошко гласило године од стране Педагошког покрета Србије, које му је доделило годишњу награду „Васа Пелагић“ за врхунска остварења у образовању.

Растући рејтинг часописа у академским круговима доводи до све већег броја приспелих радова, што резултира видно повећаним потребама за организационом и финансијском подршком Факултета (рецензирање, вођење документације, коректура,

¹ У циклусу финансирања јануар-децембар 2012.

² Одлука 401-00-52/2010 од 12. 3. 2010, по Јавном позиву промоције и популаризације науке Министарства за науку и технолошки развој

³ В. <http://scindeks-bic.ceon.rs.proxy.kobson.nb.rs:2048/journal/details.aspx?issn=1451-673X>

превођење и сл.). Министарство просвете и науке по годишњим конкурсима суфинансира трошкове штампе у износу од 50%.

Најмање два пута годишње Факултет публикује зборнике са научних скупова, конференција и округлих столова. Сви радови у зборницима са научних скупова подлежу рецензирању и испуњавају високе методолошке, научне, језичке и техничке стандарде. Дизајн публикација у протеклом периоду осликавао је елементе визуелног идентитета Факултета педагошких наука и Универзитета у Крагујевцу.

Сваке године објављују се монографије, уџбеници и приручници чији су аутори запослени наставници и сарадници. Ове публикације Факултет (су)финансира према Правилнику о издавачкој делатности, до 100% цене припреме и штампе публикације.

Издавачке активности Факултета обогачене су и суиздавачким пројектима и публикацијама са Српском књижевном задругом (Београд), Задужбином Андрејевић и Научним друштвом за неговање и проучавање српског језика (Београд).

Публикације се шаљу библиотекама сродних факултета. Све публикације научног карактера излагане су на Сајму књига на штанду министарства надлежног за науку (2012. на штанду Центра за промоцију науке), у чијим се заједничким каталозима и налазе.

6.2.6. Научни скупови и конференције

Планирањем и координисањем организације научних скупова, конференција и округлих столова бави се продекан за научноистраживачки рад и издавачку делатност Факултета. Катедре предлажу, а декан и продекани усвајају предлог програмског и организационог одбора. Факултет има утврђену динамику одржавања научних скупова, што у знатној мери олакшава организацију и припрему, али и омогућава статус већег дела конференција и скупова као традиционалних.

У двогодишњим интервалима одржавају се скупови/конференције из области раног учења енглеског језика, методике математике, методике наставе српског језика и књижевности, и скупови педагошке тематике оријентисани на међуоднос традиције и иновација у образовању. Друкчије речено, са веома малим бројем наставника и сарадника Факултет успева да одржи традицију организовања двеју традиционалних конференција годишње.

Сви планирани научни скупови и конференције реализовани су према утврђеној динамици, и сваки је суфинансиран од стране министарства надлежног за науку.

Факултет издваја велики део средстава за реализацију скупова, уз финансијску подршку локалне самоуправе.

Осим наведених показатеља квалитета организованих скупова, конференција и округлих столова, значајан је и помак у квалитету система рецензирања и удела учесника са иностраних научноистраживачких институција. У извештајном периоду Факултет је угостио излагаче са свих државних универзитета у Србији, великог броја универзитета у региону, те универзитета из Америке, Велике Британије, Белгије, Турске, Конга, Грчке, Албаније, Румуније, Бугарске, Финске, Немачке, Украјине, Русије и Мађарске.

6.2.7. Сарадња са сродним институцијама

Билатерална и мултилатерална сарадња одвија се на националном и интернационалном нивоу. Ова област је једна од кључних активности Факултета на плану унапређења квалитета научноистраживачког рада. Осим поменутих међународних пројеката, сарадња се одвија и у оквиру следећих стручних и научних организација:

1. Заједнице учитељских факултета Републике Србије.
2. Балканске асоцијације педагошких и сродних факултета.

3. Центра за европско образовање (Вилхелм-Вестфалија Универзитет у Минстеру, Немачка – Свеучилиште у Загребу, Хрватска).
4. University of Athens, Laboratory Biophysical Environment: Neurosciences & Learning.

Партнери у заједничким програмима и другим облицима сарадње били су и: Филозофски факултет у Београду, Филозофски факултет у Нишу, Филозофски факултет у Новом Саду, Филозофски факултет на Палама, Филолошки факултет у Београду, Природно-математички факултет у Крагујевцу, Технолошки факултет у Чачку, Сулејман Демирел универзитет у Једрену (Турска), Тракијски универзитет Стара Загора (Бугарска), Универзитет у Грацу (Аустрија), Универзитет у Љубљани, Универзитет у Бечу и Клагенфурту (Аустрија) и многи други.

Факултет педагошких наука, на основу потписаних билатералних уговора, реализује сарадњу у области науке, наставе и развоја са следећим институцијама:

1. Балканска асоцијација педагошких и сродних факултета.
2. Педагошки универзитет у Бечу, Аустрија.
3. Универзитет Св. Климент Охридски, Македонија.
4. Педагошки факултет у Љубљани, Словенија.
5. Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Република Српска.
6. Државни приморски универзитет у Атини, Грчка.
7. Висока школа за образовање учитеља „Етвеш Јожеф“, Баја, Мађарска.

На националном плану, Факултет учествује у заједничком креирању и реализацији (првенствено путем видеоконференцијске опреме) акредитованог студијског програма Master in Education Policy Study Program са Универзитетом у Београду. Коменторски рад са студентима – мастер кандидатима обезбеђен је из средстава програма на универзитетима у Лувену (Белгија) и Копенхагену (Данска).

6.2.8. Развој научноистраживачког кадра

Развој научноистраживачког кадра реализује се према смерницама правилника о избору наставника и сарадника и одлуке о његовим допунама Универзитета у Крагујевцу (<http://www.kg.ac.rs/obraci.php>), те у складу са одредбама Правилника о развоју научноистраживачког подмлатка Факултета⁴. Дугорочна политика Факултета у области развоја научноистраживачких кадрова резултирала је избором већег броја истраживача (чак 100%, односно двоструко више у последњих шест година).

Факултет педагошких наука у Јагодини сваке године утврђује проценат суфинансирања трошкова запослених сарадника на докторским, магистарским и мастер студијама. Опредељење за подршку младим истраживачима показује и чињеница да Факултет ослобађа школарине све своје запослене, на свим нивоима студија, у износу од 100% школарине. Трошкове одбране мастер, магистарских и докторских дисертација на другим факултетима/универзитетима у земљи и региону Факултет је до сада финансирао у потпуности за запослене сараднике. Мобилност наставника и студената реализована је кроз националне/интернационалне конкурсе или развојне пројекте. Наставници, сарадници и студенти Факултета боравили су у периодима дужине до 12 месеци на: Универзитету у Хелсинкију, Универзитету у Љубљани, Педагошки факултет; Zentrum fuer Europaeische Bildung (Muenster, Germany); Универзитет у Бечу; Универзитет у Нотингему; Универзитет у Мериленду (САД). Сарадници Факултета реализовали су уметничке пројекте у Лисабону (Португал) и Монтреалу (Канада).

⁴ Доступно на:

http://www.pefja.kg.ac.rs/preuzimanje/Normativi/Program_razvoja_naucnoistrazivackog_podmlatka.pdf

Факултет је финансијски и организационо подржао све наставнике, сараднике и студенте који су учествовали у програмима мобилности и размене (финансирањем дела трошкова из сопствених средстава или из пројеката).

Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Високе научне компетенције и мотивисаност наставника и сарадника за научноистраживачки рад ++ Наставно особље се бира на основу научних и наставних компетенција ++ Сви наставници и сарадници су укључени у научноистраживачки и стручни рад + Константни раст броја објављених SCI-индексираних радова +++ Добра сарадња са свим нивоима извршне власти и ангажовање на пројектима града ++ Развијена међународна сарадња са сродним институцијама + Факултет континуирано пружа финансијску подршку младим истраживачима из вишка сопствених прихода +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољно учешће наставника и сарадника у научно-истраживачким пројектима, које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије, као и у међународним научним пројектима ++ Непостојање докторских студија које би биле генератор стварања научног подмлатка +++ Непостојање законског оквира за рано ангажовање мастер студената у процесу наставе и научних истраживања +++ Низак ниво мобилности наставног особља и студената у оба смера (Р Србија-ЕУ) ++ Недовољни захтеви/стимулација запослених да предузимају активности у вези са сопственим усавршавањем у иностранству и већим ангажовањем на међународним пројектима ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Активније укључивање у домаће и међународне научне пројекте +++ Унапређење сарадње са привредним субјектима + Перманентно укључивање научног подмлатка у научноистраживачки рад + Рад на повећању цитираности наставника и сарадника + Наставак повећања броја објављених радова у SCI-индексираним часописима ++ Имплементација резултата научних истраживања у наставни процес ++ Широке могућности мултидисциплинарних истраживања и екипа у решавању комплексних проблема, које би порушиле строге границе научних дисциплина, а које и даље представљају изузетак у Републици Србији што представља један од приоритета у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. (стр 36) +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Смањење буџета за научноистраживачки рад због економске и финансијске кризе у земљи и окружењу ++ Незаинтересованост појединих наставника за унаређење сопствене наставе кроз развој научних активности + Непостојање обавезе младог кадра за усавршавањем у иностранству у ангажовању на научним или наставним активностима ++

6.4. Предлог мера и активности за унапређење квалитета научноистраживачког и стручног рада

- Повећати степен учешћа у пројектима које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије, као и у међународним научним пројектима.
- Мотивисати наставнике који показују незаинтересованост за унапређење сопствене наставе кроз научне активности, посебно на међународном нивоу. Ангажовати се на побољшању сарадње, али и остваривању већег утицаја на креаторе националне политике у сфери образовања.
- Донети јасан и ригорознији став у оквиру саме институције у односу на квалитет и постигнућа рада с обзиром на стратешка опредељења у смислу повећања научних активности.
- Повећати мобилности наставног кадра и истраживача.
- Отворити могућности повременог анагажовања мастер студената и у науци. Успоставити критеријуме за избор (напредовање) младог кадра управо у захтеву да се за изборе у наставна и научна звања дужи периоди проводе у иностранству (најмање 6 месеци) у ангажовању на научним или наставним активностима.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 6.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Адаптација и опремање простора за научно-истраживачки рад.	Управа Факултета Руководиоци и кординатори међународних развојних пројеката (Темпус, Леонардо, Комениус)	Децембар 2013.	Извршене адаптације просторија и опреме.
Формирање нових истраживачких тимова и подршка при апликацији за добијање нових пројеката.	Продекан за научноистраживачки рад Истраживачи са високим нивоом научне компетентности	Стално	Добијени пројекти или средства из фондова.
Повећати мобилност наставног кадра и истраживача усавршавањем у реномираним институцијама у иностранству	Управа Факултета Продекан за међународну сарадњу Продекан за Научноистраживачки рад Радна група за кадрове	Стално	Повећана мобилност наставника и сарадника
Подстицање развоја научног подмлатка факултета, кроз програме стручног усавршавања, олакшану организацију	Управа Факултета	Стално	Број остварених програма стручног усавршавања.

одласка у друге научне институције, помоћ факултета у финансирању доктората и стручних усавршавања.			
Покренути доделу годишњих признања за најуспешнија научна достигнућа наставника, сарадника Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина.	Управа Факултета Продекан за Научноистраживачк у делатност Радна група за научноистраживачки рад при Комисији за обезбеђење квалитета	Новембар 2013.	Пораст броја и квалитета објављених радова.
Подстицање укључивања сарадника (студената) у научноистраживачки рад.	Центар за унапређење квалитета (студентски парламент)	Стално	Број студената укључених у НИР и број добијених награда за презентовање радове
Формирање и ажурирање базе података о тренутним истраживачким капацитетима Факултета	Продекан за научноистраживачки рад Радна група за научноистраживачки рад при Комисији за обезбеђење квалитета Стручне службе Секретаријата	Децембар 2013.	Формиране и ажуриране базе

Показатељи и прилози за стандард 6:

Табела 6.1. Број и списак SCI-индексираних радова по годинама за претходни петогодишњи период (2009-2013)

Табела 6.2. Назив и евиденциони број научноистраживачких пројеката које финансира Министарство науке, чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи (2011-2014)

Табела 6.3. Списак наставника и сарадника запослених и ангажованих у високошколској установи, учесника у међународним пројектима и пројектима које финансира Министарство науке (назив пројекта), за период 2006-2010. и период 2011- 2014.

Табела. 6.4. Збирни преглед научноистраживачких резултата (публикација) у установи у претходној (2012) календарској години према критеријумима Министарства за науку

Табела 6.5. Списак објављених докторских дисертација и одговарајуће публикације у часописима са рецензијом који приказују резултате докторске дисертације за све кандидате који су докторирали на високошколској установи у периоду 2007-2012.

Прилог 6.1. Награде и признања наставника, сарадника и студената за остварене резултате у научноистраживачком раду

- Прилог 6.2.** Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету
- Прилог 6.3.** Однос броја SCI индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету
- Прилог 6.4.** Списак и листе ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног, односно образовно уметничког поља као и однос броја ментора према укупном броју наставника на Факултету
- Прилог. 6.5.** Листа опреме у власништву Факултета која се користи за научноистраживачки, уметнички и стручни рад
- Прилог 6.6.** Одлука о акредитацији Факултета за научноистраживачки рад
- Прилог 6.7.** Програм научноистраживачког рада Факултета 2011-2015.
- Прилог 6.8.** Међународна сарадња
- Прилог 6.9.** Правилник о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама,
- Прилог 6.10.** Програм развоја научноистраживачког подмлатка Факултета
- Прилог 6.11.** График 1. Број бодова и број објављених радова у часописима са СЦИ листе
- Прилог 6.12.** График 2. Збирни Импакт Фактор часописа са СЦИ листе у којима су објављени радови
- Прилог 6.13.** Извод из Извештаја о раду Факултета 2011/2012. – научни скупови на Факултету
- Прилог 6.14.** Списак одбрањених магистарских теза и мастер радова 2008-2013.

Стандард 7. Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

7.1. Опис тренутне ситуације

Квалитет наставника и сарадника на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију, развој и усавршавање наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави. На Факултету је запослено 27 наставника, од тога 26 са пуним радним временом.

Укупан број редовних професора на Факултету је 3, и сви су са пуним радним временом. У звању ванредног професора на Факултету је 9 наставника, од којих је 8 са пуним радним временом, а један са 75% радног времена. У наставном звању доцент запослено је 11 наставника, и сви су са пуним радним временом. У наставном звању наставник страног језика запослена су четири наставника. На Факултету су запослена 22 сарадника, од тога 21 у звању асистента (један са докторатом) и 1 у звању асистента-приправника.

У школској 2012/2013. ангажовано је 6 наставника по уговору: три редовна професора, два ванредна и један доцент. Од два наставника у звању ванредни професор један је пензионисани наставник Факултета (30.9.2012) и ангажован је на мастер академским студијама сагласно са одредбама члана 78. став 5. Закона о високом образовању.

7.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

У циљу обезбеђења квалитета установљени су документи којима су унапред прописани услови за избор наставника и сарадника. Посебно се, као обавезујући документ, примењује Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу и Одлука о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу (објављен 03.10.2012) (**Прилог 7.1**).

Процедура избора наставника и сарадника је јавна и доступна оцени стручне и шире јавности путем објављивања комисијских извештаја на интернет страници Факултета и Универзитета Крагујевцу (за наставнике), а коначан избор наставника врши Универзитет у Крагујевцу, у складу са својим овлашћењима. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина се приликом избора наставника и сарадника у звања придржава законских одредби, правила и критеријума Универзитета у Крагујевцу усклађених са критеријумима Националног савета за високо образовање и стандардима за акредитацију, одредби Статута Универзитета и Факултета и прописаних сопствених поступака, правилника и критеријума путем којих при избору оцењује научну, истраживачку и педагошку активност наставника и сарадника. Поред напред наведених услова, као посебан услов се примењује оцена наставника и сарадника од стране студената. Такође се посебно вреднује повезаност рада у образовању са радом на пројектима и у другим областима културног и друштвеног живота.

Број наставника и сарадника Факултета одговара потребама студијских програма који се у установи реализују. Научне и стручне квалификације наставног особља Факултета одговарају образовно-научном пољу сваког студијског програма. Факултет

има могућност систематског праћења и оцењивања научне, истраживачке и педагошке активности наставника и сарадника путем "Картона научног радника". Квалификације наставника се доказују објављеним радовима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству. Сви наставници и сарадници изводе наставу на високо професионалан начин, што потврђује одлична средња оцена (4.16) свих наставника и сарадника добијена из анкета студената о томе колико су задовољни наставом на факултету. Својим радом задовољни су и сами наставници, што потврђује анкета о самовредновању.

Научна, истраживачка и педагошка активност наставника и сарадника се, у оквиру материјалних могућности Факултета, подстиче перманентном едукацијом. Факултет подстиче научну и истраживачку активност наставника и сарадника редовним обавештавањем, стављањем на увид обавештења о научним конкурсима, позивима за припрему пројеката и другим активностима које су важне за континуирано усавршавање и развој каријере. Омогућено је усавршавање и специјализација наставника и сарадника путем студијских боравака у земљи и иностранству у оквиру заједничких међународних пројеката. Факултет подржава учешће наставника и сарадника на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству сnoseћи део трошкова котизације (максимално до 100 евра годишње, односно до 200 евра за оне наставнике и сараднике који имају радове са SCI листе). Факултет је организатор више међународних и националних научних конференција и научно-стручних скупова и на тај начин непосредно стимулише наставнике и сараднике на усавршавање.

Наставници и сарадници Факултета су чланови редакција бројних националних часописа, док је један број њих ангажован на рецензији радова у националним часописима. Такође, велики број наставника и сарадника био је у програмским одборима међународних и националних конференција.

Факултет систематски спроводи дугорочну политику квалитетне селекције младих кадрова и њиховог даљег напретка кроз подстицање и различите врсте усавршавања. У периоду од 2008. магистарску тезу одбранило је осам, а докторску дисертацију три кандидата. Факултет педагошких наука у Јагодини планира различите врсте усавршавања, посебно млађих кадрова. У **Прилогу 7.3.** је приказан програм развоја кадра и анализа потреба за наставницима и сарадницима.

7.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Потпуна јавност поступка избора: на нивоу катедри – предлог за расписивање конкурса (благовремено) и предлог Комисије за писање извештаја, на нивоу Факултета – усвајања предлога за избор наставника и избор сарадника, а на нивоу Универзитета избора наставника; Потпуна усаглашеност поступка избора наставника и сарадника са законским прописима, критеријумима Националног савета за високо образовање и стандардима за акредитацију; Уведена политика дугорочне селе- 	<ul style="list-style-type: none"> Још увек недовољна "продукција" наставника и сарадника мерена бројем радова са SCI индексацијом и цитираношћу; Недовољан системски надзор, праћење и оцењивање квалитета наставника и сарадника путем "Картона научног радника" Недостатак подстицаја педагошких, истраживачких и стручних активности наставника и сарадника; Недовољна материјална подршка наставницима и сарадницима за учешће на конференцијама.

кције, сталне едукације и усавршавања и вредновања педагошких и истраживачких способности наставничког и истраживачког подмлатка, заснована на критеријумима за избор, програмираним докторским студијама, оценама од стране студентата, учешћу на пројектима, научној продукцији и пројектовању каријере од сарадника до највиших звања.	
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Уређеност критеријума, прописа, стандарда и поступака за рад у високообразовној делатности у Републици Србији; Отварање европског и светског образовног простора за размену наставника и сарадника и повишена могућност стицања потребних компетенција и подизања квалитета наставника и сарадника; Велика заинтересованост, посебно младог и квалитетног наставног кадра, за рад на Факултету педагошких наука у Јагодини. 	<ul style="list-style-type: none"> Неуједначеност примене критеријума, прописа и стандарда за рад у високообразовној делатности у образовном простору Србије.

7.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставника и сарадника

- Усвајање стратегије за системски надзор, праћење и оцењивање квалитета наставника и сарадника путем "Картона научног радника".
- Већи подстицај за педагошке, истраживачке и стручне активности наставника и сарадника чиме би се превазишли минимални критеријуми, одређени стандардима за акредитацију, за избор наставника и сарадника у виша звања.
- Већа материјална подршка наставницима и сарадницима за учешће на конференцијама.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 7.

АКТИВНОСТИ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Прецизирати процедуре и критеријуме за давање оцена о педагошком раду наставника; утврдити прецизне обрасце са квантитативним показатељима.	Декан и продекани, Комисија за обезбеђење квалитета, наставници и сарадници, већа катедри, Наставно-научно веће	2014.	Осавремењени правилници

Подстицање, мотивисање и едукација студената за укључивање у што већем броју у процедуру за давање мишљења о педагошком активности наставника и сарадника	Декан и продекани, Комисија за обезбеђење квалитета, Студент продекан, Студентски парламент, Наставно-научно веће	2015.	Повећано учешће студената у оцењивању рада наставника
У упитнике за самовредновање наставника укључити питања која се тичу проблема у вези са подршком факултета њиховом научноистраживачком и педагошко-методичком усавршавању, као и питања која се односе на подршку факултета учешћу на научним и стручним скуповима и изложбама у земљи и иностранству.	Декан и продекани, Наставно-научно веће, Комисија за обезбеђење квалитета, стручне службе	2014.	Прилагођени упитници за анкетирање наставника
Развити посебне мере и стандарде којима ће се унапредити и осигурати квалитет у области усавршавања наставника.	Декан и продекани, Наставно-научно веће, Комисија за обезбеђење квалитета	2014.	Посебне мере и усвојени стандарди за квалитет усавршавања наставника
Учешће на националним и међународним истраживачким и/или развојним пројектима	Декан и продекани, координатори или руководиоци пројеката	2016.	Број пријављених и одобрених пројеката
Подстицање наставника и сарадника за укључивање у тимове националних или међународних пројеката	Декан и продекани, Наставно-научно веће, Комисија за обезбеђење квалитета, руководиоци пројеката	2016.	Број наставника и сарадника на националним и међународним пројектима

Показатељи и прилози за стандард 7:

Табела 7.1. Преглед броја наставника по звањима и статус наставника на Факултету (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

Прилог 7.1. Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу (2009) и одлука о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу (2012)

Прилог 7.2. Број запослених наставника у односу на укупан број студената

Прилог 7.3. Програм развоја кадра и анализа потреба за наставницима и сарадницима

Стандард 8. Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

8.1. Опис тренутне ситуације

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина обезбеђује квалитет студената селекцијом студената при упису, на унапред прописан и јаван начин; оцењивањем студената током рада у настави и на испитима, у складу са унапред утврђеним критеријумима; сталним праћењем резултата оцењивања и пролазности студената. Факултет обезбеђује кандидатима за упис и уписаним студентима све релевантне информације о њиховим студијама.

Факултет је веома активан у информисању будућих и уписаних студената о свим релевантним аспектима њиховог школовања. На сајту Факултета (www.pefja.kg.ac.rs) на упечатљивом месту постоји секција “Инфо за студенте”. У тој секцији налазе се следеће подсекције:

- Студентска служба, са ажурираним информацијама у pdf формату о: календару рада; распореду часова за све смерове и године; распоредима полагања испита за све смерове и рокове и резултатима положених испита по смеровима и роковима.
- Водич за будуће студенте, са ажурираним информацијама у pdf формату о: локацији факултета; информатору – *Водичу за будуће учитеље и васпитаче* (http://www.pefja.kg.ac.rs/Informator_2011.htm), који се такође штампа и дистрибуира; пријемном испиту (садржани су: презентација факултета, обавештење о упису за све смерове, спровођење конкурса за све смерове, ранг листе за све смерове, термини полагања пријемног испита, упутство о начину полагања пријемног испита, примери сегмената пријемног испита); животу у дому (садржани су: званична презентација дома студената и конкурсна документација за пријем студената у дом) и ценовнику услуга.
- Услови за рад, са приказом учионица, лабораторија, библиотеке, итд.
- Студентска организација, са релевантним информацијама.
- Студентски парламент, са релевантним информацијама и правилником о изборима за студентски парламент.
- Интерни радио, са релевантним информацијама о Интерном медијском сервису Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина.
- Материјали за наставу, са мноштвом наставних материјала (у pdf, ppt и doc форматима), примера за вежбање и испитних питања по предметима и смеровима.

Поред веб сајта, Факултет је развио и друге методе информисања будућих студената о својим програмима и активностима. Факултет је вршио промоције у средњим школама у Крагујевцу, Јагодини, Баточини, Книћу, Параћину, Ћуприји, Деспотовцу, Свилајнцу, Смедереву, Крушевцу и Нишу. Великом броју средњих школа у Србији поштом је послат промотивни материјал (плакати, флајери) који је посредством школских педагога и разредних старешина прослеђен ученицима. Факултет такође учествује на сајмовима образовања и ствара позитиван медијски публицитет.

У априлу и мају организује се и припремна настава на Факултету, чиме је омогућено будућим студентима да се успешно припреме за полагање пријемног испита.

Покренути су профили Факултета на друштвеним мрежама *Фејсбук* и *Твитер* чиме је унапређена комуникација са студентима и допринело се успешнијем медијском представљању на Интернету.

Коначно, снимљен је рекламни видео-спот који ће се емитовати на локалним и регионалним телевизијама уочи пријемног испита, као и приликом промоција у средњим школама.

8.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

При селекцији студената за упис, Факултет вреднује резултате у претходном школовању и резултате на пријемном испиту, у складу са законом. Сви елементи пријемног испита регулисани су *Правилником о упису студената у прву годину основних академских студија (Прилог 8.1. а)*.

На Факултету сви студенти имају “право на подједнако квалитетне услове студија и право на различитост и заштиту од дискриминације” (Статут, Члан 57, **Прилог 8.5.**). Сви кандидати који желе да се упишу на мастер студије имају једнака права која не могу бити ограничена по основу пола, расе, брачног стања, језика, вероисповести, политичког убеђења, националног, социјалног или етничког порекла (*Правилник о упису на мастер студије*, члан 4, **Прилог 8.6.**).

Студенти Факултета су унапред упознати са обавезом похађања и активног учешћа у настави. Ово уређује *Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту (Прилог 8.2.)*, према коме је наставник дужан да на почетку наставе упозна студенте са програмом предмета, распоредом наставе по недељама, облицима активне наставе и предиспитним обавезама, а нарочито начином њиховог вредновања, структуром и садржајем испита, структуром укупног броја поена и начином утврђивања коначне оцене (члан 5). Према резултатима анкете *Самовредновања наставника у школској 2011/2012*. 96.9% наставника се у потпуности слаже са тврдњом да на почетку семестра упознаје студенте са њиховим предиспитним и испитним обавезама (**Прилог 8.4.**). Резултати анкете *Студентска евалуација наставе за 2011/12*. показују да се од 6837 попуњених студентских упитника, 67.5% студената у потпуности слаже, а 18.4% се у великој мери слаже са тврдњом да су на почетку семестра упознати са предиспитним и испитним обавезама (**Прилог 8.3.**). Обавеза похађања и активног учешћа у настави је посебно наглашена и у програмима предмета који се налазе на сајту факултета.

Оцењивање студената на Факултету се врши према унапред објављеним критеријумима и правилима. Ово је уређено низом докумената: *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту (Прилог 8.2.)*; силабусима предмета кроз спецификоване критеријуме, правила и процедуре оцењивања; у *Водичу за будуће студенте* (http://www.pefja.kg.ac.rs/Informator_2011.htm); у програмима предмета доступним студентима на сајту факултета. *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту* су описане процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања (**Прилог 8.2.**).

Наставници и студенти Факултета регуларно процењују методе и критеријуме оцењивања студената по предметима, студенти путем евалуационих, а наставници путем самоевалуационих упитника (упитници су конструисани на начин да добијени подаци могу да се компарирају). Питања да ли наставник прати и вреднује активности студената и да ли је наставник објективан у процени залагања и напредовања студената су веома важна. Од 6837 попуњених студентских упитника у 2011/2012. (**Прилог 8.4.**),

у 44.5% упитника студенти се потпуно слажу са тврдњом да наставник прати и вреднује активности студената.

Из акредитационих докумената за сваки предмет на Факултету се може видети који је однос поена који је сваки наставник доделио предиспитним обавезама, а који завршном испиту на свом предмету. Избор предиспитних обавеза и завршног испита је разноврстан, што указује на напор наставника да примене вишеструке методе оцењивања и да на тај начин дођу до валидне и праведне оцене за сваког студента.

Методе оцењивања студената и знања која су усвојили у току наставног процеса усклађене су са циљевима, садржајима и обимом студијских програма. Од 6837 попуњених студентских упитника у 2011/2012. 59.8% студената се потпуно сложило са тврдњом да садржај предмета одговара циљевима програма.

Иако не постоје директна питања о томе да ли су методе оцењивања и знања која су студенти усвојили у току наставног процеса усклађени са циљевима, садржајима и обимом акредитованог програма, постоје два одговора у упитницима за евалуацију и самоевалуацију која могу помоћи да се добије слика о томе како наставници и студенти доживљавају шири оквир програма.

На питање да ли им је јасан циљ и значај студијског предмета, од 6837 попуњених студентских упитника, 63.0% студената се у потпуности сложило са овом тврдњом; просечна оцена ставке је била 4.43 (**Прилог 8.3.**). На половини наставничких упитника (52.1%), наставници су се сложили са ставком; просечна оцена је била 4.46. На питање да ли су им знања која предмет пружа корисна и применљива, 60.6% студената се сложило са ставком, за коју је просечна оцена била 4.39. Чак три четвртине наставника (74.5%) се сложило са том тврдњом за коју је просечна оцена била 4.71.

Објективност, етичност и коректност према студентима током оцењивања била је саставни део анкетног процеса на Факултету, како за наставнике, тако и за студенте. Према резултатима анкете *Самоевалуација наставника у школској 2011/12*, наставници у највећем проценту сматрају да су објективни у процени залагања и напредовања студената; просечан одговор је 4.60. Више од половине наставника (59.9%) се у потпуности слаже, а више од једне трећине (39.1%) се у великој мери слаже да су објективни у процени залагања и напредовања студената. Према резултатима анкете *Студентска евалуација наставе за 2011/12*, скоро половина студената (46.0%) се у потпуности слаже, а нешто више од четвртине (26.1%) се у великој мери слаже да је наставник објективан у процени залагања и напредовања студената; просечан одговор студената на овој ставци био је 4.06.

Факултет систематично прати и проверава оцене по предметима, као и пролазност студената по предметима, годинама и програмима. Ово је уређено *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту* (Члан 34), према коме су наставници и сарадници дужни да прате и проверавају и анализирају резултате испита на свом предмету, а катедре да разматрају успех студената из предмета који припадају њиховим ужим научним областима и предлажу мере за побољшање система провере знања.

Факултет уважава студенте и њихова права и потребе да се организују, делују и учествују у одлучивању у складу са законом. Под већ поменутом секцијом “Инфо за студенте” на сајту факултета, постоје две релевантне подсекције: “Студентска организација” и “Студентски парламент”. На њима су приказане релевантне информације, као што су активности студентске организације и чланови студентског парламента. Такође је доступан и *Правилник о изборима за студентски парламент*.

8.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет је активан у информисању будућих и уписаних студената о свим релевантним аспектима њиховог школовања, има развијене различите методе информисања, ствара позитиван медијски публицитет; Факултет олакшава студентима успешну припрему за полагање пријемног испита кроз бесплатну припремну наставу, чиме доприноси већој праведности образовања (кандидати из сиромашнијих породица не морају да плаћају припреме); Постоје потпуно и детаљно дефинисане процедуре и критеријуми пријема студената, информације о студијама; Постоје дефинисане и унапред објављене процедуре и критеријуми оцењивања на сваком наставном предмету и години студија; Постоје дефинисане процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања; Обезбеђена је слобода студентског организовања кроз Студентски парламент, орган студената Факултета преко кога студенти остварују своја права и штите своје интересе на Факултету (Статут, Члан 135). 	<ul style="list-style-type: none"> У <i>Правилнику о упису на мастер студије</i> не гарантују се једнакост и равноправност студената са постојањем сензорног или моторног хендикепа. Такође, не постоји могућност студирања за студенте са посебним потребама (на пример, зграда факултета нема рампу нити лифт који би омогућили приступ и кретање деци и особама са инвалидитетом). <i>Правилником о упису студената у прву годину основних академских студија</i> није експлицирана једнакост и равноправност студената по свим основама. Недовољно пажње је посвећено разматрању начина на које би кандидати са сметњама и инвалидитетом могли да упишу и похађају наставу. Упитници о евалуацији наставе које су студенти попуњавали, као и упитник о самоевалуацији који су попуњавали наставници, има неколико нејасноћа у односу на индикаторе у Стандарду 8: не тражи се директан одговор на питање о томе да ли је оцењивање коректно и објективно, већ да ли је наставник објективан у процени залагања и напредовања студената; не постоји ставка о томе да ли је метод оцењивања студената прилагођен предмету; не постоје директна питања о томе да ли су методе оцењивања и знања која су студенти усвојили у току наставног процеса усклађени са циљевима, садржајима и обимом акредитованог програма. Иако се води евиденција о пролазности студената по годинама, смеровима и предметима, као и о њиховим оценама по предметима, нису дефинисани критеријуми добре пролазности односно критеријуми исправног оцењивања. Другим речима, пролазност студената није детаљно анализирана, а нису анализирани ни узроци слабе пролазности и/или ниских оцена на појединим предметима. Услед тога нису установљене ни корективне мере и стандардизоване процедуре у случају неправилности у дистрибуцији оцена (превише ниских или високих) или мера за повећање пролазности по предметима и

	<p>годинама.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Не прати се прелазак свршених студената у свет рада и квалитет њиховог рада у школама, иако је то најадекватнија мера квалитета њихових студија.
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Уређеност критеријума, прописа, стандарда и поступака за рад у високообразовној делатности у Србији; • Отварање европског и светског образовног простора за размену студената и повећана могућност стицања потребних компетенција и подизања квалитета студената; • Развој нових, интердисциплинарних програма на факултету, као што су Мастер програм Образовне политике, Мастер програм за образовање предметних наставника (ускоро у процесу акредитације) и Мастер програм Лидерство у образовању (развија се). Ови програми ће омогућити студентима стицање нових компетенција и разноврсних могућности за запослење и даљи рад. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољан улазни квалитет потенцијалних студената изазван лошим положајем просветних радника и превеликим бројем незапослених учитеља, односно малом вероватноћом запошљавања; • Пракса да се студентско организовање и учешће у одлучивању своди на заступање одступања од донетих законских и других прописа и оправдану бригу о интересима студената који не испуњавају нове, прописане услове, али уз потпуно занемаривање интереса студената који те услове испуњавају.

8.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета студената

- Стално подизати ниво улаза, односно привлачења најбољих кандидата из средњих школа у Србији за упис на студијске програме, промоцијом сопствених студијских програма и њихових исхода учења, могућностима стицања знања, вештина, истраживачког потенцијала и компетенција за запошљавање, могућностима интернационализације у облику размене.
- Спровести анализу пролазности студената по предметима, програмима и годинама студија; дефинисати критеријуме доброг оцењивања, установити узроке слабе пролазности или одступања у дистрибуцији оцена, дефинисати и применити корективне мере.
- Редифинисати питања у упитницима за самовредновање наставника и евалуацију рада наставника од стране студената да би били у складу са Стандардом 8.
- Размотрити начине и добре праксе у свету како би кандидати са сензорним или моторним хендикепом, односно инвалидитетом, могли да се уписују и похађају наставу на Факултету, а у складу са Законом о високом образовању (члан 8).
- Прилагодити приступ згради факултета особама са инвалидитетом изградњом рампе на улазу у зграду, прилагодити и омогућити студирање и квалитет студија особама са сметњама и инвалидитетом.
- За процену квалитета студија на Факултету, потребно је пратити свршене студенате у свету рада, тј. каква је процена квалитета њиховог рада од стране послодавца.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 8.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Преиспитивање и усавршавање стандарда и поступака селекције студената	Комисија за спровођење пријемног испита, Стручне Службе Секретаријата, декан и продекани	Мај сваке године	Унапређени стандарди и поступци селекције студената
Мотивисање студената за постизање бољег успеха у свим облицима наставе и ваннаставних активности	Наставници и сарадници, Комисија за обезбеђење квалитета.	1. октобар 2013/14-15.	Већи успех студената Годишњи извештаји о раду
Прецизно дефинисање исхода учења, дефинисање и уједначавање критеријума униформног, независног и објективног оцењивања; идентификовање узрока слабе пролазности или одступања у дистрибуцији оцена, дефинисање и примена корективних мера	Продекани, катедре	Периодично, на три године	Примена корективних мера Рedefинисани исходи, критеријуми оцењивања

Показатељи и прилози за стандард 8:

- Табела 8.1.** Преглед броја студената по студијским програмима и годинама студија
- Прилог 8.1.** Правилник о процедури пријема студената
- Прилог 8.2.** Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту Факултета (2007)
- Прилог 8.3.** Анкете студената о процени услова и организације студијских програма
- Прилог 8.4.** Анкете студената о процени објективности оцењивања
- Прилог 8.5.** Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања
- Прилог 8.6.** Информатор из академске 2010/2011.
- Прилог 8.7.** Извод из Статута Факултета – заштита права студената
- Прилог 8.8.** Промотивни материјали за упис нових студената
- Прилог 8.9.** Извештаји стручних служби о пролазности на испитима за 2011/2012.
- Прилог 8.10.** Извештај стручне службе о броју уписаних студената по студијским програмима и годинама студија за 2012/2013.
- Прилог 8.11.** Правилник о изборима за студентски парламент

Стандард 9. Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућег подзаконског акта.

9.1. Опис тренутне ситуације

9.1.1. Уџбеници и литература

Општим актима Факултета утврђени су стандарди квалитета литературе, уџбеника и библиотечких и информатичких ресурса на Факултету, као и мере и поступци за праћење и унапређивање њиховог квалитета. Стандарди везани за литературу и уџбенике дефинисани су Правилником о уџбеницима, као и Правилником о издавачкој делатности Факултета (**Прилози 9.1. и 9.9.**).

Правилником о уџбеницима утврђени су стандарди квалитета и поступци за обезбеђење квалитета уџбеника и друге наставне и испитне литературе која се користи у процесу образовања на свим нивоима студија на Факултету. Овим Правилником одређено је да је основни или предметни уџбеник основно и обавезно наставно средство, да су помоћни уџбеници практикуми, приручници, хрестоматије, збирке задатака, да скрипта, као ауторизована предавања, имају привремени карактер до издавања уџбеника и да студенти у току студија користе научне и стручне публикације и периодику (монографије, резултате истраживања, зборнике, часописе и др). Факултет је дужан да за сваки наставни предмет обезбеди одговарајуће уџбенике и другу наставну и испитну литературу неопходну за савладавање наставног градива, најкасније месец дана пре почетка школске године.

Правилником о уџбеницима утврђено је да Факултет обезбеђује уџбенике и другу литературу у броју који је сразмеран броју студената који их користе, да је најмање десет примерака сваког уџбеника доступно студентима у библиотеци Факултета, а да се набавка уџбеника обезбеђује и преко Скриптарнице Факултета. Факултет обезбеђује уџбенике и другу наставну литературу у оквиру своје издавачке делатности када су аутори наставници и сарадници Факултета.

Правилником су утврђени стандарди квалитета уџбеника на Факултету, као и начини контроле квалитета уџбеника. Наставно-научно веће, на предлог матичне катедре, утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и новим издањима, као и потребе за изменама и допунама постојећих уџбеника.

Правилником је регулисано да Факултет периодично анкетира студенте у циљу утврђивања квалитета уџбеника и друге наставне литературе. Контрола квалитета обухвата вредновање садржине, структуре, стила, разумљивости, као и поштовање правила о обавезној литератури од стране наставника и оцењује се оценама од један до пет. Студенти се о квалитету уџбеника изјашњавају попуњавањем анкетног упитника, а анкетирање спроводи Комисија за обезбеђење квалитета.

9.1.2. Библиотечки ресурси

Библиотека Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина уписана је у Регистар библиотека, а њен рад и организација одвијају се у складу са Законом о библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник 52/11), Правилником о раду библиотеке (усвојеном на седници Наставно-научног већа под бројем 01-2520 од

1.10.2007.) и Правилником о систематизацији радних места у складу са законским прописима о библиотечној делатности.

Библиотека Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина опремљена је фондом који задовољава потребе студијских програма. Библиотека је снабдевена потребним уџбеницима, часописима, енциклопедијама, речницима, приручницима, у складу са потребама наставе. Набавну политику воде декан Факултета, продекан за науку и научноистраживачки рад и остали наставници и сарадници у сарадњи са библиотекарима.

Библиотечки фондови доступни су свим студентима, наставном и ненаставном особљу Факултета, као и другим корисницима путем међубиблиотечке размене. Библиотека тренутно располаже са 37156 библиотечких јединица. У фонду је на чувању и 8 докторских дисертација, 18 магистарских теза, 27 мастер радова, 13 специјалистичких радова, 2559 одбрањених дипломских радова. Комплетан процес рада у Библиотеци је аутоматизован. Са формирањем електронског каталога књига се почело 2006, а са COBISS/позајмицом 2011. До наслова који се не могу купити долази се међубиблиотечком позајмицом. Страни часописи доступни су у електронском облику преко сервиса KoBson.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет библиотечких ресурса обезбеђује редовном контролом квалитета рада

Библиотеке, сталним богаћењем библиотечког фонда, развојем библиотечке делатности и иновирањем библиотечког пословања имплементацијом нових технологија.

Сваке године Финансијским планом Факултета утврђује се потребна висина средстава за развој библиотечког фонда и библиотечких ресурса (*Финансијски план Факултета за 2013*).

Просторије намењене за смештај библиотечког фонда, издавање књига и Читаоница (са 50 седишта), повезане су и смештене у приземљу Факултета на простору од око 200 м². На тај начин Библиотека својим студентима, наставном и ненаставном особљу пружа адекватне услове за рад. Студенти се систематски упознају са начином рада Библиотеке и обучавају за претраживање базе COBISS.SR (у којој је више од 150 библиотека Србије). Библиотечки фонд и простор доступни су корисницима дванаест часова радним данима, као и суботом и недељом. Корисници добијају од библиотекара и стручну помоћ у проналажењу свих потребних информација.

На почетку прве године студија продекан за наставу обавештава студенте о начину рада Библиотеке и Рачунарског центра. Обавештења о начину коришћења осталих средстава и опреме студенти добијају од оних предметних наставника и сарадника на чијим се курсевима захтева употреба дате опреме (нпр. музички инструменти, видео камере, диктафони и сл.).

Богаћење библиотечког фонда се врши у складу са захтевима наставног процеса и научноистраживачког рада, као и интересовањима студената и професора Факултета. Поред прикупљања, чувања и давања на коришћење библиотечко-информационе грађе, Библиотека се бави културно-образовним делатностима, као што су: изложбе књига, обележавање значајних јубилеја, организовање књижевних вечери, предавања, радионица и промоције сопствених издања.

Структуру и обим књижног фонда и учила критички процењују наставници према програмима својих курсева и предлажу набавку. Набавка друге опреме предлаже се у оквиру Годишњег плана набавки који, на предлог Наставно-научног већа, усваја Савет Факултета. Набавка опреме, литературе и других учила на пројектима на којима Факултет учествује одвија се према предлозима наставника и сарадника, уважавајући лимит буџета и приоритете које утврде катедре, односно Наставно-научно веће. Обна-

вљање фонда врши се више пута у току године, како из сопствених средстава Факултета, тако и из средстава предвиђених пројектима и програмима.

Број лица ангажованих у раду Библиотеке као и њихова стручна спрема, дефинисани су Правилником о систематизацији радних места и Правилником о раду Библиотеке, а усклађени су са националним стандардима.

На пословима и радним задацима библиотекара раде три дипломирана библиотекара (висока стручна спрема, положен стручни испит из области библиотекарства, обученост за рад у систему COBISS, претраживање база Kobson и Ebsco). Особље је компетентно за послове које обавља и показује мотивисаност за рад и спремност за стручно усавршавање.

9.1.3. Информатички ресурси

Организација, статус и рад Рачунарско-информационе службе Факултета уређени су Статутом Факултета, Правилником о организацији и ситематизацији радних места и Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета.

Служба је задужена да обезбеди квалитетно функционисање локалне рачунарске мреже, која је део академске мреже Србије, као и целокупне електронске опреме која се користи у наставним, научним и стручним активностима Факултета.

У рачунарско-информационој служби запослена су два администратора мреже, са вишом стручном спремом из области електронике, информатике и компјутерске технологије.

Служба је опремљена савременим уређајима и брине о функционисању компјутерске и електронске опреме на Факултету. Комплетна листа рачунарске и компјутерске опреме дата је у **Прилогу 9.2.**

Поред амфитеатра и петнаест учионица које су опремљене компјутерима и видео пројекторима и рачунарско-технолошком опремом за потребе савремене наставе, у надлежности службе је и Центар за учење који је опремљен са 20 рачунара и у коме је студентима обезбеђен стални приступ Интернету. Просторије Центра за учење смештене су у одговарајућем делу зграде и на простору довољне површине, тако да су корисницима омогућени оптимални услови за рад. Компетентност и мотивисаност особља за подршку у Центру за учење континуирано се прати; особљу се омогућује стручно усавршавање и напредовање.

Центар за учење доступан је свим студентима, наставном и ненаставном особљу Факултета 12 сати дневно. У њему се обезбеђује и коришћење ЦД и ДВД резача и штампача.

Рачунарско-информациона служба задужена је за: администрирање локалне мреже, администрирање, ажурирање и дизајн Интернет презентације Факултета, текуће одржавање софтверских и хардверских ресурса, праћење развоја информационих и комуникационих технологија, закона и стандарда, дефинисање поступка за припрему, контролу, одобравање и објављивање података на веб страницама Факултета, развој нових сервиса (администрација, испитних активности, развој и имплементација наставничких и студентских форума и друго), унапређење постојећих софтверских и хардверских решења и вођење адекватне политике набавке нове рачунарске и комуникационе опреме, као и лиценцираних софтверских пакета за потребе наставе и научноистраживачког рада. Запослени у Рачунарско-информационој служби пружају помоћ наставницима, сарадницима и студентима у налажењу научних и стручних информација о рачунарском хардверу и софтверу и у решавању проблема са заштитом од неовлашћеног приступа подацима и софтверским ресурсима.

Рачунарско-информациона служба примењује у свом раду најновија светска и домаћа решења, стандарде и правила за коришћење информационих и комуникационих технологија. Факултет финансијским планом годишње утврђује висину средстава намењених развоју службе и унапређењу локалне мреже.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет рада Рачунарско-информационе службе остварује редовном контролом рада, побољшањем квалитета хардверских и софтверских ресурса, редовним праћењем развоја информационих и комуникационих технологија, иновирањем пословања и имплементацијом нових информационих и комуникационих технологија. Праћење квалитета рада Рачунарско-информационе службе укључује, осим анализа извештаја саме Службе и њених корисника, и периодично анкетање студената путем анонимне анкете која чини део студентске евалуације рада Факултета. У студентским анкетама, једна група питања односи се на рад Рачунарско-информационе службе, квалитет рада локалне мреже и расположивост и доступност њених сервиса, као и професионалност и коректност особља Службе.

9.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно постављене циљеве, захтеве и очекивања

Резултати претходне анализе указују да Факултет у великој мери задовољава Стандард 9. На то указује чињеница да Факултет има низ правилника и општих аката који чине институционални оквир за праћење, евалуацију и унапређење квалитета литературе и уџбеника. Поред овога, евидентно је да набавком и/или објављивањем уџбеничке и друге литературе Факултет обезбеђује студентима наставни материјал предвиђен силабусима предмета на свим студијским програмима у довољној количини и на време. Факултет обезбеђује и остала наставна средства, која се углавном користе на пракси, а која студенти дуже од администратора мреже, предметних наставника или у Медијатеци.

Квалитет уџбеника и других учила процењује се у складу са стандардима, на начин и по поступку утврђеним Правилником о уџбеницима. Поред тога, периодичним анкетањем студената обезбеђују се сазнања о мишљењу студената и њиховим искуствима везаним за доступност уџбеника и литературе која представљају основу за утврђивање мера за унапређење квалитета.

Факултет у великој мери задовољава Стандард 9 када је у питању квалитет библиотечких ресурса. Библиотека Факултета има фонд од преко 37000 књига, а поред уџбеничке и помоћне литературе има и ретке примерке књига старих преко 100 година. Обнављање фонда врши се више пута у току године, како из сопствених средстава Факултета, тако и из средстава предвиђених пројектима и програмима. У последње две године набављена је литература у вредности од око 20000 евра. Условe за рад у Читаоници библиотеке потребно је побољшати куповином радних столова и бољим решењем осветљења.

Рад Библиотеке уређен је одговарајућим правним актима. Стручно усавршавање библиотекара било је важан аспект унапређења квалитета у протеклом периоду.

Факултет у великој мери задовољава Стандард 9 и када је у питању квалитет информатичких ресурса. Студентима су на располагању једна учионица са 20 рачунара, више учионица са 5-10 рачунара (учионица за стране језике, учионица за математику), интерна радио станица за припрему материјала за истраживачки рад. Студентима је од 8 до 20 часова на располагању Центар за учење који има 20 рачунара и електронску табулу. Центар за учење је у непосредној близини Библиотеке, што студентима ола-

кшава рад. Неколико рачунара распоређено је по холовима Факултета, а сви рачунари су умрежени и имају 24-часовну интернет конекцију.

Студентима је на располагању петнаест лаптоп рачунара и 10 бим пројектора за часове и активности које држе на пракси. За припрему материјала за праксу студенти користе штампаче (колор и црно-беле), графоскопе, расположиве копира апарате, касетофоне, ЦД плејере и осталу опрему у кабинетима за одговарајуће методике.

9.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Усвојена акта везана за квалитет уџбеника и рада библиотеке. +++ • Добра структура библиотечког фонда. +++ • Солидна покривеност предмета уџбеничким материјалом. +++ • Стручан библиотечки кадар који студентима и запосленима пружа одговарајуће библиотечке услуге и који континуално унапређују своје знање. +++ • Студентска читаоница отворена за кориснике сваког дана од 7 до 19 часова. +++ • Обезбеђени потребни информатички ресурси. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Не постоји акциони план набавке литературе ++ • Доступност информатичким ресурсима којима се обезбеђује комуникација са међународном и домаћом литературом. ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Доступност информатичким ресурсима којима се обезбеђује комуникација са међународном и домаћом литературом. ++ • Могуће је даље развијати библиотечке и информатичке ресурсе на начин који је дао добре резултате у протеклом периоду. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак средстава за издавачку делатност Факултета и набавку нове литературе. ++

9.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

- Израдити акциони план обезбеђивања финансијских средстава за издавачку делатност Факултета и набавку научне и стручне литературе.
- Перманентно радити на побољшању квалитета библиотечких и информатичких ресурса (набавка уџбеника, приручника, научне и стручне литературе, софтвера и рачунара).

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 9.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Израдити акциони план обезбеђивања финансијских средстава за издавачку делатност Факултета и набавку научне и стручне литературе. Наставити са континуираним повећањем издвајања финансијских средстава за издавачку делатност Факултета и набавку научне и стручне литературе	Управа Факултета и особље Библиотеке	2014.	Обезбеђена средства и увећан фонд научне и стручне литературе
Перманентно радити на побољшању квалитета библиотечких и информатичких ресурса (набавка уџбеника, приручника, научне и стручне литературе, софтвера и рачунара).	Управа Факултета, особље Библиотеке и Рачунарско-информационе службе	Континуирано	Бољи квалитет библиотечких и информатичких ресурса
Редовно ажурирати уџбенике и другу литературу у погледу квалитета и квантитета према потребама наставних предмета.	Особље Библиотеке, Комисија за обезбеђење квалитета	Континуирано	Доступност уџбеника и друге литературе у библиотеци Факултета
Стимулисати/подстицати наставнике и сараднике на објављивање уџбеника и друге литературе за предмете на којима су ангажовани.	Управа Факултета.	Континуирано	Број објављених уџбеника и приручника
Континуирано пратити савременост информатичких ресурса и благовремено набављати нову опрему и лиценциране програме.	Управа Факултета, Систем администратори, Особље Библиотеке	Континуирано	Увећан број рачунара и остале информатичке опреме, као и лиценцираних програма.
Користити средства из националних и међународних пројеката за додатно финансирање издавачке делатности и набавку литературе и информатичке опреме.	Координатори и руководиоци пројеката Управа Универзитета и Факултета. Секретаријат Универзитета	2016.	Набављена литература и информатичка опрема из средстава пројеката

Показатељи и прилози за стандард 9:

Табела 9.1. Број и врста библиотечких јединица на Факултету

Табела 9.2. Назив уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету

- Прилог 9.1.** Правилник о уџбеницима Факултета (2008)
- Прилог 9.2.** Попис информатичких ресурса
- Прилог 9.3.** Правилник о раду библиотеке
- Прилог 9.4.** Правилник о изменама и допунама Правилника о раду библиотеке
- Прилог 9.5.** Скриптарница Факултета
- Прилог 9.6.** Правилник о уџбеницима на Универзитету у Крагујевцу
- Прилог 9.7.** Правилник о издавачкој делатности Факултета
- Прилог 9.8.** Анкета студената о квалитету рада библиотеке

Стандард 10. Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

10.1. Опис тренутне ситуације

Органе Факултета чине: орган управљања, орган пословођења и стручни органи.

Органи управљања и органи пословођења, њихове надлежности и одговорности у организацији и управљању високошколском установом су утврђени Статутом и правилницима високошколске установе, у складу са законом. Орган управљања чини Савет Факултета, а орган пословођења Декан факултета.

Надлежности Савета и послови које обавља дефинисани су Статутом Факултета (Прилог 10.1.), а начин рада Савета, начин доношења одлука и обављања послова регулисан је Пословником о раду Савета Факултета (Прилог 10.2.).

10.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Савет решава питања која су од битног значаја за живот и рад и даљи развој Факултета, а која произлазе из Закона о високом образовању и Статута Факултета. Разматра извештај о раду Факултета за протеклу школску годину и доноси годишњи програм рада за текућу школску годину; усклађује постојеће и доноси нове опште акте из своје надлежности у складу са Законом о високом образовању и Статутом Факултета; разматра извештај о пословању и завршни рачун за претходну годину; доноси финансијски план Факултета; одлучује о висини школарине за текућу школску годину; утврђује стратегију обезбеђења квалитета на предлог декана; јача сарадњу са локалном самоуправом и др.

Орган руковођења Факултетом је декан. Услови за избор декана утврђени су Законом, а начин и поступак избора и његове надлежности Статутом Факултета, у складу са законом. Декан представља и заступа Факултет и руководи његовим радом. Руководиће обухвата планирање, организовање, вођење, праћење, евалуацију, унапређивање и контролу рада Факултета. Послови руковођења обављају се у границама овлашћења, законито и благовремено. Декан је одговоран за законитост рада Факултета, функционисање система управљања квалитетом, спровођење утврђених стандарда квалитета у свим областима рада. Декану у раду помажу продекани чије су надлежности утврђене Статутом Факултета. Ради разматрања питања из делокруга рада Факултета и заузимања ставова о њима, декан Факултета образује Колегијум. Састав Колегијума утврђен је Статутом Факултета. Декан, продекани и лица са извршном одговорношћу своју одређеност за успостављање и примену и стално унапређивање система управљања квалитетом испољавају кроз јасно утврђену политику развоја, утврђивање мерљивих циљева и индикатора њиховог остваривања, стално периодично испитивање система обезбеђења квалитета ради повећања ефективности и ефикасности. Факултет има три продекана: 1) продекана за наставу и студентска питања, 2) продекана за научноистраживачки рад и издавачку делатност и 3) продекана за међународну сарадњу.

Структура, организационе јединице, делокруг рада, њихова координација и контрола су утврђени општим актом високошколске установе, у складу са Законом. Фа-

култет има: орган управљања (Савет Факултета), орган пословођења (декан Факултета), стручне органе (Наставно-научно веће, Веће катедре и Студентски парламент – орган студената Факултета преко кога студенти остварују своја права и штите своје интересе на Факултету).

Ненаставну јединицу – Секретаријат чине: Служба за опште и правне послове, Служба за студентска и наставна питања, Библиотека, Медијатека, Служба за финансијска и материјална питања, Рачунарско-информациона служба и Служба за техничке послове. Факултет има и малопродајно место намењено продаји публикација чији је издавач Факултет, као и публикација других издавача, које су у функцији остваривања образовне, научне и стручне делатности. Организација и рад ненаставне јединице ближе се уређује општим актом о систематизацији послова.

Факултет систематски прати и придржава се општих аката којима су регулисане основне надлежности, поступак и начин рада органа пословођења, органа управљања, студентског парламента и стручних служби. Доступна је структура организационих јединица високошколске установе, као и делатност стручних служби кроз које се остварује ненаставна подршка. Спровode се редовне периодичне евалуације процене квалитета рада органа управљања и рада стручних служби и по потреби доноси предлог мера за унапређење квалитета њиховог рада.

Квалитет управљања и квалитет ненаставне подршке обезбеђују се: систематским праћењем, контролом и извештавањем о њиховом раду; предузимањем подстицајних и корективних мера према запосленима; оцењивањем квалитета рада органа и служби Факултета и унапређивањем професионалних компетенција запослених ван наставе.

Факултет обезбеђује запосленима радно окружење које је подстицајно за њихов рад. Услови и поступак заснивања радног односа и напредовања ненаставног особља утврђују се општим актом високошколске установе и доступни су јавности.

Рад и деловање управљачког и ненаставног особља су доступни оцени наставника, ненаставног особља, студената и јавног мњења.

Изузетно важан инструмент праћења квалитета у области овог стандарда је и перцепција студената о квалитету управљања и ненаставне подршке. Резултати анкете спроведене 2013. у којој је учествовало 113 студената четврте године Студијског програма Учитељ, треће године Студијског програма Васпитач у предшколским установама и треће године Студијског програма Васпитач у домовима су следећи:

Највећи број студената је исказом „у потпуности задовољан радом“ највеће поверење указао декану (58,41%), продекану за међународну сарадњу (52,21%) и продекану за наставу и студентска питања (46,90%), а највише забрињавају подаци да велики број студената одговара исказом „не могу да проценим“ када је у питању рад Савета факултета (29,20%), рад продекана за научноистраживачки рад и издавачку делатност (24,78%) и рад студента продекана (23,01%). Преко трећине анкетираних студената је одговорило да су веома задовољни радом Студентске службе (30,09%) али и веома висок проценат (33,62%) уопште или углавном није задовољан радом Студентске службе.

Високошколска установа обезбеђује довољан број и квалитет ненаставног особља у складу са стандардима за акредитацију.

Установа обезбеђује управљачком и ненаставном особљу перманентно образовање и усавршавање на професионалном плану.

10.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Стални надзор и провера рада од стране Савета Факултета и надлежних државних органа којим се обезбеђује квалитет управљања Факултетом +++ • Јасно дефинисане надлежности органа управљања, пословођења и стручних органа. +++ • Прецизиране организационе структуре, праћење и оцењивање квалитета управљања установом, рад стручних служби и ненаставног особља, оцењивање, услови за напредовање ненаставног особља; ++ • Постоји транспарентност информација о раду стручних служби и органа управљања и могућности усавршавања и образовања ненаставног особља; ++ • Комплетна компјутеризација рада свих административних служби и Студентске службе. ++ • Усклађен број ненаставних радника и њихове врсте и степена образовања у складу са националним и међународним стандардима. ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Потреба за већом интегрисаношћу у научноистраживачки процес свих недовољано интегрисаних организационих целина Факултета, нарочито студената + • Студенти су недовољно обавештени о раду Савета факултета, раду продекана за научноистраживачки рад и раду студента продекана ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Рационализација у организацији рада катедри. + • Едукација чланова органа управљања Факултетом маркетиншким ресурсима. ++ • Могућности ширег сагледавања проблема са аспекта координације рада стручних служби и органа управљања ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Непознавање карактеристика наставног процеса у целини од стране стручних служби, које на неки начин утичу на његово планирање ++ • Краткорочно решавање проблема квалитета ++ • Парцијално решавање проблема који се појављују у организацији рада стручних служби +

10.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета управљања високошколском установом и квалитета наставе

- Реализација стратегије обезбеђења квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина у раду и управљању високошколском установом.
- Пажљивом анализом закључило се да је неопходно перманентно стручно усавршавање наставника, али и ненаставног особља у областима њиховог директног рада, информационо-комуникационих технологија, страних језика, вештина менаџмента и др.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 10.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Редовне анализе резултата анкета свих релевантних популација, формулисање корективних мера, праћење ефекта корективних мера	Декан, продекани Стручне службе Секретаријата Факултета Студентски парламент, студент продекан, студенти наставници и сарадници, запослени Наставно-научно веће Савет Факултета	Континуирано	Резултати анкете, Корективне мере
Формирање комисије за кадрове која би преиспитивала потребе Факултета за запослењем нових кадрова, преквалификације и стручна усавршавања	Декан, продекани Стручне службе Секретаријата Факултета Сви запослени Наставно-научно веће Савет Факултета	Септембар 2013.	Формирана Комисија за кадрове Извештај комисије о тренутном стању
Стална контрола расхода и издатака	Руководство Факултета Координатор за финансије Служба за финансијско-материјална питања	Континуирано	Смањени расходи појединих ставки
Повећање издвајања за стручна усавршавања и квалитет наставног процеса	Декан, продекани Координатор за финансије Служба за финансијско-материјална питања	Континуирано	Повећана издавања за услуге образовања и усавршавања запослених

Показатељи и прилози за стандард 10:

Табела 10.1. Број ненаставних радника стално запослених на Факултету у оквиру одговарајућих организационих јединица

Прилог 10.1. Статут Факултета

Прилог 10.2. Пословник о раду Савета

Прилог 10.3. Шематска организациона структура Факултета

Прилог 10.4. Анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби

Прилог 10.5. Правилник о систематизацији радних места на Факултету

Прилог 10.6. Правилник о раду Факултета

Прилог 10.7. Правилник о канцеларијском и архивском пословању Факултета

Стандард 11. Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме обезбеђује се кроз њихов адекватан обим и структуру.

11.1. Опис тренутне ситуације

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина поседује инфраструктуру потребну за имплементацију циљева према стратешким плановима. Величина, доступност и квалитет простора и опреме одговарају стандардима који важе за високошколске установе. С обзиром на број студената, наставника, сарадника и ненаставног особља, Факултет располаже одговарајућим простором и опремом. У учионичком простору обезбеђује се место за сваког студента. Факултет обезбеђује адекватност простора у урбанистичком, техничко-технолошком, хигијенском и наменском погледу. Објекти имају грађевинску и употребну дозволу и испуњавају здравствене и сигурносне стандарде. Дакле, Факултет поседује примерене просторне капацитете за извођење наставе и рад запослених. У **Прилогу 11.1.** је представљена укупна нето површина зграде која износи **5379.17 м²**.

11.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Настава се изводи у једној смени и Факултет обезбеђује 2 м² по студенту, што је довољно за несметано обављање рада. У том смислу, обезбеђује се одвијање наставе и других облика рада у просторијама адекватног типа: амфитеатар, учионице, лабораторије, атељеи, спортска сала, позоришна сала, библиотека, читаоница, центар за учење. За потребе рада Студентске организације и Студентског парламента, Факултет обезбеђује одговарајући простор.

Настава у пољским учионицама одвија се уз коришћење покретне табле. Пољске учионице задовољавају стандарде рада на отвореном простору (полукружни распоред седења, заштићеност од директне Сунчеве светлости, стабилне и квалитетне клупе, уређено зеленило у непосредној околини, а за наставу природних наука и њихових методика и обележене биљне врсте и њихове карактеристике на видљивим таблама).

Број места у пољским учионицама не улази у квадратуру предвиђену стандардима – 2 м² по студенту. Исто се односи и на спољне спортске терене на којима се, поред спортске сале, одвија настава Физичког васпитања и Методике физичког и здравственог васпитања.

Простор Читаонице одговара броју студената, а простор Центра за учење омогућава неометан индивидуални рад, непрестану интернет везу, као и непосредну доступност Библиотеке и Читаонице.

Настава из Методика и пракса одвијају се у школама-вежбаоницама, предшколским и домским установама.

Опрема за наставу на Факултету испуњава стандарде Националне комисије за акредитацију. О испуњености ових стандарда стара се Декан са Колегијумом, као и свака катедра појединачно за услове рада на студисјким предметима који јој припадају. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина непрестано прилагођава опремљеност, како у погледу количине, тако и у погледу квалитета, савремености и адекватности опреме, средстава и материјала. Факултет прати ниво опремљености, структуру и начин коришћења опреме и на сродним факултетима у развијеним европским земљама и настоји да своју опремљеност усагласи са европским стандардима.

Опремљеност Факултета обухвата:

- информационо-комуникациону опрему, технику и средства (рачунаре, штампаче;
- скенере, фотокопир машине, ЦД и ДВД плејере, Интернет конекцију, приступ Кобсон мрежи, видео-конференцијску опрему, документ камере, интерактивне табле итд.);
- опремљеност простора таблама, магнетним таблама, маркерима, графоскопима и осталом опремом и
- опрему методичко-дидактичког типа (музичке инструменте, спортске реквизите, дидактичке моделе, лаптоп рачунаре, бим пројекторе, лабораторијску опрему за наставу у млађим разредима основне школе, образовне софтвере, слике, боје, штафелаје итд.).

За учионице и остале просторије у којима се одвија настава, обезбеђује се довољно адекватне, техничке и друге (музички инструменти, лабораторијска опрема исл.) опреме.

За потребе административних јединица и Студентске службе, Факултет обезбеђује седам просторија адекватно опремљених техничком опремом. Листа опреме у власништву Факултета која се користи у наставном процесу и у научноистраживачком раду налази се у **Прилогу 11.2.**

Факултет континуирано прати и усклађује своје просторне капацитете и опрему са потребама наставног процеса и бројем студената. Факултет обезбеђује довољан простор од 2 м² по студенту, што је довољно за несметано обављање рада.

У **Прилогу 11.3.** дат је и податак о односу простора према тренутном броју студената на Факултету. За укупно **945** студената на два нивоа студија, применом било које од формула утврђених стандардима за акредитацију (и додатним упутствима за примену стандарда), укупан простор Факултета износи **5.69** м² по студенту, чиме је стандард за акредитацију у потпуности испуњен. За потребе наставе користи се укупно 15 учионица (**607** места) и 6 слушаоница (укупно **612** места), један амфитеатар (264 места), две сале (фискултурна сала и позориште – вежбаоница), две компјутерске лабораторије (79 места), лабораторија за језике (42 места), библиотека (четири места) и читаоница (40 места). Наставно особље користи посебне кабинете за своје потребе. Факултет поседује укупно 19 кабинета и салу за седнице (укупно 161 место) што је у складу са бројем наставника и њиховим потребама.

Центар за учење опремљен је довољним бројем рачунара (најмање 20), једним штампачем, једном интерактивном таблом. Информатички кабинет опремљен је са 20 рачунара, штампачем, видео камером, једним лаптоп рачунаром, бим пројектором, платном за пројектовање и скенером. Језичка лабораторија поседује фотокопир апарат, ЦД плејер, пет рачунара са слушалицама за наставу језика у малим групама, два дигитална диктафона, камеру, црно-беле штампаче, колор штампач, два лаптоп рачунара, скенер, један графоскоп и један бим пројектор. Лабораторија за језике директно је повезана са учионицом за језике која је опремљена таблом, белом таблом, платном за пројектовање и простором за презентовање сликовног и дидактичког материјала.

Учионице за математику и природне науке опремљене су на сличан начин. Већина учионица је опремљена платном за пројектовање, персоналним рачунаром и бим пројектором. Услуге фотокопирања, нарезивања ЦД и ДВД материјала и штампања студенти користе у Скриптарници Факултета и у Центру за учење. За потребе рада на рачунару и интернет претраживање студенти користе Центар за учење, као и рачунаре у холу Факултета који су расположиви током целог радног времена Факултета и имају двадесетчетворочасовну Интернет конекцију.

Факултет обезбеђује редовно и квалитетно одржавање простора и опреме, радом техничке службе и систем администратора. Осавремењивање опреме врши се набавком из сопствених средстава Факултета, учешћем на финансираним научним и развојним пројектима, донацијама и слично.

Факултет у свом саставу поседује две компјутерске лабораторије које су опремљене најсавременијим техничким уређајима који студентима обезбеђују самостални рад на рачунарима за истраживање, израду домаћих и семинарских радова и слично.

Сви наставнички кабинети су опремљени потребном рачунарском опремом за штампање, скенирање, нарезивање ЦД и ДВД материјала, док два кабинета поседују и апарат за фотокопирање и умножавање материјала за потребе наставе.

Канцеларије ненаставног особља, поред основне рачунарске опреме, поседују и факс апарате и друге апарате потребне за обављање правних и финансијских послова.

11.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет испуњава стандарде за акредитацију у погледу потребног простора за рад, како у погледу обима, тако и, посебно, по квалитету, структури и опремљености простора. +++ Обезбеђени су довољни просторни капацитети за укупан број студената. ++ Обезбеђена је адекватна опрема у складу са потребама реализације студијских програма и научноистраживачких пројеката +++ Компјутерске лабораторије доступне су студентима читавог дана +++ Техничка опремљеност простора за наставу и за научни рад, као и за рад ненаставних служби, представља значајну снагу Факултета +++ Факултет финансијским планом редовно предвиђа знатна средства за обнављање и иновирање информатичке и техничке опреме ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Када је у питању организовање наставе и других активности студената, проблем са недостатком простора у протеклом периоду решаван је на задовољавајући начин. Међутим, још увек није решен проблем недовољног простора у читаоници библиотеке и магацинског простора за библиотечки фонд. ++ Постоје проблеми са коришћењем јединствене електронске базе података у службама Факултета. Потребно је врло брзо решити ове проблеме, како би систем могао да се развија и функционише у складу са потребама рада Факултета ++ Компјутерске лабораторије које се користе за наставу имају довољно слободних термина за коришћење компјутера и интернета за самостални рад студената – истраживање, домаће задатке, израду семинарских радова, и слично, али је за обезбеђење квалитета исхода учења потребно повећати број компјутера за слободну употребу од стране студената. +
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постоји стратешко опредељење Факултета за развијање техничке и информатичке опремљености па је стога могуће континуирано унапређивати квалитет у овој области +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Будући да квалитет финансирања не зависи искључиво од Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на планове о унапређењу квалитета простора и опремљености ++

11.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета простора и опреме

- Сваке године на почетку јесењег семестра, Декан са Колегијумом разматра адекватност простора, како по површини у односу на број студената, тако и по квалитету. Анализа адекватности простора врши се у односу на критеријуме Националног савета за акредитацију. Колегијум на почетку јесењег семестра, сваке године, разматра и стање опреме, средстава и материјала. У обзир се узимају закључци катедри, изнети у Годишњем извештају о раду и Програму рада. Декан са Колегијумом сачињава план адаптације, односно проширења простора и набавке опреме, средстава и материјала, и овај документ се директно укључује у Годишњи финансијски план.
- Студенти оцењују квалитет простора и опреме путем анкете. Резултати студентске евалуације узимају се у обзир приликом израде Плана набавке и адаптације. План разматра Наставно-научно веће и подноси Савету Факултета који доноси коначну одлуку о усвајању плана.
- На почетку јесењег семестра запослени изражавају потребу за потрошним материјалом, што улази у годишњи план набавке, чиме се регулише рационално трошење канцеларијског и потрошног материјала. Овај буџет укључује и потребе научноистраживачког рада, као и потребе стручног и научног усавршавања наставника. Набавка опреме и адаптација и проширење простора подразумевају адекватну законску процедуру. Развијен је систем комуникације преко имејл листа/група (вебмејл свих наставника и сарадника), чиме се обезбеђује правовремено и ефикасно комуницирање.
- Факултет обезбеђује редовно и квалитетно одржавање простора и опреме радом техничке службе и систем администратора. Осавремењавање опреме врши се набавком из сопствених средстава Факултета, учешћем на финансираним научним и развојним пројектима, донацијама и сл. Факултет одржава висок ниво хигијене свих просторија, као и ботаничке баште и пољских учионица.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 11.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Годишње анализе техничких и материјалних ресурса и предлог годишњег плана набавки	Декан, продекани Наставно-научно веће, Савет Факултета, Секретаријат	Континуирано	Одлука о набавци нове опреме, техничких средстава и материјалних ресурса
Анкетирање студената о квалитету техничких и материјалних ресурса Факултета	Студенти, Комисија за обезбеђење квалитета, Студентски парламент	Најмање једном у три године	Извештај о резултатима анкете Финансијски план за наредну академску годину
Утврђивање потреба за осавремењавањем просторних и техничких услова: наставника, сарадника и запослених у настави.	Сви запослени	Крај сваке календарске године	Финансијски план за наредну академску годину

Показатељи и прилози за стандард 11:

Табела 11.1. Укупна површина у власништву Факултета са површином објеката и расположивим бројем места за седење студената (амфитеатри, слушаонице, учионице, лабораторије, библиотека, читаоница, скриптарница и сале)

Табела 11.2. Листа опреме у власништву Факултета која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

Прилог 11.1. Однос укупног простора и броја студената на свим акредитованим студијским програмима

Прилог 11.2. Препис листа непокретности бр 392 К.О. Јагодина и бр 11177 К.О. Јагодина и решење о промени назива Факултета у катастарском оперативу од 18.4.2013.

Стандард 12. Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

12.1. Опис тренутне ситуације

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина има дугорочно обезбеђена финансијска средства неопходна за реализацију наставно-научног процеса, научноистраживачких пројеката и професионалних активности, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина је државни факултет и његово финансирање гарантује оснивач, односно Министарство просвете и науке, а у складу са одредбама Закона о високом образовању, Уредбом о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета, Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама.

Дугорочна стабилност средстава оснивача обезбеђена је акредитацијом програма, испуњавањем уписних квота за прву годину студија одобрених решењима за акредитацију, поштовањем утврђених стандарда за упис студената у више године студија у статусу буџетских студената, и поштовањем прописа који регулишу зараде запослених у државним службама и јавним предузећима. Такође, дугорочна стабилност средстава за научноистраживачки рад из буџета Републике обезбеђена је ангажовањем наставника и сарадника на већем броју пројеката које финансира Министарство просвете и науке.

Средства из сопствених прихода Факултета су у протеклом периоду стицана на основу школарина самофинансирајућих студената свих нивоа студија, али и на основу реализације различитих пројеката, донација и накнада за пружање услуга трећим лицима. Стабилност ових средстава обезбеђена је првенствено захваљујући великом броју студената заинтересованих за студије на Факултету у статусу студената који се сами финансирају, али такође и захваљујући ангажовању стручних служби, наставника и сарадника на различитим активностима.

У те активности спадају:

- припрема, штампа и продаја у Скриптарници Факултета уџбеника и практикума за потребе наставе, као и истакнутих монографија за научно-истраживачки рад;
- писање и реализација пројеката који Факултету обезбеђују приходе или донације, превасходно међународни пројекти (ТЕМПУС);
- организација и одржавање научних скупова и семинара за стручно усавршавање наставника регистрованим код ЗУОВ-а.

На Факултету се тренутно реализује пет ТЕМПУС пројеката, а поднета је документација за још два међународна пројекта где се такође очекују позитивни резултати селекције. Пројекти који се тренутно реализују су:

- Master Programme for Subject Teachers in Serbia, TEMPUS JP-511170-2010. (<http://www.tempus.ac.rs/projects-tempus/view/781/49/>).
- Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro (E.P.S.P) TEMPUS IV - 159074-JPCR, 2010-2013. (<http://www.tempus.ac.rs/projects-tempus/view/686/49/>).
- Modernizing Teacher Education in a European Perspective, TEMPUS IV - 159048 - JPCR, 2010-2013. (<http://www.tempus.ac.rs/projects-tempus/view/684/49/>).

- Developing Human Rights Education at the Heart of Higher Education, JP 517319-2011. (<http://www.tempus.ac.rs/projects-tempus/view/806/49/>).
- Harmonization and Modernization of the Curriculum for Primary Teacher Education, JP 516762-2011. (<http://www.tempus.ac.rs/projects-tempus/view/797/49/>).

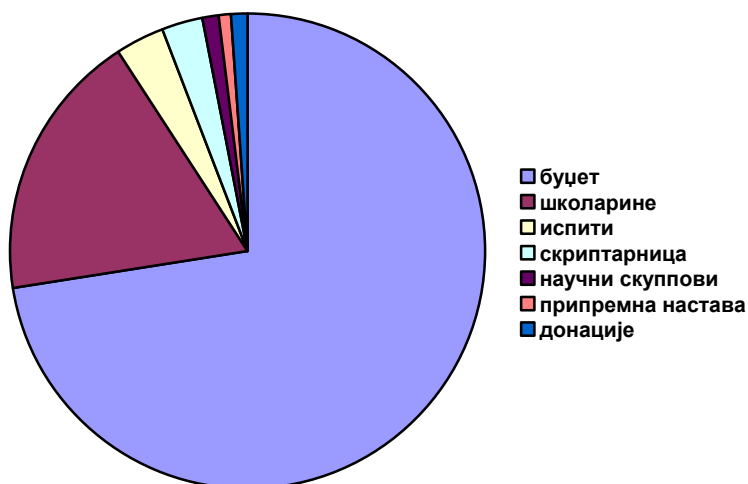
12.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Извори финансирања Факултета довољни су да обезбеде квалитетно извођење наставе најмање за период законом прописаног трајања студијског програма.

Извори финансирања Факултета су (График 1):

- средства која обезбеђује оснивач – Министарство просвете РС (од 72% до 75%);
- сопствени приходи⁵ (од 25% до 27%);
- школарине и испити;
- донације, поклони и завештања;
- средства за финансирање научноистраживачког, уметничког и стручног рада;
- пројекти и уговори у вези са реализацијом наставе, истраживања и консултантских услуга;
- накнаде за комерцијалне и друге услуге и
- други извори, у складу са законом.

График 1. Удео извора финансирања Факултета

Финансијским планом Факултет самостално планира распоред и намену финансијских средстава за сваку буџетску годину трудећи се да обезбеди финансијску стабилност и ликвидност у планираном временском периоду. Анализа пословања Факултета у протеклом периоду показује да Факултет планирањем распореда и намене како буџетских, тако и сопствених прихода, обезбеђује финансијску стабилност и дугорочну ликвидност за свој рад.

Факултет је у претходној пословној години, на основу Финансијског извештаја, пословао позитивно. Остварен је вишак прихода над расходима, а суфицит у износу од око 2.628.434,64 динара искоришћен је углавном за реконструкцију инфраструктуре

⁵ Средства која Факултет оствари, осим средстава које обезбеђује Република, чине сопствени приход Факултета којим он располаже самостално

дела зграде који је враћен Факултету на коришћење, опремање намештајем и компјутерском опремом за потребе наставе (видео пројекторима и рачунарима), набавку стручне литературе и стручна усавршавања запослених, тј. плаћања школарина за докторске студије, котизација за учествовања на научним скуповима и семинарима.

Факултет је донео финансијски план за 2013. којим је планирао распоред и намену финансијских средстава. Имајући у виду ограничења у коришћењу буџетских средстава, Факултет утврђује приоритете у извршавању планираних активности, као и начине измиривања расхода у ситуацијама утврђених ограничења.

У процесу припреме финансијског плана декан Факултета је, као одговорно лице за преузете обавезе, носилац организације процеса планирања. Нацрт финансијског плана припрема декан Факултета у сарадњи са продеканима, руководиоцем Службе за финансијско-материјална питања Факултета, координатором за финансијска и материјална питања и секретаром Факултета, свако из своје области и нивоа одговорности. Изради нацрта финансијског плана претходи анализа остварених резултата у претходној години коју даје руководиоца Службе за финансијска и материјална питања. Нацрт финансијског плана усклађује се са Упутством Министарства финансија у делу у коме је то потребно. Предлог финансијског плана разматра и утврђује Веће, а усваја Савет Факултета.

Финансијским планом утврђивана је намена сопствених прихода Факултета. Ова средства су коришћена за следеће намене: трошкове пословања, зараде запослених у складу са законом и колективним уговором, набавку, одржавање и осавремењивање опреме, обављање научноистраживачког рада који је у функцији унапређења квалитета наставе, издавачку делатност и публикације, научно и стручно усавршавање наставника и сарадника, подстицање развоја наставног подмлатка, подршку даровитим студентима и развијање међународне сарадње. Финансијским планом Факултета такође је утврђиван распоред и намена средства остварених по основу прихода од рада на научноистраживачким пројектима, едукативним пројектима и уговорима, од реализације истраживања, консултанских и других услуга, у складу са законом.

Стратешко опредељење Факултета је да подстиче научноистраживачки рад. Један од облика подстицања научноистраживачког рада на Факултету остварује се и кроз финансирање представљања (научних) резултата, на одговарајућим скуповима, издавање научних монографија, као и стипендирање научно-наставног подмлатка путем делимичних надокнада трошкова студија. Одговарајућа средства се додељују на основу Правилника о издавачкој делатности, Правилника о подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и усвојеног плана за текућу годину.

На основу финансијског извештаја за претходну годину, утрошено је 1.639.383,98 динара на образовање и усавршавање запослених, тј. школарине, одбране доктората, котизација за стручна саветовања и семинаре. Финансијски план за наредну годину предвиђа најмање 1.500.000,00 динара за ове намене.

У стратешке одлуке Факултета спада и "социјална политика" која се води према самофинансирајућим студентима. Сваке године Факултет расписује конкурс након обављеног уписа студената. Основ за пријаву студената је приход по члану домаћинства за који се подноси одговарајућа документација. Наставно-научно веће одређује комисију која за ову категорију студената, на основу заједнички прихваћених критеријума, одобрава процентуално умањење школарине. У рад комисије укључени су и студенти. У школској 2012/2013., самофинансирајући студенти ослобођени су плаћања школарина у укупном износу од 850.000 динара.

Факултет обезбеђује *јавност и транспарентност* својих извора финансирања и начина утрошка финансијских средстава кроз Финансијски план и Извештај о финансијском пословању и годишњи обрачун за претходну буџетску годину које разматра

Веће факултета а усваја Савет факултета. Јавност и транспарентност финансијског пословања обезбеђује Савет факултета на којем са сва финансијска питања расправљају, а одлуке усвајају од стране представника Факултета, Оснивача и студената. Факултет обезбеђује јавност финансијског пословања и путем извештаја о јавним набавкама, у складу са прописима којима се уређује материја јавних набавки.

Такође, системом интерне контроле праћене су све трансакције рачуна прихода и расхода, рачуна финансијских средстава и обавеза и рачуна финансирања, као и управљање државном имовином. У систему интерне контроле, шеф Финансијске службе одговара за веродостојност, тачност и потпуност рачуноводствених исправа и контролу рачуноводствених исправа, а за извршавање Финансијског плана одговоран је декан Факултета.

На Факултету је развијен и користи се информациони систем за подршку у управљању финансијско-материјалним пословањем који такође обезбеђује јавност и транспарентност вођења финансијско-материјалног пословања.

Остварене приходе Факултет троши наменски у сагласности са одговарајућом законском регулативом за буџетске установе, у складу са општим и посебним колективним уговором, Статутом факултета, Правилником о расподели средстава из сопствених прихода Факултета, одлукама Савета факултета.

Коначно, јавност и транспарентност у домену финансијског пословања обезбеђује се и редовним ажурирањем интернет странице Факултета преко линка са почетне странице интернет презентације Факултета <http://www.pefja.kg.ac.rs/>. Записници са седница Савета факултета објављују се на огласној табли и интернет сајту Факултета и на тај начин информације о пословању постају доступне најширој јавности.

12.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Обезбеђеност финансирања из буџета РС (систем државног финансирања) +++ Редовност финансирања од стране Оснивача +++ Могућност финансирања из сопствених прихода +++ Моћућност да, у законским оквирима, самостално доноси финансијски план +++ Самосталност у одлучивању о распоређивању сопствених прихода +++ Рационална и транспарентна финансијска политика +++ Капацитет за реализацију активности којима би се увећали сопствени приходи Факултета; развијање наставно-научних делатности које би оснивач препознао као квалитетне и вредне финансирања ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Релативно ниске школарине самофинансирајућих студената ++ Политика одржавања ниских школарина и разумних цена за самофинансирајуће студенте ++ Угроженост сопствених прихода вођењем "социјалне политике" према самофинансирајућим студентима и смањењем школарине за ову категорију студената ++ Недовољност средстава за веће инвестиције које су постале нужне због амортизације зграде и опреме или њихове слабе енергетске ефикасности +++ Велики удео буџетских финансијских средстава РС и зависност извора финансирања Факултета од стране Оснивача ++ Незаинтересованост и немотивисаност једног броја запослених да узму учешће у активностима којима се стичу сопствени приходи Факултета ++

	<ul style="list-style-type: none"> • Могуће удаљавање од основне наставно-научне и истраживачке делатности у покушајима да се обезбеди што више сопствених прихода ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Континуирано финансирање из буџета +++ • Финансирање пројеката од националног значаја од стране Оснивача +++ • Инвестициона улагања од стране предприступних фондова ЕУ, Светске банке и др. ++ • Комерцијализација услуга, већа сарадња са основним школама +++ • Заинтересованост страних студената за студирање ++ • Законска могућност да факултети накнадом за комерцијалне и друге услуге, као и да уговорима са трећим лицима и консултантским услугама обезбеде додатна финансијска средства ++ • Квалитет студија и услова студирања који утичу на повећану заинтересованост самофинансирајућих студената чиме се обезбеђује стабилност и перспективност сопствених прихода ++ • Модернизација зграде у правцу побољшања њене енергетске ефикасности и смањења режијских трошкова +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Неповољна друштвено-економска ситуација и могућност смањења броја студената заинтересованих за студирање ++ • Мере штедње Владе РС, односно очекивано рестриктивно финансирање високошколског образовања од стране Оснивача ++ • Тенденција смањења буџетских места од стране Оснивача ++ • Недовољна средства за материјалне трошкове Факултета, као и за унапређење наставног процеса и рада стручних служби ++ • Захтеви студената за смањење и умањење школарине ++ • Захтеви студената за побољшање услова студирања ++ • Недовољна посвећеност финансирању развоја научног подмлатка ++

12.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета финансирања

Једна од основних карактеристика извора финансирања Факултета је да постоји велики удео републичких средстава у финансирању и да, у случају промене приоритета од стране оснивача, Факултет може остати без значајних средстава неопходних за финансирање научног и наставног рада. У складу са наведеном карактеристиком, а ради одржавања и даљег унапређивања система финансијске стабилности, транспарентности, рационалности и финансијске оправданости извора финансирања и начина распооређивања и коришћења финансијских средстава, наводи се предлог мера кроз представљени акциони план у циљу побољшања квалитета дефинисаних Стандардом 12.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 12.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Све елементе везане за финансирање истраживачких пројеката, као и питања власништва и заштите ауторских права, односно интелектуалне својине утврдити одговарајућим Правилником о финансирању научноистраживачког рада наставника и сарадника Факултета.	Декан продекан за науку Стручне службе Секретаријата	2015.	Усвајање Правилника
Стратегију формирања научно-наставног подмлатка утврдити одговарајућим Правилником о финансирању научног подмлатка	Декан, продекан за науку Правна служба Факултета	2014.	Усвајање Правилника
Формирање кадровске и техничке логистике за налажење, конкурисање и администрирање националних и међународних пројеката и инвестиционих улагања од стране предприступних фондова ЕУ, Светске банке и др., за шта Факултет има значајан потенцијал	Декан, продекани, Комисија за обезбеђење квалитета	Континуирано	Број пријављених и добијених пројеката
Јачање међународне сарадње кроз потписивање међународних споразума, ради постизања вишег рејтинга Факултета и атрактивности за студентску размену и стране студенте	Декан, продекан за међународну сарадњу, Комисија за обезбеђење квалитета	2016.	Потписани међународни споразуми, повећан број страних студената и студената на размени

Показатељи и прилози за стандард 12:

Прилог 12.1. Финансијски план Факултета за 2013.

Прилог 12.2. Извештај о финансијском пословању Факултета за 2012.

Прилог 12.3. План јавних набавки Факултета за 2013. (и одлука о усвајању Плана набавки за 2013)

Прилог 12.4. *Правилник о буџетском рачуноводству Факултета*

Прилог 12.5. *Извод из Статута о финансирању*

Прилог 12.6. *Одлука о формирању Комисије за ослобађање студената од школарина*

Прилог 12.6.a. *Критеријуми Комисије за ослобађање студената од школарина и списак студената са умањењем школарине*

Стандард 13. Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

13.1. Опис тренутне ситуације

Улога студента у процесу обезбеђења квалитета на Факултету остварује се кроз рад студентских организација и комисија. На Факултету постоје и делују две организације студената – Студентски парламент и Студентска организација Факултета кроз које студенти остварују своја права и интересе, баве се различитим ваннаставним активностима и побољшавају квалитет живљења и студирања. Факултет у складу са могућностима и потребама подржава активности студентских организација, а у складу са Законом и Статутом Факултета, омогућава и подстиче институционално укључивање студената у рад Факултета у свим значајним областима, преко студента продекана и пресавника Студентског парламента у органима Факултета.

13.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Студентски парламент одржава редовне седнице на којима расправља о студентским питањима, делегира представнике студената у телима и органима Факултета и Универзитета, бира студента продекана и стара се о заштити права студената. Кроз комисије на Факултету студенти дају допринос побољшању квалитета наставе и студијских програма.

Студентски парламент у протеклом периоду био је врло активно укључен у рад Факултета. Представници Студентског парламента учествују у комисијама за рангирање кандидата на пријемном испиту. Такође, приликом избора наставника редовно се прибавља мишљење студената о педагошком раду наставника. Представници студената чине 10% састава Наставно-научног већа Факултета (5 студената према 50 наставника и сарадника) Одлука Наставно-научног већа о верификацији мандата представника студената), а заступљени су и у Савету факултета (3 студента). Одлука о верификацији мандата у Савету факултета), и тако непосредно укључени у одлучивање о релевантним питањима. Представници Студентског парламента Факултета учествују и у раду Студентског парламента Универзитета у Крагујевцу (3 студента Факултета, од којих је један потпредседник Студентског парламента Универзитета и члан Сената Универзитета, а један координатор за међународну сарадњу Студентског парламента Универзитета).

У складу са Законом и Статутом Факултета, представници студената чланови су Комисије за обезбеђење квалитета и учествују у активностима за праћење и процењивање квалитета у различитим областима, као и у процесу периодичног самовредновања Факултета. Као чланови ова три тела – Наставно-научног већа, Савета и Комисије за обезбеђење квалитета – студенти имају могућност да учествују у свим сегментима система за управљање квалитетом, од формулисања *Стратегије за обезбеђење квалитета*, преко обраде и анализе података у различитим областима обезбеђења квалитета, до формулисања акционих планова и корективних мера и праћења њиховог спровођења.

Други важан начин на који су студенти директно укључени у процес праћења и унапређења квалитета је анкетирање студената, чији је циљ укључивање ставова и мишљења студената у процес обезбеђења квалитета.

Студентска организација Факултета одржава редовне седнице на којима расправља о студентским питањима, стара се о заштити права студената, и организује културно-спортске ваннаставне активности кроз спортске и културне радне групе. Организацију чини 30 представника студената који се бирају од стране свих студената. У академској 2011/2012. години, као и у јесењем семестру академске 2012/2013. године, Студентска организација је организовала и спровела следеће активности:

- У периоду од 19.12. до 23.12.2011. Студентска организација је, у сарадњи са организацијом *Осмех на дар*, организовала први студентски хуманитарни фонд. Помоћ у виду књига за децу, школског прибора, слаткиша, играчака и сл. прослеђена је деци на Косову и Метохији, као и деци у Србији која живе у лошим условима.

- Представници Факултета са фолклорним ансамблом Факултета гостовали су у емисији Првог програма РТВ Србије "Жикина шареница" 25.12.2011.

- Од 06.03.2012. до 16.04.2012. студент друге године на смеру Учитељ, Небојша Крљар, учествовао је у Winter Exchange програму Aiesec студентске организације као предавач енглеског језика у једном од домова за децу без родитеља у Словачкој, у граду Кошице.

- Студенти Факултета су у периоду од 24.05. до 27.05.2012. учествовали на "Учитељијади", највећем и најзначајнијем спортском надметању студената учитељских факултета из Републике Србије (Београд, Ужице, Лепосавић, Врање, Сомбор и Јагодина). Резултати: I Место – шахисти, шахисткиње, II место – кошаркашице и стонотенисерке и III место – фудбалери.

- Пет студената, чланова Студентске организације, учествовали су 29, 30. и 31.10.2012. у тренинзима пословних вештина, под називом „Писање и имплементација пројеката”. Ови тренинзи спроведени су у Крагујевцу од стране БСЦ-а Крагујевац, у сарадњи са Регионалном привредном комором.

- Студенти Факултета су 17. 11.2012. учествовали на спортском такмичењу „Куп ректора” које се традиционално одржава сваке године на нивоу Универзитета у Крагујевцу. Ове године домаћин је био Факултет техничких наука из Чачка, а поред тог факултета на овом такмичењу је учествовало још девет факултета са Универзитета. Студенти десет факултета су се такмичили у тринаест дисциплина, а Факултет се може похвалити dobrим резултатима: кошаркашице су освојиле злато, фудбалери сребро, као и стрељашнице, док су шахисти и рукометаш били трећи. У генералном пласману, наши студенти су били трећи, одмах иза Економског факултета из Крагујевца и домаћина из Чачка.

- У периоду од 19-23.11.2012. Факултет су посетили студенти из Мађарске. Они су се ближе упознали са радом на нашем факултету и праксом коју обављају студенти.

- Дана 4.12.2012. у амфитеатру Факултета је одржано предавање о образовању учитеља у Белгији, које је одржао др Јан Ван Дам са Универзитета у Лувену.

- Дана 6.12.2012. у амфитеатру Факултета одржана је презентација Global Undergraduate програма размене студената за Србију (Global UGRAD). Презентацију је организовала Студентска организација, а одржали су је представници Центра за развој каријере са Универзитета у Крагујевцу и запослени из Америчке амбасаде.

Позориште "Станиславски" је културно-уметничко удружење за ваннаставне активности студената и за експерименталну наставу; укључује и рад Књижевног клуба студената и професора Факултета.

13.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

1. Учесће студената у телима за обезбеђење квалитета;

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет је обезбедио институционално укључивање студената у рад Факултета на свим важним нивоима – представници студената су чланови Наставно-научног већа, Савета Факултета и Комисије за обезбеђење квалитета +++ Утицање на профилисање наставних садржаја, побољшавање комуникације између студената и професора+++ Упознавање других аспеката студентског живота и околности у којима студенти живе ++ Присуствовање чланова студентског парламента седницама Наставно-научног већа 	<ul style="list-style-type: none"> Неквалитетан избор представника у телима факултета.++ Студенти нису у довољној мери укључени у праћење спровођења корективних мера и процењивање њихових непосредних ефеката +++ Незаинтересованост за учешће у телима за обезбеђење квалитета ++ Преоптерећеност редовним обавезама + Често усмереност на личне интересе++ Неразумевање значаја учешћа и могућности које им се пружају кроз учешће++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Интегрисање у тела за обезбеђење квалитета ++ Исказивање сопственог мишљења ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Запостављање општег интереса у односу на лични ++ Краткорочно решавање проблема квалитета ++ Недостатак непристрасности и критичког мишљење студената у служби повећања квалитета установе ++

2. Учесће студената у самовредновању

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Пружање шансе сваком појединцу да да свој допринос +++ Студенти су значајни актери чије се мишљење уважава и поштује ++ Студенти су равноправни партнери у комуникацији о самовредновању ++ Исказивање ставова који треба да утичу на квалитет наставе ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Неразумевање значаја учешћа и могућности које им се пружају кроз учешће++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Подизање квалитета рада Факултета ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Присуство субјективности приликом залагања за ниже критеријуме и већу пролазност на испитима++

3. Студентска евалуација установе, студијских програма, наставе

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Исказивање ставова који треба да утичу на квалитет наставе ++ Осећање вредности јер се питају да искрено искажу своје мишљење ++ Евалуација буди осећај припадности и права на изношење мишљења ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Површно попуњавање анкета и незаинтересованост одређеног дела студената ++ Невалидност одговора због страха од казне ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Повећање нивоа квалитета рада установе ++ Анонимно исказују своје мишљење и дају конкретне предлоге ++ Проширење опсега евалуације на студијске смерове, програме и рад целокупне установе ++ Уважавање мишљења студената о могућим новим смеровима ++ Утицај на креирање и доследност критеријума ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Подилажење студентима од стране професора у жељи за бољим резултатима евалуације ++ Страх студената од замерања и казне ++ Отпор наставника према овој врсти процене ++ Подаци добијени изјашњавањем студената не подстичу промене у наставној пракси

13.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета улоге студената у самовредновању и провери квалитета

- Упознавање студената са значајем њиховог учешћа у самовредновању.
- Оспособљавање студената да критички и објективно дају процену квалитета.
- Увођење кутија за примедбе, савремених електронских облика комуникације – укључивање друштвених мрежа.
- Повећање нивоа тајности анкете.
- Брижљива анализа добијених резултата.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 13.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Активности и поступци чији је циљ постижање што активнијег учешћа студената у свим активностима важним за обезбеђење квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета, Студентски парламент, Студентска организација, студент продекан	Континуирано	Формулисање корективних мера уз интензивно учешће студената у праћењу имплементације корективних мера и поступака

Показатељи и прилози за стандард 13:

Прилог 13.1. Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

Прилог 13.2. Анкете студената

Прилог 13.3. Одлука о верификацији мандата у Савету факултета

Прилог 13.4. Правилник о студентском вредновању квалитета студија и педагошког рада наставника Универзитета у Крагујевцу

Прилог 13.5. Статут студентске организације

Прилог 13.6. Одлуке студентске организације

Стандард 14. Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

14.1. Опис тренутне ситуације

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина обезбеђује спровођење поступака за оцењивање квалитета рада на основу утврђених стандарда. Факултет предузима све активности које су потребне да би се обезбедило квалитетно и објективно праћење и провере квалитета наставе, процеса студирања, спровођења и поштовања закона и прописа, као и професионалног ангажовања запослених. Факултет помаже наставницима, сарадницима, свим запосленима, а нарочито студентима, да унапреде своје компетенције и подигну ниво квалитета целокупног живота и рада на Факултету.

Периодична провера, систематско праћење, као и унапређење квалитета, представљају главне и приоритетне задатке које Факултет обавља у оквиру развоја квалитета. Ови процеси су праћени низом активности, које се тичу унапређења квалитета у оквиру унутрашње и спољашње провере квалитета координисаним од стране руководства факултета и Комисије за обезбеђење квалитета.

Комисија за обезбеђење квалитета уз помоћ и координацију руководства факултета, као и других стручних органа, одређује и примењује мере и поступке осигурања квалитета у складу са документима усвојеним од стране Наставно-научног већа, који су доступни јавности. Комисија такође надгледа и контролише ефикасност периодичног самовредновања у складу са Законом о високом образовању и осигурава јавност и доступност добијених података. Комисија континуирано и перманентно ради на развоју организационе културе квалитета, што подразумева не само периодичне провере квалитета наставног процеса, већ и успостављање својеврсне корелације између образовних и истраживачких активности. У складу са интернационалним стандардима, Комисија за обезбеђење квалитета у сарадњи са другим службама прати и анализира резултате научноистраживачког рада наставника и сарадника Факултета и издавачку делатност.

Континуирано се прати успех студената на појединачним испитима и у целини и на основу закључака у анализи добијених резултата предлажу се и предузимају мере за побољшање пролазности на испитима и успеха студената. На састанцима Комисије за обезбеђење квалитета анализира се претходни рад, указује на добре стране, као и недостатке у раду и праве месечни планови са задацима за кориговање недостатака или реализацију неостварених задатака из претходног периода. Комисија има одличну сарадњу са свим органима Факултета, наставницима, сарадницима и студентима.

14.2. Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања

Периодичне провере квалитета наставног процеса обавља Комисија за обезбеђење квалитета у складу са Пословником о раду ове Комисије, Стандардима и поступцима за самовредновање и обезбеђење квалитета и одредбама Закона и Статута Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина.

Комисија за обезбеђење квалитета води рачуна и о следећим елементима наставног процеса: обезбеђује интегрални систем квалитета наставе континуирано прати и процењује све аспекте квалитета наставе (планове и програме, распореде извођења на-

ставе, начин и квалитет извођења наставе, квалитет извршилаца наставе – наставника и сарадника).

Систематско праћење и вредновање квалитета наставног процеса се врши кроз вредновање квалитета наставе (од стране студената, наставника и сарадника) и рада наставника и сарадника од стране студената путем периодичних анализа и разговора са наставницима и сарадницима. У циљу директне провере регуларности извођења наставе врши се и преглед педагошке документације и наставних база. Факултет стоји на располагању својим наставницима и сарадницима и спреман је да им помогне у циљу побољшања квалитета наставног процеса и организације наставних и ваннаставних активности.

Субјекти обезбеђења квалитета су руководећи органи, стручни органи и сви запослени и студенти Факултета. Факултет самовреднује свој рад најмање једном у три године. У самовредновању се разматра и оцена студената о квалитету наставног процеса.

Комисија за обезбеђење квалитета у новом сазиву образована је одлуком Наставно-научног већа Факултета, 11.11.2011.

Име и презиме	Звање
др Емина Копас Вукашиновић, председник	Ванредни професор
др Живорад Марковић, заменик председника	Ванредни професор
др Радмила Миловановић	Доцент
Ивана Ћирковић Миладиновић	Наставник страног језика
др Александар Игњатовић	Доцент
др Ненад Вуловић	Доцент
мр Бранко Илић	Асистент
Зоран Тодосијевић	Шеф Службе за студентска и наставна питања
Милева Лукић	Библиотекар
Дарко Голубовић	Студент
Стефан Соколовић	Студент

У оквиру свеобухватног и систематског праћења и периодичне провере квалитета Факултет предузима следеће:

- Факултет обавља процес самовредновања наставних програма и рада наставника путем анкетирања студената и наставника.
- Периодично се обавља провера квалитета рада и функционисања служби Факултета путем анкетирања студената и анализе документације.
- Факултет прати ефикасност реализације и поштовања наставних програма кроз анализу педагошке документације. Обавеза сваког наставника и сарадника је да води евиденцију о одржаним часовима, присутности студената и реализованим активностима. Ова документација је доступна јавности преко координатора за наставу и продекана за наставу.
- Факултет обезбеђује потребну инфраструктуру и услове за систематско прикупљање и обраду података неопходних за проверу квалитета. У поступку обраде

података и анализе резултата Факултет укључује и особље Факултета (стручњаке из области информатике и статистичке обраде података).

- Факултет прикупља податке о објављеним научним радовима наставника и сарадника.
- Факултет сарађује са другим високошколским институцијама, институтима, школама, установама, државним институцијама и привредним субјектима у циљу унапређивања сарадње и побољшања квалитета рада.
- Предузимају се периодичне провере стања материјално-техничких средстава за извођење наставе. Факултет је до сада обезбедио сва потребна средства и најсавременију наставну технику и помагала.
- Факултет сарађује са бројним иностраним универзитетима и организацијама. Учествује на неколико ТЕМПУС пројеката и сарађује са иностраним партнерима. Овом сарадњом обезбеђује се стална размена искустава и информација које се затим користе за анализу стања и унапређивање даље праксе.
- Факултет редовно информише запослене, студенте и јавност о резултатима самовредновања и провере квалитета.
- Факултет у потпуности поштује принципе и правила установљена болоњским процесом и константно ствара услове за квалитетно и успешно студирање које одговара потребама друштва у XXI веку.

Факултет је обезбедио све елементе који чине систем обезбеђења квалитета. Као основа процеса праћења и провере квалитета служи документ Изјава о факултету, заведена под бр. 01-136214 на дан 13.05.2008. Поред тога, Савет Факултета је донео Стратегију обезбеђења квалитета, заведену под бр. 01-1362 дана 13.05.2008. која садржи мисију и визију развоја Факултета, опредељење Факултета за унапређење квалитета, мере за обезбеђење и субјекте и области обезбеђења квалитета. Наставно-научно веће донело је следеће документе: Стандарди и поступци обезбеђења квалитета, заведен под бр. 01-1060, од 17.04.2008. који садржи минимални ниво квалитета у свим областима рада и уређује поступање субјеката у систему обезбеђења квалитета, Правилник о унутрашњој провери квалитета, заведен под бр. 01-1406 од 14.05.2008. који служи као правни оквир за поступак контроле квалитета.

Унутрашњу проверу квалитета путем процеса самовредновања Факултет је поново урадио 2013. и сачинио Извештај о самовредновању и оцењивању квалитета, усвојен од Наставно-научног већа 26.04.2013. године, бр. 01-1279/1.

14.2.1. Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Стручан и обучен наставно-научни кадар +++ • Разрађен систем и процедуре за проверу квалитета и самовредновање +++ • Разрађена методологија поступака унутрашње провере квалитета који се спроводе конитуирано +++ • Мотивисаност свих субјеката за сарадњу и заједничко деловање +++ • Добра повезаност са другим институцијама у земљи и иностранству +++ • Подршка и учешће студената у свим активностима факултета као и висока оцена од стране студената у оквиру самовредновања. +++ • Добра сарадња са локалном средином и јавношћу. ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак материјалних средстава за развој ефикаснијег система контроле квалитета +++ • Недовољна повезаност и сарадња са студентима који су завршили студије а могу активно да допринесу контроли и развоју квалитета. + • Недовољна искоришћеност људских ресурса на факултету. + • Недовољна укљученост појединих наставника у процес провере квалитета. +++ • Није успостављен систем анкетирања и прикупљања података. ++ • Непоштовање рокова за реализацију активности предвиђених акционим планом +++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Даље стручно усавршавање запослених на факултету. +++ • Повезивање са студентима који су завршили студије +++ • Проширивање делатности факултета. (нови наставни програми, смерови, истраживачке и друге јединице итд) +++ • Унапређење начина провере квалитета кроз развијање вештина сарадње и кооперације између свих субјеката ++ • Стварање централне базе података са подацима о самовредновању и провери квалитета +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Ризик од пада мотивације свих учесника процеса и за даљи развој квалитета. ++ • Могућност осипања студената и пада интересовања за упис на постојећим смеровима. ++ • Преоптерећеност наставника и сарадника +++ • Тешкоће приликом имплементације стандарда и процедура услед неадекватних прописа и регулативе од стране државе. +

14.3. Предлог мера и активности за систематско праћење и периодичну проверу квалитета

- Направити план ангажовања људских ресурса у процесу праћења и провере квалитета. Добро организованом и вођеном кадровском политиком обезбедити ефикасно и квалитетно искоришћавање људских ресурса Факултета.
- Успоставити систем јасне поделе одговорности, права и задужења у оквиру спровођења процеса систематског праћења и периодичне провере квалитета.
- Направити план сарадње са студентима који су завршили студирање и који могу бити укључени у програм праћења, провере и унапређења квалитета студија у будућности.
- Остварити сарадњу са локалном средином и другим институцијама на плану размене искустава и међусобној помоћи у оквиру праћења и провере квалитета. Организовати посете, дискусије и заједничке активности на ову тему.

- Осмислити и спровести у дело систем електронског on line анкетирања и прикупљања података путем одговарајућих техничких и софтверских решења .
- Осмислити програм мотивисања запослених и студената за активно учествовање у систематском праћењу и провери квалитета.
- Мерама штедње и рационалним коришћењем расположивих материјалних и техничких средстава обезбедити трајно и ефикасно функционисање система за праћење и проверу квалитета.

Акциони план:

Стратешки циљеви и задаци за подршку одрживости и унапређења Стандарда 14.

АКТИВНОСТ	ИЗВРШИЛАЦ	РОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ИНДИКАТОРИ
Перманентно систематско праћење квалитета	Комисија за обезбеђење квалитета, стручне службе, наставници и сарадници	Континуирано	Извештаји Комисије за обезбеђење квалитета
Јачање сарадње са Студентским парламентом у области анализе резултата периодичних вредновања квалитета наставе и доношења предлога корективних мера	Студентски парламент, Управа Факултета, Служба за студентска и наставна питања	Континуирано	Укључивање показатеља о појачаној сарадњи са Студентским парламентом у извештаје Комисије за обезбеђење квалитета
Увођење нових метода прикупљања, обраде и чувања података и информација везаних за контролу квалитета	Секретаријат, декан и продекани	Јануар – март 2014.	Ажурирање и делимична реорганизација сајта Факултета Усвојене нове методе прикупљања и обраде података
Унапређење сарадње са свршеним студентима	Студентски парламент, декан и продекани, Комисија за обезбеђење квалитета	2014.	Успостављена сарадња са свршеним студентима Започето формирање базе свршених студената

Показатељи и прилози за стандард 14:

Прилог 14.1. Информације презентоване на сајту о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређења квалитета

Прилог 14.2. Извештај о самовредновању Факултета 2008.

Прилог 14.3. Извештај о самовредновању 2012/2013. – доступан на интернет страници Факултета <http://www.pefja.kg.ac.rs/kvalitet.html>

4. ПРИЛОЗИ

4.1. Списак прилога

Показатељи и прилози за стандард 1:

Прилог 1.1. Стратегија обезбеђења квалитета Педагошког Факултета у Јагодини (13.05.2008)

Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета

Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије обезбеђења квалитета за период 2009/2010–2011/2012 и одлука о његовом усвајању.

Показатељи и прилози за стандард 2:

Прилог 2.1. Стандарди и поступци за обезбеђење и унапређење квалитета Факултета (бр. 01-1060 од 17.04.2008)

Прилог 2.2. План рада и процедура за праћење и унапређење квалитета Факултета у оквиру стандарда квалитета

Прилог 2.3. Усвојени годишњи извештаји о раду успостављеног тела (комисије, одбора, центра) за унутрашње осигурање квалитета Факултета

Показатељи и прилози за стандард 3:

Прилог 3.1. Формално успостављено тело (комисија) са конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета у високошколској установи

Прилог 3.2. Спроведене анкете

Прилог 3.3. Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера

Показатељи и прилози за стандард 4:

Табела 4.1. Листа студијских програма који су акредитовани на Факултету са укупним бројем уписаних студената школске 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012.

Табела 4.2. Обухваћеност сваког програмског исхода учења у оквиру обавезних предмета појединачних студијских програма

Прилог 4.1. Одлуке о акредитацији студијских програма

Прилог 4.2. Проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у школској 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012.

Прилог 4.3. Просечно трајање студија у школској 2009/2010, 2010/2011. и 2011/2012. у односу на ранији петогодишњи и десетогодишњи период.

Прилог 4.4. Стопа одустајања студената од даљег студирања 2011/2012.

Прилог 4.5. Број студената који су уписали наредну школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60, 37-60 и мање од 37) за сваки студијски програм

Прилог 4.6. Спроведене анкете студената

Прилог 4.7. Доказ да су примери исхода учења за програме различитих структура представљени на интернет страни Факултета

Прилог 4.8. Мишљење дипломираних студената о квалитету студијских програма и постигнутим исходима учења

Прилог 4.9. Задовољство послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца

Показатељи и прилози за стандард 5:

Прилог 5.1. Анкете студената о квалитету наставног процеса

Прилог 5.2. Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе

Прилог 5.3. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника

Показатељи и прилози за стандард 6:

Табела 6.1. Број и списак SCI-индексираних радова по годинама за претходни петогодишњи период (2009-2013)

Табела 6.2. Назив и евиденциони број научноистраживачких пројеката које финансира Министарство науке, чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи (2011-2014)

Табела 6.3. Списак наставника и сарадника запослених и ангажованих у високошколској установи, учесника у међународним пројектима и пројектима које финансира Министарство науке (назив пројекта), за период 2006-2010. и период 2011- 2014.

Табела. 6.4. Збирни преглед научноистраживачких резултата (публикација) у установи у претходној (2012) календарској години према критеријумима Министарства за науку -

Табела 6.5. Списак објављених докторских дисертација и одговарајуће публикације у часописима са рецензијом који приказују резултате докторске дисертације за све кандидате који су докторирали на високошколској установи у периоду 2007-2012.

Прилог 6.1. Награде и признања наставника, сарадника и студената за остварене резултате у научноистраживачком раду

Прилог 6.2. Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету

Прилог 6.3. Однос броја SCI индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету

Прилог 6.4. Списак и листе ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног, односно образовно уметничког поља као и однос броја ментора према укупном броју наставника на Факултету

Прилог. 6.5. Листа опреме у власништву Факултета која се користи за научноистраживачки, уметнички и стручни рад

Показатељи и прилози за стандард 7:

Табела 7.1. Преглед броја наставника по звањима и статус наставника на Факултету (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

Прилог 7.1. Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу (2009) и одлука о изменама и допунама Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу (2012)

Прилог 7.2. Број запослених наставника у односу на укупан број студената

Прилог 7.3. Програм развоја кадра и анализа потреба за наставницима и сарадницима

Показатељи и прилози за стандард 8:

Табела 8.1. Преглед броја студената по студијским програмима и годинама студија

Прилог 8.1. Правилник о процедури пријема студената

Прилог 8.2. Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту Факултета (2007)

Прилог 8.3. Анкете студената о процени услова и организације студијских програма

Прилог 8.4. Анкете студената о процени објективности оцењивања

Прилог 8.5. Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања

Показатељи и прилози за стандард 9:

Табела 9.1. Број и врста библиотечких јединица на Факултету

Табела 9.2. Назив уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету

Прилог 9.1. Правилник о уџбеницима Факултета (2008)

Прилог 9.2. Попис информатичких ресурса

Показатељи и прилози за стандард 10:

Табела 10.1. Број ненаставних радника стално запослених на Факултету у оквиру одговарајућих организационих јединица

Прилог 10.1. Статут Факултета

Прилог 10.2. Пословник о раду Савета

Прилог 10.3. Шематска организациона структура Факултета

Прилог 10.4. Анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби

Показатељи и прилози за стандард 11:

Табела 11.1. Укупна површина у власништву Факултета са површином објеката и расположивим бројем места за седење студената (амфитеатри, слушаонице, учионице, лабораторије, библиотека, читаоница, скриптарница и сале)

Табела 11.2. Листа опреме у власништву Факултета која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

Прилог 11.1. Однос укупног простора и броја студената на свим акредитованим студијским програмима

Показатељи и прилози за стандард 12:

Прилог 12.1. Финансијски план Факултета за 2013.

Прилог 12.2. Извештај о финансијском пословању Факултета за 2012.

Показатељи и прилози за стандард 13:

Прилог 13.1. Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

Прилог 13.2. Анкете студената

Показатељи и прилози за стандард 14:

Прилог 14.1. Информације презентоване на сајту о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређења квалитета

Напомена: У оквиру стандарда 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14 Комисија за обезбеђење квалитета Факултета определила се да достави додатне показатеље и прилоге који нису захтевани упутством за израду Извештаја о самовредновању и оцењивању квалитета. Комисија за обезбеђење квалитета је настојала да прикаже све активности које је од школске 2008/2009. године спроводио Факултет са циљем унапређења и побољшања квалитета рада.

Додатни прилози:

- Прилог 1.3.а** Акциони план за спровођење стратегије обезбеђења квалитета 2013/2014–2015/2016. и одлука о његовом усвајању
- Прилог 1.4.** Ревидирана Стратегија обезбеђења квалитета 2013/2016. Одлука о усвајању Извештаја о самовредновању и оцењивању квалитета и Одлука о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије обезбеђења квалитета за период 2013/2014-2015/2016.
- Прилог 2.4.** Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма) Факултета, (бр. 01-1406 од 14.05.2008)
- Прилог 2.5.** Усвојен програм рада Комисије за обезбеђење квалитета за 2012/2013.
- Прилог 3.4.** Одлука Наставно-научног већа о формирању Комисије за обезбеђење квалитета
- Прилог 3.5.** Пословник о раду Комисије за обезбеђење квалитета
- Прилог 3.6.** Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета
- Прилог 3.7.** Списак чланова Савета Факултета у сазиву 2013/2016.
- Прилог 4.10.** Упутство за израду и одбрану завршног рада на Факултету
- Прилог 4.11.** Концепција професионалне праксе студената Факултета
- Прилог 5.4.** Кодекс професионалне етике Универзитета у Крагујевцу
- Прилог 5.5.** Извештај о раду Факултета за школску 2011/2012.
- Прилог 5.6.** Програм рада Факултета за школску 2012/2013.
- Прилог 6.6.** Одлука о акредитацији Факултета за научноистраживачки рад
- Прилог 6.7.** Програм научноистраживачког рада Факултета 2011-2015.
- Прилог 6.8.** Међународна сарадња
- Прилог 6.9.** Правилник о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама,
- Прилог 6.10.** Програм развоја научноистраживачког подмлатка Факултета
- Прилог 6.11.** График 1. Број бодова и број објављених радова у часописима са СЦИ листе
- Прилог 6.12.** График 2. Збирни Импакт Фактор часописа са СЦИ листе у којима су објављени радови
- Прилог 6.13.** Извод из Извештаја о раду Факултета 2011/2012. – научни скупови на Факултету
- Прилог 6.14.** Списак одбрањених магистарских теза и мастер радова 2008-2013.
- Прилог 8.6.** Информатор из академске 2010/2011.
- Прилог 8.7.** Извод из Статута Факултета – заштита права студената
- Прилог 8.8.** Промотивни материјали за упис нових студената
- Прилог 8.9.** Извештаји стручних служби о пролазности на испитима за 2011/2012.
- Прилог 8.10.** Извештај стручне службе о броју уписаних студената по студијским програмима и годинама студија за 2012/2013.
- Прилог 8.11.** Правилник о изборима за студентски парламент
- Прилог 9.3.** Правилник о раду библиотеке
- Прилог 9.4.** Правилник о изменама и допунама Правилника о раду библиотеке
- Прилог 9.5.** Скриптарница Факултета
- Прилог 9.6.** Правилник о уџбеницима на Универзитету у Крагујевцу
- Прилог 9.7.** Правилник о издавачкој делатности Факултета
- Прилог 9.8.** Анкета студената о квалитету рада библиотеке
- Прилог 10.5.** Правилник о систематизацији радних места на Факултету
- Прилог 10.6.** Правилник о раду Факултета
- Прилог 10.7.** Правилник о канцеларијском и архивском пословању Факултета

- Прилог 11.2. Препис листа непокретности бр 392 К.О. Јагодина и бр 11177 К.О. Јагодина и решење о промени назива Факултета у катастарском оперативу од 18.4.2013.*
- Прилог 12.3. План јавних набавки Факултета за 2013. (и одлука о усвајању Плана набавки за 2013)*
- Прилог 12.4. Правилник о буџетском рачуноводству Факултета*
- Прилог 12.5. Извод из Статута о финансирању*
- Прилог 12.6. Одлука о формирању Комисије за ослобађање студената од школарина*
- Прилог 12.6.а. Критеријуми Комисије за ослобађање студената од школарина и списак студената са умањењем школарине*
- Прилог 13.3. Одлука о верификацији мандата у Савету факултета*
- Прилог 13.4. Правилник о студентском вредновању квалитета студија и педагошког рада наставника Универзитета у Крагујевцу*
- Прилог 13.5. Статут студентске организације*
- Прилог 13.6. Одлуке студентске организације*
- Прилог 14.2. Извештај о самовредновању Факултета 2008.*
- Прилог 14.3. Извештај о самовредновању 2012/2013. – доступан на интернет страници Факултета <http://www.pefja.kg.ac.rs/kvalitet.html>*

**КОМИСИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА
ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
ЈАГОДИНА**

**ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА
Проф. др Живорад Марковић**